

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः
हरिः ॐ

6 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां षष्ठं

Contents

6.1 षष्ठकाण्डे प्रथमः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं	1
6.2 षष्ठकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं	22
6.3 षष्ठकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं	38
6.4 षष्ठकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं	55
6.5 षष्ठकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं	69
6.6 षष्ठकाण्डे षष्ठः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं	81

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः हरिः ॐ

6 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां षष्ठं काण्डं

6.1 षष्ठकाण्डे प्रथमः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

TS 6.1.1.1

प्राचीनव॑शं करोति देवमनु॑ष्या दि॒शो व्य॑भजन्त॒ प्राचीं॑ दे॒वा दक्षि॑णा पि॒तरः॑ प्र॒तीचीं॑ मनु॑ष्या उदी॒चीः॑
रु॒द्रा यत् प्रा॒चीनव॑शं क॒रोति॑ दे॒वलोक॑मे॒व तद्-यज॑मान उ॒पाव॑र्तते परि॑ श्रयत्य॒न्तर॑ हि॒तो हि दे॒वलोक॑ो
मनु॑ष्यलो॒का-न्नास्मा॑ल्लो॒कात् स्व॑ेतव्यमि॒वेत्याहुः॑ को हि तद्-वेद॑ यद्-य॒मुष्मि॑ल्लो॒केऽस्ति॑ वा न वेति॑
दि॒क्ष्वती॑ का॒शान् करो॑ - [ ] 1

TS 6.1.1.2

-त्युभयौलोकयो-रभिजित्यै केशश्मश्रु वंपते नखानि नि कृन्तते मृता वा एषा त्वगमेद्ध्या यत्
केशश्मश्रु मृतामेव त्वचम-मेद्ध्यामपहत्य यज्ञियो भूत्वा मेधमुपैत्यङ्गिरसः सुवर्गं लोकं यन्तोऽप्सु
दीक्षातपसी प्रावेशयन्नप्सु स्नाति साक्षादेव दीक्षातपसी अव रुन्धे तीर्थे स्नाति तीर्थे हि ते तां
प्रावेशयन् तीर्थे स्नाति - [ ] 2

TS 6.1.1.3

तीर्थमेव समानानां भवत्युपोऽश्वात्यन्तरत एव मेद्धयो भवति वासंसा दीक्षयति सौम्यं वै क्षौमं
देवतया सोममेष देवतामुपैति यो दीक्षते सोमस्य तनूरसि तनुवं मे पाहीत्याह स्वामेव देवतामुपैत्यथो
आशिषमेवैतामा शांस्ते ऽग्नेस्तूषाधानं वायोवातपानं पितृणां नीविरोषधीनां प्रघात - [ ] 3

TS 6.1.1.4

आदित्यानां प्राचीनतानो विश्वेषां देवानामोतु नक्षत्राणा-मतीकाशास्तद्वा एतथ सर्व देवत्यं यद्-वासो
यद्-वासंसा दीक्षयति सर्वाभिरेवैनं देवताभि-दीक्षयति बृहिःप्राणो वै मनुष्यंस्त-स्याशनं प्राणो-ऽश्नाति
सप्राण एव दीक्षत आशितो भवति यावानेवास्य प्राणस्तेन सह मेधमुपैति घृतं देवानां मस्तु पितृणां
निष्पक्वं मनुष्याणां तद्वा - [ ] 4

TS 6.1.1.5

एतथ सर्वदेवत्यं यन्नवनीतं यन्नवनीतेनाभ्यङ्गे सर्वा एव देवताः प्रीणाति प्रच्युतो वा एषोऽस्माल्लोकादगतो
देवलोकं यो दीक्षितो ऽन्तरेव नवनीतं तस्मा-न्नवनीतेनाभ्यङ्गे ऽनुलोमं यजुषा व्यावृत्त्या इन्द्रो वृत्रमहन्
तस्य कनीनिका पराऽपतत् तदाञ्जनम-भवद्यदाङ्गे चक्षुरेव भ्रातृव्यस्य वृङ्गे दक्षिणं पूर्वमाङ्गे - [ ] 5

TS 6.1.1.6

सव्यः हि पूर्वं मनुष्या आञ्जते न नि धावते नीव हि मनुष्या धावन्ते पञ्च कृत्व आऽङ्गे पञ्चाक्षरा

प॒ङ्क्तिः पा॒ङ्क्तो य॒ज्ञो य॒ज्ञमे॒वाव॑ रु॒न्धे परि॑मित॒माङ्क्ते ऽप॑रि॒मितः॑ हि म॑नु॒ष्या आ॒ञ्जते॑ स॒तू॒ल्याऽऽङ्क्ते-
ऽप॑तू॒ल्या हि म॑नु॒ष्या आ॒ञ्जते॑ व्यावृ॑त्त्यै यद॑प॒तू॒ल्याञ्जी॒त व॒ज्रं इ॒व स्या॒थ स॒तू॒ल्याऽऽङ्क्ते॑ मि॒त्र॒त्वाये॑ -
[ ] 6

TS 6.1.1.7

-न्द्रो॑ वृ॒त्रम॑ह॒न्त्सो॑ऽ(१)पौ॑ऽ(१)भ्य॑-प्रिय॒त तासां॑ य॒न्मे॒द्वयं॑ य॒ज्ञियः॑ स॒दे॒वमा॑सीत् तद॒पोद॑क्राम॒त् ते
दु॒र्भा अ॑भव॒न्. यद॑र्भ॒पुञ्जी॑लैः प॒वय॑ति या ए॒व मे॒द्व्या य॒ज्ञियाः॑ स॒दे॒वा आ॒प॒स्ताभि॑रे॒वैनं॑ प॒वय॑ति द्वाभ्यां॑
प॒वय॑त्य-हो॒रात्रा॑भ्यामे॒वैनं॑ प॒वय॑ति त्रि॒भिः प॑वयति त्रयं इ॒मे लो॒का ए॒भिरे॒वैनं॑ लो॒कैः प॑वयति प॒ञ्चभिः॑
- [ ] 7

TS 6.1.1.8

प॒वय॑ति प॒ञ्चाक्ष॑रा प॒ङ्क्तिः पा॒ङ्क्तो य॒ज्ञो य॒ज्ञायै॒वैनं॑ प॒वय॑ति ष॒ड्भिः प॑वयति ष॒ड्वा ऋ॒तव॑ं ऋ॒तुभि॑रे॒वैनं॑
प॒वय॑ति स॒प्तभिः॑ प॒वय॑ति स॒प्त छ॒न्दांसि॑ छ॒न्दोभि॑रे॒वैनं॑ प॒वय॑ति न॒वभिः॑ प॒वय॑ति न॒व वै पुरु॑षे प्रा॒णाः
स॒प्रा॒णमे॒वैनं॑ प॒वय॑त्येकं॒विंश॑त्या प॒वय॑ति द॒श ह॑स्त्या अ॒ङ्गुल॑यो द॒श प॒द्मा आ॒त्मैकं॒विंशो॑ यावा॑ने॒व
पुरु॑ष॒स्तम॑परि॒वर्गं॑ - [ ] 8

TS 6.1.1.9

प॒वय॑ति चि॒त्प॒ति॑स्त्वा पु॒ना॒त्वित्या॑ह॒ मनो॑ वै चि॒त्प॒ति॑र्म॒नसै॒वैनं॑ प॒वय॑ति वा॒क्प॒ति॑स्त्वा पु॒ना॒त्वित्या॑ह॒
वा॒चै॒वैनं॑ प॒वय॑ति दे॒वस्त्वा॑ स॒वि॒ता पु॒ना॒त्वित्या॑ह॒ स॒वि॒तृप्र॑सू॒त ए॒वैनं॑ प॒वय॑ति तस्य॑ ते प॒वि॒त्रप॑ते
प॒वि॒त्रेण॑ यस्मै॑ कं पु॒ने तच्छ॑के॒यमित्या॑-ह॒ऽऽ*शि॒षमे॒वैता॑मा शा॒स्ते ॥ 9

(अ॒ती॒का॒शान् क॑रोत्य - वे॒शय॑न् ति॒र्थं स्ना॑ति - प्र॒घा॒तो - म॑नु॒ष्याणां॑ तद्वा - आ॒ऽङ्क्ते॑ - मि॒त्र॒त्वाय॑ -
प॒ञ्चभि॑ - र॒परि॑वर्ग - म॒ष्टाच॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A1)

TS 6.1.2.1

यावन्तो वै देवा यज्ञायापुनत् त एवाभवन्. य एवं विद्वान्. यज्ञाय पुनीते भवत्येव बहिः पवयित्वाऽन्तः
प्र पादयति मनुष्यलोक एवैनं पवयित्वा पूतं देवलोकं प्र णयत्यदीक्षित एकयाऽऽहुत्येत्याहुः सुवेण
चतस्रो जुहोति दीक्षितत्वाय सुचा पञ्चमीं पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तो यज्ञो यज्ञमेवाव रुन्ध आकूत्यै
प्रयुजेऽग्नये - [ ] 10

TS 6.1.2.2

स्वाहेत्याहाऽऽकूत्या हि पुरुषो यज्ञमभि प्रयुङ्क्ते यजेयेति मेधायै मनसेऽग्नये स्वाहेत्याह मेधया हि
मनसा पुरुषो यज्ञमभिगच्छति सरस्वत्यै पूष्णेऽग्नये स्वाहेत्याह वाग्वै सरस्वती पृथिवी पूषा वाचैव
पृथिव्या यज्ञं प्रयुङ्क्त आपो देवी-बृहती-विश्वशंभुव इत्याह या वै वर्ष्यास्ता - [ ] 11

TS 6.1.2.3

आपो देवी-बृहती-विश्वशंभुवो यदेतद्-यजुर्न ब्रूयाद्-दिव्या आपोऽशान्ता इमं लोकमा गच्छेयुरापो
देवी-बृहती-विश्वशंभुव इत्याहास्मा एवैनां लोकाय शमयति तस्माच्छान्ता इमं लोकमा गच्छन्ति
द्यावापृथिवी इत्याह द्यावापृथिव्योरहि यज्ञ उर्वन्तरिक्ष-मित्याहान्तरिक्षे हि यज्ञो बृहस्पतिर्नो हविषा
वृधात्वि - [ ] 12

TS 6.1.2.4

-त्याह ब्रह्म वै देवानां बृहस्पति-ब्रह्मणैवास्मै यज्ञमव रुन्धे यद्-ब्रूयाद्-विधेरिति यज्ञस्थाणुमृच्छेद्-
वृधात्वित्याह यज्ञस्थाणुमेव परि वृणक्ति प्रजापति-यज्ञमसृजत् सोऽस्मात् सृष्टः पराङ्मैथ स प्र
यजुरल्लीनात् प्र साम तमृगुदयच्छद्-यद्गुदयच्छत् तदौद्-ग्रहणस्यौद्-ग्रहणत्व मृचा - [ ] 13

TS 6.1.2.5

जुहोति यज्ञस्योद्यत्या अनुष्टुप्-छन्दसा-मुदयच्छदित्या-हुस्तस्मादनुष्टुभा जुहोति यज्ञस्योद्यत्यै द्वादश

वा॒थ्सब॒न्धान्यु॑दयच्छ-त्रित्या॑हु-स्तस्मा॑द्- द्वाद॑शाभि॒र्वा॒थ्सब॒न्धवि॑दो दीक्षयन्ति सा वा ए॒षर्ग॑नुष्टुग्-
वा॒गनु॑ष्टुग्-यदे॒तय॑र्चा दीक्षयति वा॒चैवैन॑ः सर्व॑या दीक्षयति विश्वे दे॒वस्य॑ ने॒तुरि॑त्याह सावि॒त्र्येते॑न॒
मर्तो॑ वृणीत स॒ख्य - [ ] 14

TS 6.1.2.6

-मित्या॑ह पि॒तृदे॒वत्यै॑तेन॒ विश्वे॑ रा॒य इ॑षु॒द्व्यसी॑त्याह वै॒श्वदे॒व्येते॑न॒ द्युम्नं॑ वृणीत पु॒ष्यसु॑ इत्या॑ह पौ॒ष्प्येते॑न॒
सा वा ए॒षर्स्व॑र्वदे॒वत्या॑ यदे॒तय॑र्चा दीक्षयति सर्वा॑भिरे॒वैनं॑ दे॒वता॑भिर्दीक्षयति स॒प्ताक्ष॑रं प्रथ॒मं प॒दम॑ष्टाक्ष॑राणि
त्रीणि॑ या॒नि त्रीणि॑ तान्य॒ष्टावुप॑ यन्ति या॒नि च॒त्वारि॑ तान्य॒ष्टौ यदु॑ष्टाक्ष॑रा तेन॑ - [ ] 15

TS 6.1.2.7

गा॒य॒त्री यदे॒काद॑शाक्ष॑रा तेन॑ त्रि॒ष्टुग्य॑द् द्वा॒द॒शाक्ष॑रा तेन॑ जग॑ती सा वा ए॒षर्स्व॑र्वाणि॒ छन्दा॑ःसि
यदे॒तय॑र्चा दीक्षयति सर्वे॑भिरे॒वैनं॑ छन्दा॑भिर्दीक्षयति स॒प्ताक्ष॑रं प्रथ॒मं प॒दः स॒प्तप॑दा शक्र॑री प॒शवः॑
शक्र॑री प॒शूने॒वाव॑ रुन्ध॒ एक॑स्मादुक्ष॑रा॒दना॑प्तं प्रथ॒मं प॒दं तस्मा॑द्-यद्-वा॒चोऽना॑प्तं तन्म॑नुष्या॒ उप॑ जी॒वन्ति॑
पूर्णा॑ जुहोति ( ) पूर्ण॑ इ॒व हि॑ प्र॒जाप॑तिः प्र॒जाप॑तेरा॒स्यै न्यून॑या जुहोति न्यून॑ना॒द्धि प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा
असृ॑जत प्र॒जाना॑ः सृष्ट्यै॑ ॥ 16

(अ॒ग्नये॑ - ता - वृ॒धात्वृ॑ - चा - स॒ख्यं - तेन॑ - जुहोति॑ - पञ्चद॑श च) (A2)

TS 6.1.3.1

ऋ॒ख् सा॒मे वै दे॒वेभ्यो॑ य॒ज्ञाया॑ऽतिष्ठ॑माने कृ॒ष्णो रू॒पं कृ॒त्वा- ऽप॒क्रम्या॑तिष्ठतां ते॒ऽमन्य॑न्त॒ यं
वा इ॒मे उ॑पाव॒थ्स्य॑तः स इ॒दं भ॑विष्यतीति ते उ॒पा॒मन्त्र॑यन्त॒ ते अ॑होरा॒त्रयो॑-र्महि॒मानं॑-मप॒नि॒धाय॑
दे॒वानु॑पाव॑र्तेता॒मेष॑ वा ऋ॒चो वर्णो॑ यच्छु॒क्लं कृ॑ष्णाजि॒नस्यै॑ष सा॒मो यत् कृ॑ष्णमृ॒ख्सा॒मयोः शिल्पे॑ स्थ
इत्या॑हर॒ख्सा॒मे ए॒वाव॑ रुन्ध ए॒ष - [ ] 17

TS 6.1.3.2

वा अहो वर्णो यच्छुक्लं कृष्णाजिनस्यैष रात्रिया यत् कृष्णं यदेवैनयोस्तत्र न्यक्तं तदेवाव रुन्धे कृष्णाजिनेन दीक्षयति ब्रह्मणो वा एतद्-रूपं यत् कृष्णाजिनं ब्रह्मणैवैनं दीक्षयतीमां धियः शिक्षमाणस्य देवेत्याह यथायजुरेवैतद्-गर्भो वा एष यद्-दीक्षित उल्बं वासः प्रोणुते तस्माद् - [ ] 18

TS 6.1.3.3

गर्भाः प्रावृता जायन्ते न पुरा सोमस्य क्रयादपोर्णीत यत् पुरा सोमस्य क्रयादपोर्णीत गर्भाः प्रजानां परापातुकाः स्युः क्रीते सोमेऽपोर्णुते जायत एव तदथो यथा वसीयाः सं प्रत्यपोर्णुते तादृगेव तदङ्गिरसः सुवर्गं लोकं यन्त ऊर्जं व्यभजन्त ततो यदुत्यशिष्यत ते शरा अभवन्मूर्ध्वै शरा यच्छर्मयी - [ ] 19

TS 6.1.3.4

मेखला भवत्यूर्जमेवाव रुन्धे मद्ध्यतः संनहति मद्ध्यत एवास्मा ऊर्जं दधाति तस्मान्मद्ध्यत ऊर्जा भुञ्जत ऊर्द्ध्वै पुरुषस्य नाभ्यै मेद्ध्य-मवाचीन-ममेद्ध्यं यन्मद्ध्यतः संनहति मेद्ध्यं चैवास्यामेद्ध्यं च व्यावर्तयतीन्द्रो वृत्राय वज्रं प्राहरथ स त्रेधा व्यभवथ स्फ्यस्तृतीयः रथस्तृतीयं यूपस्तृतीयं - [ ] 20

TS 6.1.3.5

येऽन्तः शरा अशीर्यन्त ते शरा अभवन् तच्छराणां शरत्वं वज्रो वै शराः क्षुत् खलु वै मनुष्यस्य भ्रातृव्यो यच्छर्मयी मेखला भवति वज्रेणैव साक्षात् क्षुधं भ्रातृव्यं मद्ध्यतोऽपि हते त्रिवृद्-भवति त्रिवृद्वै प्राणस्त्रिवृतमेव प्राणं मद्ध्यतो यजमाने दधाति पृथ्वी भवति रज्जूनां व्यावृत्यै मेखलया यजमानं दीक्षयति योक्त्रेण पत्नीं मिथुनत्वाय - [ ] 21

TS 6.1.3.6

यज्ञो दक्षिणामभ्यङ्ग्यायत् ताः समभवत् तदिन्द्रोऽचायथ सोऽमन्यत् यो वा इतो जनिष्यते स इदं

भविष्यतीति तां प्राविशत् तस्या इन्द्र एवाजायत सोऽमन्यत यो वै मदितो ऽपरो जनिष्यते स इदं भविष्यतीति तस्यां अनुमृश्य योनिमा-ऽच्छिनत् सा सूतवंशाऽभवत् तथ सूतवंशायै जन्म - [ ] 22

TS 6.1.3.7

तां हस्ते न्यवेष्टयत् तां मृगेषु न्यदधात् सा कृष्णविषाणा- ऽभवदिन्द्रस्य योनिरसि मा मां हिंसीरिति कृष्णविषाणां प्र यच्छति सयोनिमेव यज्ञं करोति सयोनिं दक्षिणां सयोनिमिन्द्रं सयोनित्वाय कृष्यै त्वां सुसस्याया इत्याह तस्मादकृष्टपच्या ओषधयः पच्यन्ते सुपिप्पलाभ्य- स्त्वौषधीभ्य इत्याह तस्मादोषधयः फलं गृह्णन्ति यद्धस्तेन - [ ] 23

TS 6.1.3.8

कण्डूयेत पामनं भावुकाः प्रजाः स्युर्यथ स्मयेत नग्नं भावुकाः कृष्णविषाणयां कण्डूयतेऽपिगृह्य स्मयते प्रजानां गोपीथाय न पुरा दक्षिणाभ्यो नेतोः कृष्णविषाणामव चृतेद्यत् पुरा दक्षिणाभ्यो नेतोः कृष्णविषाणामव चृतेद्योनिः प्रजानां परापातुका स्यान्नीतासु दक्षिणासु चात्वाले कृष्णविषाणां प्रास्यति योनिर्वै यज्ञस्य चात्वालं योनिः कृष्णविषाणा योनावेव योनिं दधाति यज्ञस्य सयोनित्वाय ॥ 24

(रुन्ध एष - तस्मा - च्छरमयी - यूपस्तृतीयं - मिथुनत्वाय - जन्म - हस्तेना - ऽष्टाचत्वारिंशच्च)
(A3)

TS 6.1.4.1

वाग्वै देवेभ्यो ऽपक्रामद्-यज्ञायातिष्ठमाना सा वनस्पतीन् प्राविशत् सैषा वाग्वनस्पतिषु वदति या दुन्दुभौ या तूणवे या वीणायां यद्-दीक्षितदण्डं प्रयच्छति वाचमेवाव रुन्ध औदुंबरो भवत्यूर्वा उदुंबर ऊर्जमेवाव रुन्धे मुखेन संमितो भवति मुखत एवास्मा ऊर्जं दधाति तस्मान् मुखत ऊर्जा भुञ्जते - [ ] 25

TS 6.1.4.2

क्री॒ते सोमे॑ मै॒त्रावरु॑णाय॑ दु॒ण्डं प्र य॑च्छति॒ मैत्रावरु॑णो हि पु॒रस्ता॑-दृ॒त्विग्भ्यो॑ वाचं॑ वि॒भज॑ति॒ तामृ॒त्विजो॑ यज॑माने॒ प्रति॑ ष्ठापयन्ति॒ स्वाहा॑ य॒ज्ञं मन॑सेत्या॒ह मन॑सा॒ हि पु॒रुषो॑ य॒ज्ञमभि॑गच्छति॒ स्वाहा॑ द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॑ -मि॒त्याह॑ द्यावा॑पृथि॒व्योर्हि य॒ज्ञः स्वाहो॑रोर॒न्तरि॑क्षा -दि॒त्याहान्तरि॑क्षे॒ हि य॒ज्ञः स्वाहा॑ य॒ज्ञं वा॒तादा॑ र॒भ इत्या॑हायं - [ ] 26

TS 6.1.4.3

वाव॑ यः पव॑ते स य॒ज्ञस्तमे॒व सा॒क्षादा॑ र॒भते मु॒ष्टीं क॑रोति॒ वाचं॑ यच्छति॒ य॒ज्ञस्य॑ धृ॒त्या अदी॑क्षि॒ष्टाय॑ ब्रा॒ह्मण॑ इति॒ त्रिरु॑पा॒श्वाह॑ दे॒वेभ्य॑ ए॒वैनं॑ प्रा॒ऽऽ*ह॑ त्रि॒रुच्चैरु॑भ॒यैभ्य॑ ए॒वैनं॑ दे॒वमनु॑ष्येभ्यः प्रा॒ऽऽ*ह॑ न पु॒रा नक्ष॑त्रेभ्यो॒ वाचं॑ वि॒ सृजे॑द्-यत्पु॒रा नक्ष॑त्रेभ्यो॒ वाचं॑ वि॒सृजे॑द्-य॒ज्ञं वि॒च्छि॑न्द्या - [ ] 27

TS 6.1.4.4

-दु॒र्दितेषु॑ नक्ष॑त्रेषु॒ व्रतं॑ कृ॒णुते॑ति॒ वाचं॑ वि॒ सृज॑ति॒ य॒ज्ञं ततो॑ वै दी॑क्षितो य॒ज्ञमे॒वाभि॑ वाचं॑ वि॒ सृज॑ति॒ यदि॑ वि॒सृजे॑द्-वै॒ष्णवी॑मृ॒चमनु॑ ब्रूयाद्-य॒ज्ञो वै वि॒ष्णुर्य॒ज्ञेनै॒व य॒ज्ञः सं त॑नोति॒ दैवीं॑ धि॒यं मना॑मह॒ इत्या॑ह य॒ज्ञमे॒व तन्म॑दयति॒ सुपा॑रा नो॒ अस॑द्वश॒ इत्या॑ह व्यु॒ष्टिमे॒वाव॑ रुन्धे - [ ] 28

TS 6.1.4.5

ब्र॒ह्मवा॑दि॒नो वद॑न्ति हो॒तव्यं॑ दी॒क्षित॑स्य॒ गृहा॑(3) इ न हो॒तव्या॑(3)मि॒ति ह॒विर्वै दी॑क्षितो य॒ज्ञं जु॒ह्याद्-यज॑मानस्याव॒दाय॑ जु॒ह्याद्-यन्न॑ जु॒ह्याद्-य॒ज्ञं प॒रु॒रन्तरि॑या॒द्ये दे॒वा मनो॑जा॒ता मनो॑यु॒ज इत्या॑ह प्रा॒णा वै दे॒वा मनो॑जा॒ता मनो॑यु॒जस्तेष्वे॒व प॒रोक्षं॑ जु॒होति॑ तन्ने॒वं हु॒तं ने॒वाहु॑तः॒ स्वप॑न्तं॒ वै दी॑क्षितः॒ रक्षा॑सि जि॒घास॑न्त्य॒ग्निः- [ ] 29

TS 6.1.4.6

खलु वै रक्षोहाऽग्रे त्वं सु जागृहि वयं सु मन्दिषीमहीत्याहाग्नि-मेवाधिपां कृत्वा स्वपिति
रक्षसामपहत्या अव्रत्यमिव वा एष करोति यो दीक्षितः स्वपिति त्वमग्रे व्रतपा असीत्याहाग्निरै
देवानां व्रतपतिः स एवैनं व्रतमा लभयति देव आ मर्त्येष्वेत्याह देवो - [ ] 30

TS 6.1.4.7

ह्येष सन् मर्त्येषु त्वं यज्ञेष्वीड्य इत्याहैतं हि यज्ञेष्वीड्यतेऽप वै दीक्षिताथ सुषुपुषं इन्द्रियं देवताः
क्रामन्ति विश्वे देवा अभि मामाऽववृत्र-न्नित्या-हेन्द्रियेणैवैनं देवताभिः सं नयति यदेतद्-यजुर्न ब्रूयाद्-
यावन्त एव पशून्भि दीक्षेत तावन्तोऽस्य पशवः स्यू रास्वेयं - [ ] 31

TS 6.1.4.8

सोमाऽऽ* भूयो भूरेत्याहा-परिमितानेव पशून्व रुन्धे चन्द्रमसि मम भोगाय भूवेत्याह यथादेवतमेवैनाः
प्रति गृह्णाति वायवै त्वा वरुणाय त्वेति यदेवमेता नानुदिशेदयथादेवतं दक्षिणा गमयेदा देवताभ्यो
वृश्चेत यदेवमेता अनुदिशति यथादेवतमेव दक्षिणा गमयति न देवताभ्य आ - [ ] 32

TS 6.1.4.9

वृश्चेत देवीरापो अपां नपादित्याह यद्वो मेद्वयं यज्ञियं सदेवं तद्वो माऽव क्रमिषमिति वावैतदाहाच्छिन्नं
तन्तुं पृथिव्या अनुं गेषमित्याह सेतुमेव कृत्वाऽत्येति ॥ 33

(भुञ्जते - ऽयं - छिन्द्याद् - रुन्धे - ऽग्नि - राह देव - इयद् - देवताभ्य आ - त्रयस्त्रिंशच्च) (A4)

TS 6.1.5.1

देवा वै देवयजन-मद्वयवसाय दिशो न प्राजानन् तै(1)ऽन्यौ-ऽन्यमुपाधावन् त्वया प्र जानाम त्वयेति
तेऽदित्याः समद्वयन्त त्वया प्र जानामेति साऽब्रवीद्-वरं वृणै मत्प्रायणा एव वो यज्ञा मदुदयना
असन्निति तस्मादादित्यः प्रायणीयो यज्ञानामादित्य उदयनीयः पञ्च देवता यजति पञ्च दिशो दिशां

प्रज्ञा॑त्या - [ ] 34

TS 6.1.5.2

अथो॑ पञ्चाक्षरा॑ प॒ङ्क्तिः॑ पाङ्क्तो॑ य॒ज्ञो य॒ज्ञमे॒वाव॑ रुन्धे॑ पथ्याः॑ स्व॒स्तिम॑य॒जन् प्राची॑मे॒व तया॑ दि॒शं प्राजा॑नन्न॒ग्निना॑ दक्षि॒णा सोमे॑न प्र॒तीचीः॑ सवि॒त्रोदी॑ची-मदि॒त्योद्धा॑ पथ्याः॑ स्व॒स्तिं य॑जति प्राची॑मे॒व तया॑ दि॒शं प्र जा॑नाति पथ्याः॑ स्व॒स्तिमि॒ष्ट्वाऽग्नी॑षोमौ यजति चक्षु॑षी॒ वा ए॒ते य॒ज्ञस्य॑ यद॒ग्नीषो॑मौ ताभ्या॑मे॒वानु॑ पश्य - [ ] 35

TS 6.1.5.3

-त्य॒ग्नीषो॑मा॒विष्ट्वा॑ संवि॒तारं॑ य॒जति॑ सवि॒त्रप्र॑सूत ए॒वानु॑ पश्यति सवि॒तारमि॒ष्ट्वाऽदि॑तिं य॒जती॑यं वा अदि॑तिर॒स्यामे॒व प्र॑ति॒ष्ठाया॑नु पश्यत्यदि॑तिमि॒ष्ट्वा मा॑रु॒तीमृ॑च॒मन्वा॑ह म॒रुतो॑ वै दे॒वानां॑ वि॒शो दे॒ववि॑शां खलु॒ वै क॒ल्प॑मानं मनुष्यवि॒शम॑नु कल्पते यन् मा॑रु॒तीमृ॑च॒मन्वा॑ह वि॒शां कृ॒त्यै ब्र॒ह्मवा॑दिनो॑ वदन्ति प्रया॒जव॑दननूया॒जं प्रा॒यणी॑यं का॒र्य॑-मनूया॒जव॑ - [ ] 36

TS 6.1.5.4

दप्रया॒ज-मु॑दय॒नीय॑मिती॒मे वै प्र॑या॒जा अ॒मी अ॑नूया॒जाः सैव॑ सा य॒ज्ञस्य॑ सन्त॑तिस्तत् तथा॒ न का॒र्यमा॑त्मा वै प्र॑या॒जाः प्र॒जाऽनू॑या॒जा यत् प्र॑या॒जा-न॑न्तरि॒यादा॑त्मानं॒मन्तरि॑याद्-यद॑नूया॒जा-न॑न्तरि॒यात् प्र॒जाम॑न्तरि॒याद्य॑तः खलु॒ वै य॒ज्ञस्य॑ वि॒त॑तस्य॒ न क्रि॑यते तदनु॑ य॒ज्ञः परा॑ भवति य॒ज्ञं परा॑भवन्तं य॒जमा॑नोऽनु - [ ] 37

TS 6.1.5.5

परा॑ भवति प्रया॒जव॑दे॒वा-नू॑या॒जव॑त् प्रा॒यणी॑यं का॒र्यं प्रया॒जव॑दनूया॒जव॑-दुदय॒नीयं॑ नाऽऽ*त्मानं॑मन्त॒रेति॑ न प्र॒जां न य॒ज्ञः परा॑भवति न यज॑मानः प्रा॒यणी॑यस्य निष्का॒स उ॑दय॒नीय॑म॒भि निर्व॑पति सैव सा य॒ज्ञस्य॑ सन्त॑तिर्याः प्रा॒यणी॑यस्य या॒ज्या यत् ता उ॑दय॒नीय॑स्य या॒ज्याः कुर्या॑त् परा॑डमुं लो॒कमा॑

रोहेत् प्रमायुकः स्याद्याः प्रायणीयस्य पुरोऽनुवाक्यास्ता ( ) उदयनीयस्य याज्याः करोत्यस्मिन्नेव लोके प्रति तिष्ठति ॥ 38

(प्रज्ञात्यै - पश्यत्य - नूयाजव - द्यजमानोऽनु - पुरोनुवाक्यास्ता - अष्टौ च) (A5)

TS 6.1.6.1

कद्रूश्च वै सुपर्णी चाऽऽत्मरूपयोरस्पद्धेताः सा कद्रूः सुपर्णीमंजयथ साऽब्रवीत् तृतीयस्यामितो दिवि सोमस्तमा हर तेनाऽऽत्मानं निष्क्रीणीष्वेतीयं वै कद्रूसौ सुपर्णी छन्दांसि सौपर्ण्याः साब्रवीदुस्मै वै पितरौ पुत्रान् बिभृत-स्तृतीयस्यामितो दिवि सोमस्तमा हर तेनाऽऽत्मानं निष्क्रीणीष्वे - [ ] 39

TS 6.1.6.2

ति मा कद्रूवोचदिति जगत्युदपत-च्चतुर्दशाक्षरा सती सा ऽप्राप्य न्यवर्तत तस्यै द्वे अक्षरे अमीयेताः सा पशुभिश्च दीक्षया चाऽगच्छत् तस्माज्जगती छन्दसां पशव्यतमा तस्मात् पशुमन्तं दीक्षोपं नमति त्रिष्टुगुदपतत् त्रयोदशाक्षरा सती सा ऽप्राप्य न्यवर्तत तस्यै द्वे अक्षरे अमीयेताः सा दक्षिणाभिश्च - [ ] 40

TS 6.1.6.3

तपसा चाऽगच्छत् तस्मात् त्रिष्टुभो लोके माद्वयन्दिने सर्वने दक्षिणा नीयन्त एतत् खलु वाव तप इत्याहुयः स्वं ददातीति गायत्र्युदपतच्चतुरक्षरा सत्यजया ज्योतिषा तमस्या अजाऽभ्यरुन्ध तदजाया अजत्वः सा सोमं चाऽऽहरच्चत्वारिं चाक्षराणि साऽष्टाक्षरा समपद्यत ब्रह्मवादिनो वदन्ति - [ ] 41

TS 6.1.6.4

कस्मात् सत्याद्-गायत्री कनिष्ठा छन्दसाः सती यज्ञमुखं परीयायेति यदेवादः सोममाऽहरत् तस्माद्-

यश्मुखं पर्यैत् तस्मात् तेजस्विनीतमा पद्भ्यां द्वे सवने समगृह्णान् मुखेनैकं यन्मुखेन समगृह्णात् तदधयत् तस्माद् द्वे सवने शुक्रवती प्रातस्सवनं च माद्व्यन्दिनं च तस्मात् तृतीय सवनं ऋजीषमभि षुण्वन्ति धीतमिव हि मन्यन्त - [ ] 42

TS 6.1.6.5

आशिर्मव नयति सशुक्रत्वायाथो सं भरत्येवैनत् तः सोम-माह्वयमाणं गन्धर्वो विश्वावसः पर्यमुष्णाथ स तिस्रो रात्रीः परिमुषितोऽवसत् तस्मात् तिस्रो रात्रीः क्रीतः सोमो वसति ते देवा अब्रुवन्थ स्त्रीकामा वै गन्धर्वा स्त्रिया निष्क्रीणामेति ते वाचः स्त्रियमेकहायनीं कृत्वा तया निरक्रीणन्थ सा रोहिद्-रूपं कृत्वा गन्धर्वेभ्यो- [ ] 43

TS 6.1.6.6

ऽपुक्रम्यातिष्ठत् तद्-रोहितो जन्म ते देवा अब्रुवन्नपं युष्मदक्रमी-न्नास्मानु-पावर्तते वि ह्वयामहा इति ब्रह्म गन्धर्वा अवदन्नगायन् देवाः सा देवान् गायन्त उपावर्तत तस्माद्-गायन्तः स्त्रियः कामयन्ते कामुका एनः स्त्रियो भवन्ति य एवं वेदाथो य एवं विद्वानपि जन्येषु भवति तेभ्य एव ददत्युत यद्-बहुतया - [ ] 44

TS 6.1.6.7

भवन्त्येकहायन्या क्रीणाति वाचैवैनः सर्वया क्रीणाति तस्मादेकहायना मनुष्या वाचं वदन्त्यकूटया ऽकर्णया ऽ काणया श्लोण्या ऽसप्तशफया क्रीणाति सर्वयैवैनं क्रीणाति यच्छ्रेतया क्रीणीयाद्-दुश्चर्मा यजमानः स्याद्यत् कृष्णया-ऽनुस्तरणी स्यात् प्रमायुको यजमानः स्याद्यद् द्विरूपया वात्रंघ्री स्याथ स वाऽन्यं जिनीयात् तं वाऽन्यो जिनीयादरुणया पिङ्गाक्ष्या ( ) क्रीणात्येतद्वै सोमस्य रूपः स्वयैवैनं देवतया क्रीणाति ॥ 45

(निष्क्रीणीष्व - दक्षिणाभिश्च - वदन्ति - मन्यन्ते-गन्धर्वेभ्यो-बहुतयाः-पिङ्गाक्ष्या-दशं च) (A6)

TS 6.1.7.1

तद्वि॒रण्य॑म॒भवत् तस्मा॑दु॒द्ध्यो हिर॑ण्यं पुनन्ति ब्रह्म॒वादि॑नो वदन्ति कस्मा॑त् स॒त्याद॑न॒स्थिके॑न प्र॒जाः प्र॒वीय॑न्ते ऽस्थ॒न्वती॑र्जायन्त इति यद्वि॒रण्यं घृ॑तेऽव॒धाय॑ जुहोति तस्मा॑द॒न॒स्थिके॑न प्र॒जाः प्र॒ वी॑यन्ते ऽस्थ॒न्वती॑र्जायन्त एतद्वा अ॒ग्नेः प्रि॑यं धाम॒ यद्-घृ॑तं तेजो हिर॑ण्यमि॒यन्ते शु॒क्र त॒नूरि॑दं॒वर्च॑ इत्या॒ह स॒तेज॑समे॒वैन॑ः स॒तनुं॑ - [ ] 46

TS 6.1.7.2

करो॒त्यथो॑ सं भ॑रत्ये॒वैनं॑ यद॒बद्ध॑म-वदु॒द्ध्याद्-गर्भाः॑ प्र॒जानां॑ परा॒पातु॑काः स्युर्ब॒द्धम॑व दधाति गर्भा॑णां धृत्यै निष्ट॒क्यं ब॑द्धाति प्र॒जानां॑ प्र॒जन॑नाय॒ वाग्वा ए॒षा यथ् सो॑म॒क्रय॑णी जूर॒सीत्या॑ह॒ यद्धि॑ मन॑सा जव॑ते तद्-वा॒चा वद॑ति धृ॒ता म॒न॒सेत्या॑ह॒ मन॑सा हि वाग्धृ॒ता जुष्टा॑ विष्ण॑व॒ इत्या॑ह - [ ] 47

TS 6.1.7.3

य॒ज्ञो वै विष्णु॑ र्य॒ज्ञायै॑वैनां जुष्टां॑ करोति तस्या॑स्ते स॒त्यस॑वसः प्रस॒व इत्या॑ह सवि॒तृ-प्र॑सूतामे॒व वाच॑म॒व रु॒न्धे काण्डे॑काण्डे वै क्रि॒यमा॑णे य॒ज्ञः र॒क्षाऽसि॑ जिघा॑ऽसन्त्येष खलु॒ वा अर॑क्षो॒हतः॑ पन्था॒ योऽग्ने॑श्च सूर्य॑स्य च सूर्य॑स्य चक्षु॒रा-ऽरु॑हम॒ग्नेर॑क्षः क॒नीनि॑का॒मित्या॑ह॒ य ए॒वार॑क्षो॒हतः॑ पन्था॒स्तः स॒मारो॑हति - [ ] 48

TS 6.1.7.4

वाग्वा ए॒षा यथ् सो॑म॒क्रय॑णी चिद॑सि म॒नाऽसी॑त्याह॒ शास्त्ये॑वैनामे॒तत् तस्मा॑च्छि॒ष्टाः प्र॒जा जा॑यन्ते चिदु॒सीत्या॑ह॒ यद्धि॑ मन॑सा चेत॒यते॑ तद्-वा॒चा वद॑ति म॒नाऽसी॑त्याह॒ यद्धि॑ मन॑साऽभि॒गच्छ॑ति तत् क॒रोति॑ धीर॒सीत्या॑ह॒ यद्धि॑ मन॑सा ध्या॒यति॑ तद्-वा॒चा - [ ] 49

TS 6.1.7.5

वदति दक्षिणाऽसीत्याह दक्षिणा ह्येषा यज्ञियाऽसीत्याह यज्ञियामेवैनं करोति क्षत्रियासीत्याह क्षत्रिया ह्येषा ऽदितिरस्युभयतश्शीर्ष्णीत्याह यदेवाऽऽदित्यः प्रायणीयो यज्ञानामादित्य उदयनीय-स्तस्मादेवमाह यदबद्धा स्यादयता स्याद्यत् पदिबद्धा-ऽनुस्तरणी स्यात् प्रमायुको यजमानः स्या - [ ] 50

TS 6.1.7.6

-द्यत् कर्णगृहीता वार्त्रघ्नी स्याथू स वाऽन्यं जिनीयात् तं वाऽन्यो जिनीयान्मित्रस्त्वा पदि बद्धात्वित्याह मित्रो वै शिवो देवानां तेनैवैनं पदि बद्धाति पूषाऽद्धनः पात्वित्याहेयं वै पूषेमामेवास्या अधिपामकः समष्ट्या इन्द्राया-द्वयक्षायेत्याहेन्द्रमेवास्या अद्वयक्षं करो - [ ] 51

TS 6.1.7.7

-त्यनु त्वा माता मन्यतामनु पितेत्याहा-नुमतयैवैनया क्रीणाति सा देवि देवमच्छेहीत्याह देवी ह्येषा देवः सोम इन्द्राय सोममित्याहेन्द्राय हि सोमं आह्रियते यदेतद्-यजुर्न ब्रूयात् पराच्येव सोमक्रयणीयाद्-रुद्रस्त्वाऽऽ वर्तयत्वित्याह रुद्रो वै क्रूरो - [ ] 52

TS 6.1.7.8

देवानां तमेवास्यै परस्ताद्-दधात्यावृत्त्यै क्रूरमिव वा एतत् करोति यद्-रुद्रस्य कीर्तयति मित्रस्य पथेत्याह शान्त्यै वाचा वा एष वि क्रीणीते यः सोमक्रयण्या स्वस्ति सोमसखा पुनरेहि सह रय्येत्याह वाचैव विक्रीय पुनरात्मन् वाचं धत्तेऽनुपदासुकाऽस्य वाग्भवति य एवं वेद ( ) ॥ 53

(सतनुं - विष्णव इत्याह - सुमारोहति - ध्यायति तद् वाचा - यजमानः स्यात् - करोति - क्रूरो - वेद) (A7)

TS 6.1.8.1

षट् पदान्यनु नि क्रामति षडहं वाङ्मातिं वदत्युत सँवत्सरस्यायने यावत्येव वाक्तामवं रुन्धे सप्तमे पदे जुहोति सप्तपदा शक्करी पशवः शक्करी पशूनेवावं रुन्धे सप्त ग्राम्याः पशवः सप्ताऽऽरण्याः सप्त छन्दाः-स्युभयस्या-वरुद्धयै वस्व्यसि रुद्राऽसीत्याह रूपमेवास्या एतन् महिमानं - [ ] 54

TS 6.1.8.2

व्याचष्टे बृहस्पतिस्त्वा सुप्ते रणवत्त्वित्याह ब्रह्म वै देवानां बृहस्पति-ब्रह्मणैवास्मै पशूनवं रुन्धे रुद्रो वसुभिरा चिंकेत्त्वित्याहाऽऽवृत्त्यै पृथिव्यास्त्वा मूर्द्धन्ना जिघर्मि देवयजन् इत्याह पृथिव्या ह्येष मूर्द्धा यद्देवयजन्मिडायाः पद इत्याहेडायै ह्येतत् पदं यथ सोमक्रयण्यै घृतवति स्वाहे - [ ] 55

TS 6.1.8.3

-त्याह यदेवास्यै पदाद्-घृतमपीड्यत् तस्मादेवमाह यदद्धर्युरेनग्नावाहुतिं जुहुयादन्धोऽद्धर्युः स्याद्-रक्षांसि यज्ञः हन्युर-हिरण्यमुपास्य जुहोत्यग्निवत्येव जुहोति नान्धोऽद्धर्यु भवति न यज्ञः रक्षांसि घ्नन्ति काण्डेकाण्डे वै क्रियमाणे यज्ञः रक्षांसि जिघांसन्ति परिलिखितः रक्षः परिलिखिता अरातय इत्याह रक्षसामपहत्या - [ ] 56

TS 6.1.8.4

इदमहः रक्षसो ग्रीवा अपि कृन्तामि योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्म इत्याह द्वौ वाव पुरुषौ यं चैव द्वेष्टि यश्चैनं द्वेष्टि तयोरेवानन्तरायं ग्रीवाः कृन्तति पशवो वै सोमक्रयण्यै पदं यावत्तमूतः सं वपति पशूनेवावं रुन्धेऽस्मे राय इति सं वपत्यात्मानं-मेवाद्धर्युः - [ ] 57

TS 6.1.8.5

पशुभ्यो नान्तरेति त्वे राय इति यजमानाय प्र यच्छति यजमान एव रयिं दधाति तोते राय इति पत्निया अर्द्धो वा एष आत्मनो यत् पत्नी यथा गृहेषु निधत्ते तादृगेव तत् त्वष्टीमती ते सपेयेत्याह त्वष्टा वै पशूनां मिथुनानां रूपकृद्-रूपमेव पशुषु दधात्यस्मै वै लोकाय गारुहपत्य आ धीयते (

) ऽमुष्मा आहवनीयो यद्-गार्हपत्य उपवपेदस्मिन् लोके पशुमान्थ स्याद्-यदाहवनीये ऽमुष्मिन् लोके पशुमान्थ स्यादुभयोरुप वपत्युभयोरेवैनं लोकयोः पशुमन्तं करोति ॥ 58

(महिमानः - स्वाहा - ऽपहत्या - अध्वर्यु - धीयते - चतुर्विंशतिश्च) (A8)

TS 6.1.9.1

ब्रह्मवादिनो वदन्ति विचित्यः सोमा(3) न विचित्या(3) इति सोमो वा ओषधीनाः राजा तस्मिन्. यदापन्नं ग्रसितमेवास्य तद्-यद्-विचिनुयाद्-यथा ऽऽस्याद्ग्रसितं निष्विदति तादृगेव तद्यन्न विचिनुयाद्-यथा ऽक्षन्नापन्नं विधावति तादृगेव तत् क्षोधुको ऽद्धर्युः स्यात् क्षोधुको यजमानः सोमविक्रयिन्थ सोमः शोधयेत्येव ब्रूयाद् यदीतरं - [ ] 59

TS 6.1.9.2

यदीतरमुभयेनैव सोमविक्रयिणं-मर्पयति तस्मात् सोमविक्रयी क्षोधुको ऽरुणो ह स्माऽऽ*हौपवेशिः सोमक्रयेण एवाहं तृतीय सवनमव रुन्ध इति पशूनां चर्मन् मिमीते पशूनेवाव रुन्धे पशवो हि तृतीयः सवनं यं कामयेतापशुः स्यादित्यृक्षतस्तस्य मिमीतर्क्षं वा अपशव्यमपशुरेव भवति यं कामयेत पशुमान्थ स्या - [ ] 60

TS 6.1.9.3

-दिति लोमतस्तस्य मिमीतैतद्वै पशूनाः रूपः रूपेणैवास्मै पशूनव रुन्धे पशुमानेव भवत्युपामन्तै क्रीणाति सरसमेवैनं क्रीणात्य-मात्योऽसीत्याहामैवैनं कुरुते शुक्रस्ते ग्रह इत्याह शुक्रो ह्यस्य ग्रहो ऽनसाऽच्छ याति महिमानं-मेवास्याच्छ यात्यनसा - [ ] 61

TS 6.1.9.4

ऽच्छ याति तस्मादनोवाह्यः सुमे जीवेनं यत्र खलु वा एतः शीष्णा हरन्ति तस्माच्छीरः षहार्य

गिरौ जी॒वन॑म॒भि॒ त्वं दे॒वः॑ सं॒वि॒ता॒र॒मि॒त्य॒ति॒-च्छ॒न्द॒स॒र्चा॒ मि॒मी॒ते ऽति॑च्छ॒न्दा॒ वै सर्वा॑णि छ॒न्दा॑ऽसि॒
सर्वे॑भि॒रे॒वैनं॑ छ॒न्दो॑भि॒र्मि॒मी॒ते व॒ष्म वा ए॒षा छ॒न्द॑सां॒ यद॑ति॒च्छ॒न्दा॒ यद॑ति॒च्छ॒न्द॒स॒र्चा॒ मि॒मी॒ते व॒ष्मै॒वैनः॑
समा॒नानां॑ करो॒त्येक॑यैकयो॒थ सर्ग॑- [ ] 62

TS 6.1.9.5

मि॒मी॒ते ऽया॑तया॒ग्नि॒या॒या॒तया॒ग्नि॒यै॒वैनं॑ मि॒मी॒ते तस्मा॑न्ना॒ना॒वी॒र्या॑ अ॒ङ्गुल॑यः॒ सर्वा॑स्व॒ङ्गु॒ष्ठमु॒प॒ नि गृ॑हाति॒
तस्मा॑थ॒ समा॑व॒द्वी॒र्यो॒ऽन्या॑भि॒-र॒ङ्गुलि॑भि॒स्तस्मा॑थ॒ सर्वा॑ अनु॒ सं च॑रति॒ यथ॑ स॒ह सर्वा॑भि॒र्मि॒मी॒त सऽश्नि॑ष्टा
अ॒ङ्गुल॑यो जाये॒र-त्रेक॑यैकयो॒थ सर्ग॑ मि॒मी॒ते तस्मा॑द् विभ॑क्ता जायन्ते पञ्च कृ॒त्वो यजु॑षा मि॒मी॒ते
पञ्चा॑क्षरा प॒ङ्क्तिः॑ पा॒ङ्क्तो य॒ज्ञो य॒ज्ञमे॒वाव॑ रुन्धे पञ्च कृ॒त्वस्तू॑ष्णीं- [ ] 63

TS 6.1.9.6

-द॒श सं प॑द्यन्ते द॒शाक्ष॑रा वि॒राड॑न्नं वि॒राड् वि॒राजै॑वा॒न्नाद्य॑मव॑ रुन्धे यद् यजु॑षा मि॒मी॒ते भू॒तमे॒वाव॑
रुन्धे यत् तू॑ष्णीं भ॑विष्यद्-यद्-वै तावा॑नेव सोमः॒ स्याद् या॑वन्तं मि॒मी॒ते यज॑मानस्यैव स्या॒न्नापि॑
सदु॑स्यानां प्र॒जाभ्य॑स्त्वेत्युप॒ समू॑हति सदु॑स्याने॒वान्वा भ॑जति॒ वास॑सोप॒ नह्य॑ति सर्व॑दे॒वत्यै॑ वै - [ ] 64

TS 6.1.9.7

वासः॒ सर्वा॑भि॒रे॒वैनं॑ दे॒वता॑भिः॒ सम॑र्द्धयति प॒शवो॑ वै सोमः॒ प्रा॒णाय॑ त्वे॒त्युप॑ नह्यति प्रा॒णमे॒व प॒शुषु॑
दधा॑ति व्या॒नाय॑ त्वे॒त्यनु॑ शृ॒न्थति॑ व्या॒नमे॒व प॒शुषु॑ दधाति॒ तस्मा॑थ॒ स्व॒पन्तं॑ प्रा॒णा न ज॑हति ॥ 65

(इ॒तरं - प॒शुमा॑न्थ॒ स्या॑द् - या॒त्यन॑सो - थ्स॒र्ग - तू॑ष्णीः - सं॒र्वदे॒वत्यै॑ वै - त्रय॑स्त्रि॒शच्च)
(A9)

TS 6.1.10.1

यत् क॒लया॑ ते श॒फेनं॑ ते क्री॒णा॒नीति॑ प॒णे॒तागो॑र्धः॒ सोमं॑ कुर्या॒दगो॑र्धं॒ यज॑मान॒-मगो॑र्धम॒द्ध्यु॑

गोस्तु म॑हि॒मानं॑ नाव॑ तिर॒ेद् गवा॑ ते क्रीणा॒नीत्ये॑व ब्रू॒याद् गोअ॒र्घमे॑व सोमं॑ क॒रोति॑ गोअ॒र्घं य॑ज॒मानं॑
गोअ॒र्घम॑द्ध्यु॒ न गोम॑हि॒मानम॑व॒ तिरत्य॑जया॑ क्रीणाति॒ सत॑प॒समे॑वैनं॑ क्रीणाति॒ हिर॑ण्येन॒ क्रीणाति॑
सशु॑क्रमे॒वै - [ ] 66

TS 6.1.10.2

-नं॑ क्रीणाति॒ धे॒न्वा क्री॑णाति॒ साशि॑रमे॒वैनं॑ क्रीणात्यृष॒भेण॑ क्रीणाति॒ सेन्द्र॑मे॒वैनं॑ क्रीणात्यन॒डुहा॑ क्रीणाति॒
वहि॑र्वा अ॒न॒ड्वान्. वहि॑नै॒व वहि॑ य॒ज्ञस्य॑ क्रीणाति॒ मिथु॑नाभ्यां॑ क्रीणाति॒ मिथु॑नस्याव॒रुद्ध॑यै वास॑सा
क्रीणाति॒ सर्व॑दे॒वत्यै॑वै वा॒सः सर्वा॑भ्य ए॒वैनं॑ दे॒वता॑भ्यः क्रीणाति॒ दश॑ सं प॒द्यन्ते॑ दशा॑क्षरा वि॒राडन्नं॑
वि॒राड् वि॒राजै॑वान्नाद्यम॑व॒ रुन्धे॑ - [ ] 67

TS 6.1.10.3

तप॑सस्त॒नूर॑सि प्र॒जाप॑तेर्व॒र्ण इत्या॑ह प॒शुभ्य॑ ए॒व तद॑द्ध्यु॒र्नि हु॑त आ॒त्मनोऽना॑व॒स्काय॑ गच्छ॑ति श्रियं॒
प्र प॒शूना॑प्नोति॒ य एवं॑ वेद॑ शु॒क्रं ते शु॒क्रेण॑ क्रीणा॒मीत्या॑ह यथा॒ यजु॑रे॒वैतद् दे॒वा वै येन॑ हिर॑ण्येन॒
सोम॑म॒क्रीण॑न् तद॑भीष॒हा पुन॑राऽद॑दत् को हि तेज॑सा वि॒क्रेष्य॑त॒ इति॑ येन॑ हिर॑ण्येन॒ - [ ] 68

TS 6.1.10.4

सोमं॑ क्रीणी॒यात् तद॑भीष॒हा पुन॑रा द॑दीत् तेज॑ ए॒वाऽऽत्म॑न् ध॒त्तेऽस्मे॑ ज्योतिः॑ सोम॑वि॒क्रयि॑णि॒ तम॑
इत्या॑ह ज्योति॑रे॒व यज॑माने द॒धाति॑ तम॑सा सोम॑वि॒क्रयि॑णम॒र्पय॑ति यदनु॑प॒ग्रथ्य॑ ह॒न्याद्-द॑न्द॒शूका॑स्ताः
समा॑ः सर्पाः॑ स्यु॒रिद॑म॒हः सर्पा॑णां द॒न्द॒शूका॑नां ग्री॒वा उप॑ ग॒न्नामी॑त्या॒हा-द॑न्द॒शूका॑स्ताः समा॑ः सर्पा॑
भ॑वन्ति॒ तम॑सा सोम॑वि॒क्रयि॑णं वि॒द्व्यति॑ स्वा॒न् - [ ] 69

TS 6.1.10.5

भ्राजे॑त्या॒हैते॑ वा अ॒मुष्मि॑न् लो॒के सोम॑म॒रक्ष॑न् तेभ्योऽधि॑ सोम॑माऽह॒रन्. यदे॑तेभ्यः॑ सोम॑क्रय॑णा॒
चानु॑दिशेद॒क्रीतोऽस्य॑ सोमः॑ स्या॒न्नास्यै॑ते॒ ऽमुष्मि॑न् लो॒के सोम॑ः र॒क्षेयु॑र्यदे॑तेभ्यः॑ सोम॑क्रय॑णाननु॑दिशति॑

क्री॒तौऽस्य॑ सोमो॑ भवत्ये॒तैऽस्या॑मुष्मिन् लो॒के सोमः॑ रक्षन्ति ॥ 70

(सशु॑क्रमे॒व - रु॑न्ध - इति॒ येन॒ हिर॑ण्येन॒ - स्वान् - चतु॑श्चत्वारि॑शच्च) (A10)

TS 6.1.11.1

वा॒रु॒णो वै क्री॒तः सोम॑ उप॑नद्धो मि॒त्रो न॒ एहि॑ सुमि॑त्रधा॒ इत्या॑ह॒ शान्त्या॑ इन्द्र॑स्यो॒रुमा वि॑श॒ दक्षि॑णमित्या॑ह॒ देवा वै यः॑ सोम॑म॒क्री॑णन् तमिन्द्र॑स्यो॒रौ दक्षि॑ण॒ आ ऽसा॑दयन्नेष॒ खलु॑ वा ए॒तर॒ हीन्द्रो॑ यो यज॑ते तस्मा॑देवमा॒होदायु॑षा स्वा॒युषे॑त्या॒ह देवता॑ ए॒वा-न्वा॒रभ्यो॑त् - [ ] 71

TS 6.1.11.2

तिष्ठ॑त्यु-र्वन्तरि॑क्ष-मन्वि॑हीत्या॒हा-न्तरि॑क्षदे॒वत्यो॑(1) ह्ये॒तर॒ हि सोमो॑ऽदि॒त्याः स॒दोऽस्य॑दि॒त्याः स॒द आ सी॑देत्या॒ह यथा॑य॒जुरे॒वैतद् द्वि॑ वा ए॒नमे॑तद॒र्द्धय॑ति यद् वा॒रु॒णः सन्त॑ मै॒त्रं क॑रोति॒ वा॒रु॒ण्यर्चा॑ऽऽसा॑दयति॒ स्वयै॒वैन॑ दे॒वता॑या॒ सम॑र्द्धयति॒ वास॑सा॒ पर्या॑न॒ह्यति॑ सर्व॑दे॒वत्यै॑ वै वा॒सः सर्वा॑भिरे॒वै - [ ] 72

TS 6.1.11.3

-न॑ दे॒वता॑भिः॒ सम॑र्द्धयत्यथो॒ रक्ष॑साम॒प॒ह॒त्यै वने॑षु व्य॑न्तरि॒क्षं तता॑नेत्या॒ह वने॑षु हि व्य॑न्तरि॒क्षं तता॑न॒ वाज॑म॒र्वथि॑स्वित्या॒ह वाजः॑ ह्य॒र्वथ्सु॑ पयो॑ अ॒घ्निया॑स्वित्या॒ह पयो॑ ह्य॒घ्निया॑सु॒ हृथ्सु॑ ऋतु॒मित्या॑ह॒ हृथ्सु॑ हि ऋतु॑र्व॒रु॒णो वि॒क्ष्व॒ग्नि॑मित्या॒ह वरु॑णो॒ हि वि॒क्ष्व॒ग्निं दि॒वि सूर्य॑ - [ ] 73

TS 6.1.11.4

मित्या॑ह॒ दि॒वि हि सूर्यः॑ सोम॑म॒द्रावि॑त्या॒ह ग्रावा॑णो॒ वा अ॒द्र॒य॒स्तेषु॑ वा ए॒ष सोमं॑ दधाति॒ यो यज॑ते तस्मा॑देवमा॒होदु॑ त्यं जा॒तवे॑दस॒मिति॑ सौ॒र्यर्चा॑ कृ॒ष्णाजि॑नं प्र॒त्यान॑ह्यति॒ रक्ष॑साम॒प॒ह॒त्या उ॒सावे॑त॒ धू॒र॒षाहा॑वित्या॒ह यथा॑य॒जुरे॒वैतत् प्र॒ च्य॑वस्व॒ भुव॑स्प॒त इत्या॑ह॒ भू॒ताना॑ ह्ये॒ - [ ] 74

TS 6.1.11.5

-ष पतिर्विश्वान्यभि धामानीत्याह विश्वानि ह्ये(1) षोऽभि धामानि प्रच्यवन्ते मा त्वा परिपरी विदुदित्याह यदेवादः सोममाह्रियमाणं गन्धर्वो विश्वावसुः पर्यमुष्णात् तस्मा-देवमाहापरिमोषाय यजमानस्य स्वस्त्ययन्यसीत्याह यजमानस्यैवैष यज्ञस्यान्वारभूँऽनवच्छित्यै वरुणो वा एष यजमानमभ्यैति यत् - [ ] 75

TS 6.1.11.6

क्रीतः सोम उपनद्धो नमो मित्रस्य वरुणस्य चक्षस इत्याह शान्त्या आ सोमं वहन्त्यग्निना प्रति तिष्ठते तौ सभवंतौ यजमानमभि सं भवतः पुरा खलु वावैष मेधायाऽऽत्मानमारभ्य चरति यो दीक्षितो यदग्नीषोमीयं पशुमालभत आत्मनिष्क्रयण एवास्य स तस्मात् तस्य नाऽऽशयं पुरुषनिष्क्रयण इव ह्यथो खल्वाहु ( ) रग्नीषोमीयां वा इन्द्रो वृत्रमहन्निति यदग्नीषोमीयं पशुमालभत वार्त्रघ्न एवास्य स तस्माद्-वाशयं वारुण्यर्चा परि चरति स्वयैवैनं देवतया परि चरति ॥ 76

(अन्वारभ्योश्च - सर्वाभिरेव - सूर्य - भूतानां ह्ये - ति य - दाहुः - सप्तविंशतिश्च) (A11)

praSna korvai with starting padams of 1 to 11 anuvAkams :-

(प्राचीनवशं - यावन्त - ऋक्सामे - वाग्वै देवेभ्यो - देवा वै देवयजनं - कद्रूश्च - तद्विरण्यं - षट् पदानि - ब्रह्मवादिनो विचित्यो - यत् कलया ते - वारुणो वै क्रीतः सोम - एकादश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(प्राचीनवशं - स्वाहेत्याह - येऽन्तः शरा - ह्येष सं - तपसा च - यत्कर्णगृही - तेति लोमतो - वारुणः - षट् सप्ततिः)

6.1 षष्ठकाण्डे प्रथमः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं <https://www.vedavms.in> 21

first and last padam of first praSnam Of 6th KANDam

(प्राचीनव॑ः शं - परि॑ चरति)

॥ हरिः॑ ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां षष्ठकाण्डे प्रथमः प्रश्नः समाप्तः ॥

6.2 षष्ठकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

TS 6.2.1.1

यदुभौ विमुच्याऽऽतिथ्यं गृहीयाद्-यज्ञं विच्छिन्धाद्-यदुभाव-विमुच्य यथाऽनागतायाऽऽतिथ्यं क्रियते तादृगेव तद्-विमुक्तोऽन्योऽनुद्वान् भवत्य विमुक्तोऽन्योऽथाऽऽतिथ्यं गृह्णाति यज्ञस्य सन्तत्यै पत्न्यन्वारभते पत्नी हि पारीणह्यस्येशे पत्न्यै वानुमतं निर्वपति यद्वै पत्नी यज्ञस्य करोति मिथुनं तदथो पत्न्या एवै- [ ] 1

TS 6.2.1.2

-ष यज्ञस्यान्वारभॐऽनवच्छित्यै यावद्भिर्वै राजाऽनुचरैरागच्छति सर्वेभ्यो वै तेभ्य आतिथ्यं क्रियते छन्दांसि खलु वै सोमस्य राज्ञोऽनुचराण्यग्ने-रातिथ्यमसि विष्णवे त्वेत्याह गायत्रिया एवैतेन करोति सोमस्याऽऽतिथ्यमसि विष्णवे त्वेत्याह त्रिष्टुभं एवैतेन करोत्यतिथेरातिथ्यमसि विष्णवे त्वेत्याह जगत्या- [ ] 2

TS 6.2.1.3

एवैतेन करोत्यग्नये त्वा रायस्पोषदावन्त्रे विष्णवे त्वेत्याहानुष्टुभं एवैतेन करोति श्येनाय त्वा सोमभृते विष्णवे त्वेत्याह गायत्रिया एवैतेन करोति पञ्च कृत्वो गृह्णाति पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तो यज्ञो यज्ञमेवाव रुन्धे ब्रह्मवादिनो वदन्ति कस्मात् सत्याद्-गायत्रिया उभयत आतिथ्यस्य क्रियत इति यदेवादः सोममा- [ ] 3

TS 6.2.1.4

ऽहरत् तस्माद्-गायत्रिया उभयत आतिथ्यस्य क्रियते पुरस्ताच्चो परिष्ठाच्च शिरो वा एतद् यज्ञस्य यदातिथ्यं नवकपालः पुरोडाशो भवति तस्मान्नवधा शिरो विष्युतं नवकपालः पुरोडाशो भवति ते त्रयस्त्रिकपालास्त्रिवृता स्तोमेन संमितास्तेजस्त्रिवृत् तेज एव यज्ञस्य शीरूषन् दधाति नवकपालः

पुरोडाशो भवति ते त्रयस्त्रिकपालास्त्रिवृता प्राणेन संमितास्त्रिवृद्वै- [ ] 4

TS 6.2.1.5

प्राण-स्त्रिवृतमेव प्राणमभिपूर्वं यज्ञस्य शीरूषन् दधाति प्रजापतेर्वा एतानि पक्ष्माणि यदश्ववाला ऐक्ष्वी तिरश्ची यदाश्ववालः प्रस्तुरो भवत्यैक्ष्वी तिरश्ची प्रजापतेरेव तच्चक्षुः संभरति देवा वै या आहुतीरजुह्वुस्ता असुरा निष्कावमादुन् ते देवाः कौर्ष्मर्यमपश्यन् कर्मण्यो वै कर्मनेन कुर्वीतेति ते कौर्ष्मर्यमयान् परिधीन- [ ] 5

TS 6.2.1.6

-कुर्वत तैर्वै ते रक्षाःस्यपाघ्नत यत् कौर्ष्मर्यमयाः परिधयो भवन्ति रक्षसामपहत्यै सः स्पर्शयति रक्षसामनन्व-वचाराय न पुरस्तात् परि दधात्यादित्यो ह्येवोद्यन् पुरस्ताद्-रक्षाःस्यपहन्त्यूर्ध्वं समिधावा दधात्युपरिष्ठादेव रक्षाःस्यप हन्ति यजुषाऽन्यां तूष्णीमन्यां मिथुनत्वाय द्वे आ दधाति द्विपाद-यजमानः प्रतिष्ठित्यै ब्रह्मवादिनो वदन्त्य- [ ] 6

TS 6.2.1.7

-ग्निश्च वा एतौ सोमश्च कथा सोमायाऽऽतिथ्यं क्रियते नाग्नय इति यदग्नावग्निं मथित्वा प्रहरति तेनैवाग्नयं आतिथ्यं क्रियते ऽथो खल्वाहुरग्निः सर्वा देवता इति यद्विरासाद्याग्निं मन्थति हव्यायैवाऽऽसन्नाय सर्वा देवता जनयति ॥ 7

(पत्निया एव - जगत्या - आ - त्रिवृद्वै - परिधीन् - वदन्त्ये - कंचत्वारिंशच्च) (A1)

TS 6.2.2.1

देवासुराः सँयत्ता आसन् ते देवा मिथो विप्रिया आसन् तैऽ(1)न्योऽन्यस्मै ज्यैष्ठ्यायातिष्ठमानाः पञ्चधा व्यक्रामन्नग्निर्वसुभिः सोमो रुद्रैरिन्द्रो मरुद्भिर्वरुण आदित्यै-बृहस्पति-विश्वैर्देवैस्ते ऽमन्यन्तासुरेभ्यो

वा इदं भ्रातृव्येभ्यो रद्ध्यामो यन्मिथो विप्रियाः स्मो या न इमाः प्रियास्तनुवस्ताः समवधामहे
ताभ्यः स निरृच्छाद्यो- [ ] 8

TS 6.2.2.2

नः प्रथमो(1)ऽन्योऽन्यस्मै द्रुह्यादिति तस्माद्यः सतानूनप्त्रिणां प्रथमो द्रुह्याति स आर्तिमाच्छति
यत् तानूनप्त्रः समवधति भ्रातृव्याभिभूत्यै भवत्यात्मना पराऽस्य भ्रातृव्यो भवति पञ्च कृत्वोऽवधति
पञ्चधा हि ते तथ् समवाद्यन्ताथो पञ्चाक्षरा पुङ्क्तिः पाङ्क्तो यज्ञो यज्ञमेवाव रुन्ध आपतये त्वा गृह्णामीत्याह
प्राणो वा- [ ] 9

TS 6.2.2.3

आपतिः प्राणमेव प्रीणाति परिपतय इत्याह मनो वै परिपतिर्मन एव प्रीणाति तनूनप्त्र इत्याह तनुवो
हि ते ताः समवाद्यन्त शक्रायेत्याह शक्त्यै हि ते ताः समवाद्यन्त शक्म-न्नोजिष्ठयेत्याहौजिष्ठः हि
ते त दात्मनः समवाद्यन्ता-नाधृष्टमस्यनाधृष्य-मित्याहानाधृष्टः ह्येतदनाधृष्यं देवानामोज- [ ] 10

TS 6.2.2.4

इत्याह देवानाः ह्येतदोजोऽभिशस्तिपा अनभिशस्तेन्यमित्याहा-भिशस्तिपा ह्येतदं -नभिशस्तेन्यमनु
मे दीक्षां दीक्षापति-र्मन्यतामित्याह यथायजुरेवैतद्-घृतं वै देवा वज्रं कृत्वा सोममघ्न-न्नन्तिकमिव
खलु वा अस्यैतच्चरन्ति यत् तानूनप्त्रेण प्रचरन्त्यः शुरः शुस्ते देव सोमाऽऽ *प्यायतामित्याह य-
[ ] 11

TS 6.2.2.5

-देवास्यापुवायते यन्मीयते-तदेवास्यैतेनाऽऽ *प्याययत्या तुभ्यमिन्द्रः प्यायतामा त्वमिन्द्राय प्यायस्वेत्या-
होभावेवेन्द्रं च सोमं चाऽऽ*प्याययत्या प्यायय सखीन्थ सन्या मेधयेत्याहृत्विजो वा अस्य सखायस्तानेवाऽऽ*प्या-
स्वस्ति ते देव सोम सुत्यामंशीये- [ ] 12

TS 6.2.2.6

-त्याहा ऽऽ*शिषमेवैतामा शोस्ते प्र वा एतेऽस्मा-ल्लोकाच्चयन्ते ये सोममा-प्याययन्त्य-न्तरिक्षदेवत्यो हि सोम आप्यायित एष्टा रायः प्रेषे भगायेत्याह द्यावापृथिवीभ्यामेव नमस्कृत्यास्मिन् लोके प्रति तिष्ठन्ति देवासुराः संयन्ता आसन् ते देवा बिभ्यन्तोऽग्निं प्राविशन् तस्मादाहुरग्निः सर्वा देवता इति ते- [ ] 13

TS 6.2.2.7

ऽग्निमेव वरूथं कृत्वा ऽसुरानभ्यभव-न्नग्निमिव खलु वा एष प्रविशति योऽवान्तरदीक्षामुपैति भ्रातृव्याभिभूत्यै भवत्यात्मना पराऽस्य भ्रातृव्यो भवत्यात्मानमेव दीक्षया पाति प्रजामवान्तरदीक्षया सन्तरां मेखलाः समायच्छते प्रजा ह्यात्मनोऽन्तरतरा तप्तव्रतो भवति मदन्तीभिर्मार्जयते निर्ह्यग्निः शीतेन वायति समिद्ध्यै या ते अग्ने ( ) रुद्रिया तनूरित्याह स्वयैवैनद् देवतया व्रतयति सयोनित्वाय शान्त्यै ॥ 14

(यो - वा - ओज - आह य - दंशीये - ति ते - ऽग्न - एकादश च) (A2)

TS 6.2.3.1

तेषामसुराणां तिस्रः पुरा आस-न्नयस्म-व्यवमाऽथ रजताऽथ हरिणी ता देवा जेतुं नाशक्नुवन् ता उपसदैवाजिगीषन् तस्मादाहुर्यश्चैवं वेदु यश्च नोपसदा वै महापुरं जयन्तीति त इषुः समंस्कुर्वता-ग्निमनीकः सोमं शल्यं विष्णुं तेजनं तैऽब्रुवन् क इमामसिष्यतीति- [ ] 15

TS 6.2.3.2

रुद्र इत्यब्रुवन् रुद्रो वै क्रूरः सोऽस्यत्विति सोऽब्रवीद् वरं वृणा अहमेव पशूना-मधिपतिरसानीति तस्माद् रुद्रः पशूना-मधिपतिस्ताः रुद्रोऽवासृजथ स तिस्रः पुरो भित्त्वैभ्यो लोकेभ्यो- ऽसुरान् प्राणुदत

यदुपसदं उपसद्यन्ते भ्रातृव्यपराणुत्यै नान्यामाहुतिं पुरस्ताज्जुहुयाद्-यदन्यामाहुतिं पुरस्ताज्जुहुया- [ ] 16

TS 6.2.3.3

दन्यन्मुखं कुर्याथ सुवेणाऽघारमा घारयति यज्ञस्य प्रज्ञात्यै पराङ्तिक्रम्य जुहोति पराच एवैभ्यो लोकेभ्यो यजमानो भ्रातृव्यान् प्र पुदते पुनरत्याक्रम्योपसदं जुहोति प्रणुद्यैवैभ्यो लोकेभ्यो भ्रातृव्याञ्जित्वा भ्रातृव्यलोक-मभ्यारोहति देवा वै याः प्रातरुपसदं उपासीद-ब्रह्मस्ताभिरसुरान् प्राणुदन्त याः सायं रात्रियै ताभिर्यथ सायं प्रातरुपसद- [ ] 17

TS 6.2.3.4

उपसद्यन्ते ऽहोरात्राभ्यामेव तदयजमानो भ्रातृव्यान् प्र पुदते याः प्रातर्याज्याः स्युस्ताः सायं पुरोऽनुवाक्याः कुर्यादयातयामत्वाय तिस्र उपसद उपैति त्रयं इमे लोका इमानेव लोकान् प्रीणाति षट्थं सं पद्यन्ते षड्वा ऋतव ऋतूनेव प्रीणाति द्वादशाहीने सोम उपैति द्वादश मासाः सवत्सरः सवत्सरेव प्रीणाति चतुर्विंशतिः सं- [ ] 18

TS 6.2.3.5

पद्यन्ते चतुर्विंशति-रर्द्धमासा अर्द्धमासानेव प्रीणात्याराग्रा-मवान्तरदीक्षा-मुपेयाद्यः कामयेताऽस्मिन् मे लोकेऽर्द्धकं स्यादित्येकमग्रेऽथ द्वावथ त्रीनथ चतुर एषा वा आराग्रा ऽवान्तरदीक्षा ऽस्मिन्नेवास्मै लोकेऽर्द्धकं भवति पुरोवरीयसी-मवान्तरदीक्षा-मुपेयाद्यः कामयेतामुष्मिन् मे लोकेऽर्द्धकं स्यादिति चतुरोऽग्रे ( ) ऽथ त्रीनथ द्वावथैकमेषा वै पुरोवरीयस्य-वान्तरदीक्षा ऽमुष्मिन्नेवास्मै लोकेऽर्द्धकं भवति ॥ 19

(असिष्यतीति - जुहुयाथ - सायं प्रातरुपसद - चतुर्विंशतिः सं - चतुरोऽग्रे - षोडश च)
(A3)

TS 6.2.4.1

सुवर्गं वा एते लोकं यन्ति य उपसदं उपयन्ति तेषां य उन्नयते हीयंत एव स नोदनेषीति सूनीयमिव यो वै स्वार्थेतां यताः श्रान्तो हीयंत उत स निष्ठाय सह वंसति तस्मात् सकृदुनीय नापरमुन्नयेत दुद्धोन्नयेतैतद्वै पशूनाः रूपः रूपेणैव पशूनव रुन्धे- [ ] 20

TS 6.2.4.2

यज्ञो देवेभ्यो निलायत विष्णू रूपं कृत्वा स पृथिवीं प्राविशत् तं देवा हस्तान् सः रभ्यैच्छन् तमिन्द्र उपर्युपर्यत्यक्रामत् सोऽब्रवीत् को माऽयमुपर्युपर्यत्यक्रमी-दित्यहं दुर्गे हन्तेत्यथ कस्त्वमित्यहं दुर्गादाहतेति सोऽब्रवीद् दुर्गे वै हन्ताऽवोचथा वराहोऽयं वाममोषः- [ ] 21

TS 6.2.4.3

संस्तानां गिरीणां प्रस्ताद्वित्तं वेद्यमसुराणां बिभर्ति तं जहि यदि दुर्गे हन्ताऽसीति स दर्भपुञ्जीलमुद्वृह्य सप्त गिरीन् भित्त्वा तमहन्त् सोऽब्रवीद् दुर्गाद्वा आहर्तावोचथा एतमा हरेति तमेभ्यो यज्ञ एव यज्ञमाऽहरद्यत् तद्वित्तं वेद्यमसुराणां-मविन्दन्त तदेकं वेद्यै वेदित्वमसुराणां- [ ] 22

TS 6.2.4.4

वा इयमग्रं आसीद् यावदासीनः परापश्यति तावद् देवानां ते देवा अब्रुवन्नस्त्वेव नोऽस्यामपीति कियद्वो दास्याम् इति यावदियः सलावृकी त्रिः परिक्रामति तावन्नो दत्तेति स इन्द्रः सलावृकी रूपं कृत्वेमां त्रिः सर्वतः पर्यक्रामत् तदिमामविन्दन्त यदिमामविन्दन्त तद् वेद्यै वेदित्वम्- [ ] 23

TS 6.2.4.5

सा वा इयः सर्वैव वेदिरियति शक्ष्यामीति त्वा अवमायं यजन्ते त्रिंशत् पदानि पश्चात् तिरश्ची भवति षट्त्रिंशत् प्राची चतुर्विंशतिः प्रस्तात् तिरश्ची दशदश संपद्यन्ते दशाक्षरा विराडन्नं विराड्

विराजैवान्नाद्यमव रुन्ध उद्धन्ति यदेवास्यां अमेद्धयं तदपं हन्त्युद्धन्ति तस्मादोषंधयः परा भवन्ति
( ) बरुहिः स्तृणाति तस्मादोषंधयः पुनरा भवन्त्युत्तरं बरुहिष उत्तरबरुहिः स्तृणाति प्रजा वै
बरुहिर्यजमान उत्तर बरुहि र्यजमान-मेवा-यजमानादुत्तरं करोति तस्माद्-यजमानो ऽयजमानादुत्तरः
॥ 24

(रुन्धे - वाममोषो - वेदित्वमसुराणां - वेदित्वं - भवन्ति - पञ्चविंशतिश्च) (A4)

TS 6.2.5.1

यद्वा अनीशानो भारमादुत्ते वि वै स लिंशते यद् द्वादश साहस्योपसदः स्युस्तिस्त्रोऽहीनस्य यज्ञस्य
विलोम क्रियेत तिस्र एव साहस्योपसदो द्वादशाहीनस्य यज्ञस्य सवीर्यत्वायाथो सलोम क्रियते
वृत्सस्यैकः स्तनो भागी हि सोऽथैकः स्तनं व्रतमुपैत्यथ द्वावथ त्रीनथ चतुर एतद्वै- [ ] 25

TS 6.2.5.2

क्षुरपंवि नाम व्रतं येन प्र जातान् भ्रातृव्यान् नुदते प्रति जनिष्यमाणानथो कनीयसैव भूय उपैति
चतुरोऽग्रे स्तनान् व्रतमुपैत्यथ त्रीनथ द्वावथैकमेतद्वै सुजघनं नाम व्रतं तपस्यः सुवर्ग्यमथो प्रैव
जायते प्रजयां पशुभिर्यवागू राजन्यस्य व्रतं क्रूरेव वै यवागूः क्रूर इव- [ ] 26

TS 6.2.5.3

राजन्यो वज्रस्य रूपः समृद्ध्या आमिक्षा वैश्यस्य पाकयज्ञस्य रूपं पुष्ट्यै पयो ब्राह्मणस्य तेजो
वै ब्राह्मणस्तेजः पयस्तेजसैव तेजः पय आत्मन् धत्ते ऽथो पयसा वै गर्भा वर्द्धन्ते गर्भ इव खलु
वा एष यद् दीक्षितो यदस्य पयो व्रतं भवत्यात्मानमेव तद् वर्द्धयति त्रिव्रतो वै मनुंरासीद् द्विव्रता
असुरा एकव्रता- [ ] 27

TS 6.2.5.4

दे॒वाः प्रा॒तर्म॒द्धयं॑दि॒ने सा॒यं तन् मनो॑र्व्र॒तमा॑सीत् पा॒कय॑ज्ञस्य॒ रूपं पु॑ष्ट्यै प्रा॒तश्च सा॒यं चासु॑राणां निर्म॒द्धयं॑
क्षु॒धो रूपं॑ तत॒स्ते परा॑ऽभवन् म॒द्धयं॑दि॒ने म॒द्धय॑रा॒त्रे दे॒वानां॑ तत॒स्तेऽभव॑न् सु॒वर्गं॑ लो॒कमा॑यन्. यद॑स्य
म॒द्धयं॑दि॒ने म॒द्धय॑रा॒त्रे व्र॒तं भव॑ति म॒द्धय॑तो वा अ॒न्नेन॑ भु॒ञ्जते॑ म॒द्धय॑त ए॒व तदूर्जं॑ ध॒त्ते भ्रातृ॑व्याभिभू॒त्यै
भव॑त्या॒त्मना॒- [ ] 28

TS 6.2.5.5

परा॑ऽस्य॒ भ्रातृ॑व्यो भव॒ति गर्भो॑ वा ए॒ष यद् दी॑क्षितो योनिं दी॒क्षित॑विमि॒तं यद् दी॑क्षितो दी॒क्षित॑विमि॒तात्
प्र॒वसे॑द् यथा योने॑र्गर्भः॒ स्कन्द॑ति ता॒दृगे॒व तन्न॑ प्र॒वस्त॑व्यमा॒त्मनो॑ गोपी॒थायै॑ष वै व्या॒घ्रः कु॑लगो॒पो
यदु॑ग्न॒स्तस्मा॑द् यद् दी॒क्षितः॑ प्र॒वसे॑त् स ए॒नमी॑श्वरो॒ऽनू॒त्थाय॑ हन्तो॒र्न प्र॑वस्त॒व्यमा॒त्मनो॑ गु॒प्त्यै दक्षि॑णतः
श॒य ए॒तद्वै यज॑मानस्या ( ) ऽऽ*य॒तन॑स्व ए॒वाऽऽ*य॒तने॑ श॒ये ऽग्नि॑म॒भ्यावृ॑त्य॒ शये॑ दे॒वता॑ ए॒व
य॒ज्ञम॑भ्यावृ॒त्य श॒ये ॥ 29

(ए॒तद्वै-कू॒र इ॒वै-क॑व्र॒ता-आ॒त्मना॒-यज॑मानस्य-त्रयो॑दश च) (A5)

TS 6.2.6.1

पु॒रोह॑विषि दे॒वय॑जने याजये॒द्यं का॒मये॑तोपै॒नमु॑त्तरो य॒ज्ञो न॑मे॒दुभि॑ सु॒वर्गं॑ लो॒कं ज॑ये॒दित्ये॑तद्वै पु॒रोह॑वि॒र्दे॒वय॑जनं
यस्य॑ हो॒ता प्रा॑तरनुवा॒क -म॑नुब्रुव॒न्नग्नि॑म॒प आ॑दित्यम॒भि वि॑पश्यत्युपै॒नमु॑त्तरो य॒ज्ञो न॑मत्य॒भि सु॒वर्गं॑
लो॒कं ज॑यत्या॒प्ते दे॒वय॑जने याजये॒द् -भ्रातृ॑व्यवन्तं पन्थां॑ वाऽधि॒स्पृश॑येत् क॒र्त॒वा या॒व॒न्नान॑से या॒त॒वै-
[ ] 30

TS 6.2.6.2

न रथा॑यै॒तद्वा आ॒प्तं दे॒वय॑जनमा॒प्नोत्ये॒व भ्रातृ॑व्यं नै॒नं भ्रातृ॑व्य आ॒प्नोत्ये॒कौन्न॑ते दे॒वय॑जने याजयेत्
प॒शुका॑म॒-मे॒कौन्न॑ता॒द्वै दे॒वय॑जना॒दङ्गिर॑सः प॒शून्सृ॑जन्तान्तरा स॒दोह॑वि॒द्धानि॑ उ॒न्नत॑ः स्या॒दे॒तद्वा ए॒कौन्न॑तं
दे॒वय॑जनं प॒शुमा॑ने॒व भव॑ति त्र्यु॒न्नते॑ दे॒वय॑जने याजयेत् सु॒वर्गका॑मं त्र्यु॒न्नता॒द्वै दे॒वय॑जना॒दङ्गिर॑सः सु॒वर्गं॑

लोकमाय-न्नन्तरा ऽऽहवनीयं च हविर्धानं चो- [ ] 31

TS 6.2.6.3

-न्नतः स्यादन्तरा हविर्धानं च सदश्चान्तरा सदश्च गारुहपत्यं चैतद्वै त्र्युन्नतं देवयजनेऽ सुवर्गमेव लोकमेति प्रतिष्ठिते देवयजने याजयेत् प्रतिष्ठाकाममेतद्वै प्रतिष्ठितं देवयजनं यथ सर्वतः समं प्रत्येव तिष्ठति यत्रान्या अन्या ओषधयो व्यतिषक्ताः स्युस्तद्-याजयेत् पशुकाममेतद्वै पशूनाः रूपः रूपेणैवास्मै पशू- [ ] 32

TS 6.2.6.4

नव रुन्धे पशुमानेव भवति निरुक्लतिगृहीते देवयजने याजयेद्यं कामयेत् निरुक्लत्यास्य यज्ञं ग्राहयेयमित्येतद्वै निरुक्लतिगृहीतं देवयजनं यथ सदृश्यै सत्या ऋक्षं निरुक्लत्यैवास्य यज्ञं ग्राहयति व्यावृत्ते देवयजने याजयेद् व्यावृत्कामं यं पात्रे वा तल्पे वा मीमांसेरन् प्राचीनमाहवनीयात् प्रवणः स्यात् प्रतीचीनं गारुहपत्यादेतद्वै व्यावृत्तं देवयजनं वि पाप्मना ( ) भ्रातृव्येणा- ऽऽ*वर्तते नैनं पात्रे न तल्पे मीमां सन्ते कार्ये देवयजने याजयेद्-भूतिकामं कार्या वै पुरुषो भवत्येव ॥ 33

(यातुवै - हविर्धानं च - पशून् - पाप्मना - ऽष्टादश च) (A6)

TS 6.2.7.1

तेभ्य उत्तरवेदिः सिंही रूपं कृत्वोभया-नन्तराऽपक्रम्यातिष्ठत् ते देवा अमन्यन्त यतरान् वा इयमुपावृथ्स्यति त इदं भविष्यन्तीति तामुपामन्त्रयन्त साऽब्रवीद् वरं वृणै सर्वान् मया कामान् व्यश्नवथ पूर्वा तु माऽग्नेराहुतिरश्नवता इति तस्मादुत्तरवेदिं पूर्वामग्ने- र्याघारयन्ति वारेवृतः ह्यस्यै शम्यया परि मिमीते- [ ] 34

TS 6.2.7.2

मात्रैवास्यै साथो युक्तेनैव युक्तमव रुन्धे वित्तायनी मेऽसीत्याह वित्ता ह्येनानावत् तित्तायनी मेऽसीत्याह तित्तान् ह्येनानावदवतान्मा नाथितमित्याह नाथितान् ह्येनानावदवतान्मा व्यथितमित्याह व्यथितान् ह्येनानावद्-विदेरग्निर्नभो नामा- [ ] 35

TS 6.2.7.3

ग्रे अङ्गिर इति त्रिहंरति य एवेषु लोकेष्वग्रय-स्तानेवाव रुन्धे तूष्णीं चतुर्थः हंरत्यनि-रुक्तमेवाव रुन्धे सिंहीरंसि महिषीरसीत्याह सिंहीर्ह्येषा रूपं कृत्वोभया-नन्तरा ऽपक्रम्यातिष्ठदुरु प्रथस्वोरु ते यज्ञपतिः प्रथतामित्याह यजमानमेव प्रजयां पशुभिः प्रथयति ध्रुवा- [ ] 36

TS 6.2.7.4

ऽसीति सः हन्ति धृत्यै देवेभ्यः शुन्धस्व देवेभ्यः शुभस्वेत्यव चोक्षति प्र च किरति शुद्ध्या इन्द्रघोषस्त्वा वसुभिः पुरस्तात् पात्वित्याह दिग्भ्य एवैनां प्रोक्षति देवाः श्वेदु-त्तरवेदिर्पाववर्तीहैव वि जयामहा इत्यसुरा वज्रमुद्यत्य देवान्भ्यायन्त तानिन्द्रघोषो वसुभिः पुरस्तादपा- [ ] 37

TS 6.2.7.5

-नुदत् मनोजवाः पितृभिर्दक्षिणतः प्रचेता रुद्रैः पश्चाद्-विश्वकर्माऽऽदित्यैरुत्तरतो यदेवमुत्तरवेदिं प्रोक्षति दिग्भ्य एव तद्-यजमानो भ्रातृव्यान् प्र पुदत् इन्द्रो यतीन्थ सालावृकेभ्यः प्रायच्छत् तान् दक्षिणत उत्तरवेद्या आदुन् यत् प्रोक्षणीना-मुच्छिष्येत् तद् दक्षिणत उत्तरवेद्यै नि नयेद्-यदेव तत्र क्रूरं तत् तेन शमयति यं द्विष्यात् तं ध्यायेच्छुचै ( ) वैनमर्पयति ॥(मिमीते - नाम - ध्रुवा - ऽप - शुचा - त्रीणि च) (आ7) 38

TS 6.2.8.1

सोत्तरवेदिरब्रवीथ सर्वान् मया कामान् व्यंश्वथेति ते देवा अकामयन्तासुरान् भ्रातृव्यान्भि भवेमेति तेऽजुहवुः सिंहीरसि सपत्नसाही स्वाहेति तेऽसुरान् भ्रातृव्या-नभ्यंभवन् तेऽसुरान् भ्रातृव्या-नभिभूयाकामयन्त प्रजां विन्देमहीति तेऽजुहवुः सिंहीरसि सुप्रजावनिः स्वाहेति ते प्रजामविन्दन्त ते प्रजां वित्त्वा- [ ] 39

TS 6.2.8.2

ऽकामयन्त पशून्. विन्देमहीति तेऽजुहवुः सिंहीरसि रायस्पोषवनिः स्वाहेति ते पशून्विन्दन्त ते पशून्. वित्त्वाऽकामयन्त प्रतिष्ठां विन्देमहीति तेऽजुहवुः सिंहीरस्यादित्यवनिः स्वाहेति त इमां प्रतिष्ठामविन्दन्त त इमां प्रतिष्ठां वित्त्वाऽकामयन्त देवतां आशिष उपेयामेति तेऽजुहवुः सिंहीरस्या वह देवान् देवयते- [ ] 40

TS 6.2.8.3

यजमानाय स्वाहेति ते देवतां आशिष उपायन् पञ्च कृत्वो व्याघारयति पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तो यज्ञो यज्ञमेवाव रुन्धे ऽक्षण्या व्याघारयति तस्मादक्षण्या पशवोऽङ्गानि प्रहरन्ति प्रतिष्ठित्यै भूतेभ्यस्त्वेति सुचमुद्रुहाति य एव देवा भूतास्तेषां तद्-भागधेयं तानेव तेन प्रीणाति पौतुद्रवान् परिधीन् परि दधात्येषां- [ ] 41

TS 6.2.8.4

लोकानां विधृत्या अग्रेस्त्रयो ज्यायांसो भ्रातर आसन् ते देवेभ्यो हव्यं वहन्तः प्रामीयन्त सौऽग्निरविभेदित्थं वाव स्य आर्तिमाऽरिष्यतीति स निलायत स यां वनस्पतिष्ववसुतां पूतुद्रौ यामोषधीषु तां सुगन्धितेजने यां पशुषु तां पेत्यस्यान्तरा शृङ्गे तं देवताः प्रैषमैच्छन् तमन्वविन्दुन् तमब्रुव- [ ] 42

TS 6.2.8.5

-क्षुपं न आ वर्तस्व हव्यं नो वहेति सौऽब्रवीद् वरं वृणौ यदेव गृहीतस्याहुतस्य बहिःपरिधि स्कन्दात्

तन्मे॒ भ्रात॑र॒णां भा॒ग॒धेय॑मस॒दिति॑ तस्मा॒द्-यद्-गृ॑ही॒तस्याहु॑तस्य बहिः॒परि॑धि॒ स्कन्द॑ति॒ तेषां॑ तद् भा॒ग॒धेयं॑
ताने॒व तेन॑ प्रीणाति॒ सोऽम॑न्यतास्थ॒न्वन्तो मे॒ पूर्वे॑ भ्रात॑रः प्रा॒मेष॑ता॒स्थानि॑ शा॒तया॑ इति॒ स या॑न्य- [43]

TS 6.2.8.6

-स्थान्यशा॑तयत् तत् पू॒तुद्र॑व-भ॒वद्-यन्मा॑ꣳ स॒मुप॑मृतं तद्-गुल्गु॑लु॒ यदे॑तान्थ॒ संभा॑रान्थ॒ सं भ॑र॒त्यग्नि॑मे॒व
तथ् संभ॑र॒त्यग्नेः पु॑रीष-म॒सीत्या॑हा॒ग्नेर्ह्येतत् पु॑रीषं॒ यथ् संभा॑रा अथो॒ खल्वा॑हु॒रेते वा॑वैनं॒ ते भ्रात॑रः परि॒
शेरे॑ यत् पौ॒तुद्र॑वाः परि॒धय॑ इति॒ ॥ 44

(वित्त्वा - दे॒वय॑त - ए॒षा - म॑ब्रुवन् - या॒नि - चतु॑श्चत्वारि॒शच्च) (A8)

TS 6.2.9.1

ब॒द्धम॑व॒ स्यति॑ वरुणपा॒शादे॑वैने॒ मुञ्च॑ति॒ प्रणे॑ने॒क्ति मे॒द्वये॑ ए॒वैने॑ करोति सावि॒त्रिय॑र्चा हु॒त्वा ह॑वि॒द्धाने॑
प्र॒ वर्त॑यति सवि॒तृप्र॑सूत ए॒वैने॑ प्र॒ वर्त॑यति वरु॒णो वा ए॒ष दु॒र्वागु॑भ॒यतो॑ ब॒द्धो यद॑क्षः स यदु॒थ्
सर्जे॑द्-यज॑मानस्य गृ॒हा-न॒भ्युत्स॑र्जेथ् सु॒वाग्दे॑व॒ दुर्या॑ꣳ आ व॒देत्या॑ह गृ॒हा वै दुर्याः॑ शान्त्यै॒ पत्यु॑- [45]

TS 6.2.9.2

पा॒नक्ति॑ प॒त्नी हि॑ सर्व॒स्य मि॒त्रं मि॒त्रत्वा॑य॒ यद्वै प॒त्नी य॒ज्ञस्य॑ क॒रोति॑ मि॒थुनं॑ तदथो॒ पत्नि॑या ए॒वैष
य॒ज्ञस्यो॑-न्वा॒रभू॑ꣳऽन॒वच्छि॑त्यै॒ वर्त्मना॑ वा अ॒न्वित्य॑ य॒ज्ञः रक्षा॑ꣳसि जिघा॑ꣳसन्ति॒ वैष्ण॒वीभ्या॑मृ॒ग्भ्यां
व॒र्त्मनो॑ जु॒होति॑ य॒ज्ञो वै विष्णु॑र्य॒ज्ञादे॑व रक्षा॑ꣳस्यप॑ हन्ति॒ यद॑द्ध॒र्यु-र॑न॒ग्ना-वाहु॑तिं जुहु॒या-दु॒न्धोऽद्ध॒र्युः
स्या॑द्-रक्षा॑ꣳसि य॒ज्ञः ह॑न्युर्- [ ] 46

TS 6.2.9.3

-हिरण्यमुपास्य जुहोत्यग्निवत्येव जुहोति नान्धोऽद्ध्युर्भवति न यज्ञः रक्षांसि घ्नन्ति प्राचीं प्रेतमद्धुरं कल्पयन्ती इत्याह सुवर्गमेवैने लोकं गमयत्यत्र रमेथां वर्ष्मन् पृथिव्या इत्याह वर्ष्म ह्येतत् पृथिव्या यद् देवयजनः शिरो वा एतद्-यज्ञस्य यद्विद्वानं दिवो वा विष्णवुत वा पृथिव्या- [ ] 47

TS 6.2.9.4

इत्याशीर्पदयर्चा दक्षिणस्य हविर्द्वानस्य मेथीं नि हन्ति शीरूषत एव यज्ञस्य यजमान आशिषोऽव रुन्धे दुण्डो वा औपरस्तृतीयस्य हविर्द्वानस्य वषट्कारे-णाक्ष-मच्छिनद्-यत्-तृतीयं छुदिरू हविर्द्वानयो- रुदाह्रियते तृतीयस्य हविर्द्वानस्यावरुद्धयै शिरो वा एतद्-यज्ञस्य यद्विद्वानं विष्णो रुराटमसि विष्णोः पृष्ठमसीत्याह तस्मादेतावद्धा शिरो विष्यूतं विष्णोः ( ) स्यूरसि विष्णोर्द्धुवमसीत्याह वैष्णवः हि देवतया हविर्द्वानं यं प्रथमं ग्रन्थिं ग्रन्थीयाद्यत् तं न विस्रः सयेदमेहेनाद्ध्युः प्रमीयेत् तस्मात् स विस्रस्यः ॥ 48

(पत्नी -हन्यु-र्वा पृथिव्या-विष्यूतं विष्णोः-षड्विंशतिश्च) (A9)

TS 6.2.10.1

देवस्य त्वा सवितुः प्रसव इत्यग्निमा दत्ते प्रसूत्या अश्विनौ बाहुभ्यामित्याहाश्विनौ हि देवानामद्ध्यु आस्तां पूष्णो हस्ताभ्यामित्याह यत्यै वज्रं इव वा एषा यदभिरभिरसि नारिरसीत्याह शान्त्यै काण्डे काण्डे वै क्रियमाणे यज्ञः रक्षांसि जिघांसन्ति परिलिखितः रक्षः परिलिखिता अरातय इत्याह रक्षसामपहत्या- [ ] 49

TS 6.2.10.2

इदमहः रक्षसो ग्रीवा अपि कृन्तामि योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्म इत्याह द्वौ वाव पुरुषौ यं चैव द्वेष्टि यश्चैनं द्वेष्टि तयोरेवानन्तरायं ग्रीवाः कृन्तति दिवे त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा पृथिव्यै त्वेत्याहैभ्य एवैनां लोकेभ्यः प्रोक्षति परस्तादुर्वाचीं प्रोक्षति तस्मात्- [ ] 50

TS 6.2.10.3

पुरस्तादुर्वाचीं मनुष्या ऊर्जमुप जीवन्ति क्रूरमिव वा एतत् करोति यत् खनत्यपोऽव नयति शान्त्यै यवमतीरव नयत्यूर्ग्वै यव ऊर्गुदुबंर ऊर्जैवोर्जः समर्द्धयति यजमानेन सम्मितौदुंबरी भवति यावानेव यजमानस्तावती-मेवास्मि-न्नूर्ज दधाति पितृणाः सदनमसीति ब्रू.हिरव स्तृणाति पितृदेवत्या(1)ः- [ ] 51

TS 6.2.10.4

ह्येतद्-यन्निखातं यद्-ब्रू.हिरनवस्तीर्य मिनुयात् पितृदेवत्या निखाता स्याद्-ब्रू.हिरवस्तीर्य मिनोत्यस्यामेवैनां मिनोत्यथौ स्वारुहमेवैनां करोत्युद्-दिवः स्तभानाऽऽन्तरिक्षं पृणेत्याहैषां लोकानां विधृत्यै द्युतानस्त्वा मारुतो मिनोत्वित्याह द्युतानो ह स्म वै मारुतो देवानामौदुंबरीं मिनोति तेनैवै- [ ] 52

TS 6.2.10.5

-नां मिनोति ब्रह्मवनिं त्वा क्षत्रवनिमित्याह यथायजुरेवैतद् घृतेन द्यावापृथिवी आ पृणेत्यामित्यौदुंबरीं जुहोति द्यावापृथिवी एव रसेनानक्त्या-न्तमन्व-वस्त्रावयत्यान्तमेव यजमानं तेजसा-नक्त्यैन्द्रमसीति छदिरधि नि दधात्यैन्द्रः हि देवतया सदो विश्वजनस्य छायेत्याह विश्वजनस्य ह्येषा छाया यथ सदो नवच्छदि- [ ] 53

TS 6.2.10.6

तेजस्कामस्य मिनुयात् त्रिवृता स्तोमेन सम्मितं तेजस्त्रिवृत् तेजस्व्येव भव-त्येकादश-छदीन्द्रियकाम-स्यैकादशाक्षरा त्रिष्टुगिन्द्रियं त्रिष्टुगिन्द्रियाव्येव भवति पञ्चदशछदि भ्रातृव्यवतः पञ्चदशो वज्रो भ्रातृव्याभिभूत्यै सप्तदशछदि प्रजाकामस्य सप्तदशः प्रजापतिः प्रजापतेरास्या एकविंशतिछदि प्रतिष्ठाकाम-स्यैकविंशः स्तोमानां प्रतिष्ठा प्रतिष्ठित्या उदरं वै सद ऊर्गुदुबंरो मद्ध्यत औदुंबरीं मिनोति मद्ध्यत एव प्रजानामूर्ज दधाति तस्मान्- [ ] 54

TS 6.2.10.7

मद्ध्यत ऊर्जा भुञ्जते यजमानलोके वै दक्षिणानि छदीर्षिं भ्रातृव्यलोक उत्तराणि दक्षिणान्युत्तराणि करोति यजमान-मेवा-यजमानादुत्तरं करोति तस्माद् यजमानोऽयजमानादुत्तरो ऽन्तर्वर्तान् करोति व्यावृत्त्यै तस्मादरण्यं प्रजा उप जीवन्ति परि त्वा गिर्वणो गिर इत्याह यथायजुरेवैतदिन्द्रस्य स्यूरसीन्द्रस्य ध्रुवमसीत्याहैन्द्रः हि देवतया सदो ( ) यं प्रथमं ग्रन्थिं ग्रन्थीयाद्यत् तं न विस्त्रः सयेदमेहेनाद्धर्युः प्रमीयेत् तस्माथ् स विस्त्रस्यः ॥ 55

(अपंहत्यै - तस्मात् - पितृदेवत्यं - तेनैव - नवच्छदि - तस्माथ् - सदुः - पञ्चदश च) (A10)

TS 6.2.11.1

शिरो वा एतद्-यज्ञस्य यद्विद्वानं प्राणा उपरवा हविर्द्वाने स्वायन्ते तस्माच्छीर्षन् प्राणा अधस्तात् स्वायन्ते तस्मादधस्ताच्छीर्षः प्राणा रक्षोहणो वलगहनो वैष्णवान् खनामीत्याह वैष्णवा हि देवतयोपरवा असुरा वै निर्यन्तो देवानां प्राणेषु वलगान् न्यखनन् तान् बाहुमात्रेऽन्वविन्दन् तस्माद् बाहुमात्राः स्वायन्त इदमहं तं वलगमुद्वपामि- [ ] 56

TS 6.2.11.2

यं नः समानो यमसमानो निचखानेत्याह द्वौ वाव पुरुषौ यश्चैव समानो यश्चासमानो यमेवास्मै तौ वलगं निखनन्तस्तमेवोद्वपति संतृणति तस्माथ् संतृण्णा अन्तरतः प्राणा न सं भिनति तस्मादसंभिन्नाः प्राणा अपोऽव नयति तस्माद्वाद्रा अन्तरतः प्राणा यवमतीरव नय- [ ] 57

TS 6.2.11.3

-त्यूर्ग्वै यवः प्राणा उपरवाः प्राणेष्वेवोर्ज दधाति ब्रूहिरव स्तृणाति तस्माल्लोमशा अन्तरतः प्राणा आज्येन व्याघारयति तेजो वा आज्यं प्राणा उपरवाः प्राणेष्वेव तेजो दधाति हनू वा एते यज्ञस्य

यदधिषवणे न सं तृणत्य संतृण्णे हि हनू अथो खलु दीर्घसोमे सतृद्ये धृत्यै शिरो वा एतद्-यज्ञस्य
यद्विद्वान्- [ ] 58

TS 6.2.11.4

प्राणा उपरवा हनू अधिषवणे जिह्वा चर्म ग्रावाणो दन्ता मुखमाहवनीयो नासिको-तरवेदि-रुदरः
सदो यदा खलु वै जिह्वायां दुश्स्वधि खादत्यथ मुखं गच्छति यदा मुखं गच्छत्यथोदरं गच्छति
तस्माद्विद्वाने चर्मन्नाधि ग्रावाभिरभिषुत्याऽऽहवनीये हुत्वा प्रत्यञ्चः परेत्य सदसि भक्षयन्ति यो वै
विराजो यज्ञमुखे दोहं वेदं दुह एवै ( ) नामियं वै विराट् तस्यै त्वक् चर्मोऽधिषवणे स्तना उपरवा
ग्रावाणो वृश्सा ऋत्विजो दुहन्ति सोमः पयो य एवं वेदं दुह एवैनां ॥ 59

(वपामि-यवमतीरवं नयति-हविर्द्वान्-मेव-त्रयोविंशतिश्च) (A11)

praSna korvai with starting padams of 1 to 11 anuvAkams :-

(यदुभौ - देवासुराः मिथ - स्तेषां - सुवर्गं - यद्वा अनीशानः - पुरोहविषि - तेभ्यः - सोत्तरवेदि
- ब्रह्मन् - देवस्याऽभिर्वज्रः - शिरो वा - एकादश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(यदुभा - वित्याह देवानां - यज्ञो देवेभ्यो - न रथाय - यजमानाय - परस्तादुर्वाची - नव पञ्चाशत्)

first and last padam of second praSnam Of 6th KANDam

(यदुभौ - दुह एवैनां)

॥ हरिः ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां षष्ठकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

6.3 षष्ठकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

TS 6.3.1.1

चात्वा॑ला॒द्-धि॒ष्णि॑या॒नुप॑ वपति॒ योनि॑र्वै य॒ज्ञस्य॑ चात्वा॑लं य॒ज्ञस्य॑ सयोनि॑त्वाय॒ देवा॑ वै य॒ज्ञं परा॑ऽजयन्त॒ तमा॑ग्नी॒द्धात् पु॒नरपा॑जयन्नेतद्वै य॒ज्ञस्या-परा॑जितुं यदा॑ग्नी॒द्धं यदा॑ग्नी॒द्धाद्धि॑ष्णि॒यान् वि॒हर॑ति॒ यदे॒व य॒ज्ञस्या-परा॑जितुं तत॑ ए॒वैनं पु॒नस्तनु॑ते परा॒जित्ये॒व खलु॑ वा ए॒ते य॑न्ति॒ ये ब॑हिष्पवमा॒नः सर्प॑न्ति बहिष्पवमा॒ने स्तु॒त- [ ] 1

TS 6.3.1.2

आ॒हाग्नी॑दु॒ग्नीन् वि॒ ह॑र ब॒रुहिः॑ स्तृ॒णाहि॑ पुरो॒डाशा॑ अ॒लं कु॑र्विति॒ य॒ज्ञमे॒वाप॑जित्य॒ पुन॑स्तन्वा॒ना य॒न्त्यङ्ग॑रै॒र्द्वे स॒र्वेने॒ वि ह॑रति॒ श॒लाका॑भि-स्तृ॒तीयः॑ स॒शुक्र॑त्वायाथो॒ सं भ॑रत्ये॒वैन॑द्धि॒ष्णि॒या वा अ॒मुष्मि॑न् लो॒के सोम॑मरक्षन् तेभ्योऽधि॒ सोम॑माऽह॑रन् त म॑न्वायन्तं पर्य॑विशन् य ए॒वं वेदं॑ वि॒न्दते॑- [ ] 2

TS 6.3.1.3

परि॒वेष्टा॑रं ते सोम॑पी॒थेन॒ व्या॑र्द्ध्यन्त॒ ते दे॒वेषु॑ सोम॑पी॒थमै॑च्छन्त॒ तान् दे॒वा अ॑ब्रुवन् द्वे॒द्वे नाम॑नी॒ कुरु॑द्धमथ॒ प्र वाऽऽप्स्य॑थ॒ न वेत्य॑ग्नयो॒ वा अथ॑ धि॒ष्णि॒यास्त॑स्मा॒द् द्वि॒नामा॑ ब्राह्म॑णोऽर्द्ध॑क॒स्तेषां॑ ये नेदि॑ष्ठं पर्य॑विशन् ते सोम॑पी॒थं प्राऽ*मु॑वन्नाहव॒नीयं॑ आग्नी॒द्धीयो॑ हो॒त्रीयो॑ मार्जा॒लीय॑स्तस्मा॒त् तेषु॑ जुह्व॑त्यतिहाय॒ वष॑ट् करोति॒ वि ह्ये॑- [ ] 3

TS 6.3.1.4

-ते सोम॑पी॒थेनाऽऽ*र्द्ध्यन्त॑ दे॒वा वै याः प्रा॑ची-राहु॑ती-रजु॑हवुर्ये॒ पुर॑स्ता॒दसु॑रा॒ आस॑न् ताः स्ताभिः॒ प्राणु॑दन्त॒ याः प्र॑तीची॒र्ये प॒श्चाद॑सु॒रा आस॑न् ताः स्ताभि-रपा॑नुदन्त॒ प्राची॑र॒न्या आहु॑तयो हूयन्ते॒ प्रत्य॑ङ्घ्रासी॒नो धि॒ष्णि॒यान् व्या॑घारयति॒ प॒श्चाच्चै॒व पुर॑स्ता॒च्च यज॑मानो॒ भ्रातृ॑व्यान् प्र णु॑दते॒ तस्मा॑त् परा॑चीः प्र॒जाः प्र वी॑यन्ते प्र॒तीची॑- [ ] 4

TS 6.3.1.5

जायन्ते प्राणा वा एते यद्विष्णि॑या यद॑द्ध॒र्युः प्र॒त्यङ् धि॒ष्णि॑या-न॒तिस॑र्पेत् प्रा॒णान्त्वं संक॑र॒षेत् प्र॒मायु॑कः
स्या॒न्नाभि॑र्वा ए॒षा य॒ज्ञस्य॑ यद्वोतो॒र्द्धः खलु॑ वै नाभ्यै॑ प्रा॒णोऽवा॑डपा॒नो यद॑ध्व॒र्युः प्र॒त्यङ् होता॑रम॒तिस॑र्पेदपा॒ने
प्रा॒णं द॑ध्यात् प्र॒मायु॑कः स्या॒न्नाद्ध॒र्युरु॑प॒ गाये॑द् वाग्वी॒र्यो वा अ॑द्ध॒र्यु-यद॑द्ध॒र्युरु॑प॒-गाये॑दुद्-गा॒त्रे- [ ] 5

TS 6.3.1.6

वाच॑ सं प्र यच्छे-दु॒प॒दासु॑काऽस्य॒ वाख् स्या॑द्ब्रह्मवा॒दिनो॑ वदन्ति॒ नास॑श्स्थि॒ते सोमे॑ऽद्ध॒र्युः प्र॒त्यङ्
सदो॑ऽतीया॒दथ॑ क॒था दा॑क्षि॒णानि॑ होतु॑मेति॒ यामो॑ हि स तेषां॑ कस्मा॒ अहं॑ दे॒वा यामं॑ वा॒ऽयामं॑ वा॒ऽनु
ज्ञास्य॑न्तीत्यु-त्तरे॒णाऽऽ*ग्री॑द्वं प॒रीत्य॑ जुहोति॒ दाक्षि॑णानि॒ न प्रा॒णान्त्वं सं क॑र॒षति॑ न्य॒न्ये धि॒ष्णि॑या
उ॒प्यन्ते॑ ( ) नान्ये॒ यान् नि॒वप॑ति॒ तेन॑ तान् प्री॒णाति॑ यान् ननि॒वप॑ति॒ यद॑नुदि॒शति॑ तेन॑ तान् ॥ 6

(स्तुते - विन्दते - हि - वीयन्ते प्रतीची - रुद्रात्र - उप्यन्ते - चतुर्दश च) (A1)

TS 6.3.2.1

सुव॑र्गाय॒ वा ए॒तानि॑ लो॒काय॑ हूयन्ते॒ यद् वैस॑र्जनानि॒ द्वाभ्यां॑ गा॒र॒ह॒पत्ये॑ जुहोति॒ द्विपा॑द् यज॑मानः
प्रति॑ष्ठित्या॒ आग्री॑द्धे जुहोत्य॒न्तरि॑क्ष ए॒वाऽऽ*क्र॑मत आह॒वनी॑ये जुहोति॒ सुव॑र्गमे॒वैनं॑ लो॒कं ग॑मयति
दे॒वान् वै सु॑व॒र्गं लो॒कं य॒तो रक्षा॑स्य जिघा॑सन्ते सोमे॒न राज्ञा॑ रक्षा॑स्यप॒हत्या॑सु-मा॒त्मानं॑ कृ॒त्वा
सु॑व॒र्गं लो॒कमा॑यन् रक्ष॑सा-मनु॑पलाभा॒या ऽऽ*तुः सोमो॑ भव॒त्यथ॑- [ ] 7

TS 6.3.2.2

वैस॑र्जनानि॒ जुहोति॑ रक्ष॑सामप॒हत्यै॑ त्व॒ सोम॑ तनू॒कृद्भ्य॑ इत्या॑ह तनू॒कृद्भ्य॑ष द्वेषो॑भ्योऽन्यकृ॑तेभ्य॒
इत्या॑हान्यकृ॑तानि॒ हि रक्षा॑स्युरु॒ यन्ता॑सि वरू॑थ॒मित्या॑हो॒रु ण॑स्कृ॒धीति॑ वावैतदा॑ह जुषा॑णो अ॒सुरा॑ज्यस्य
वे॒त्वित्या॑हासुमे॒व यज॑मानं कृ॒त्वा सु॑व॒र्गं लो॒कं ग॑मयति॒ रक्ष॑सा-मनु॑पलाभा॒याऽऽ* सोमं॑ ददतु- [ ] 8

TS 6.3.2.3

आ ग्राव्ण॑ आ वा॒युव्या॑न्या द्रो॒णक॑ल॒शमु॑त् पत्नी॒मा न॑य॒न्त्यन्व॑नाऽसि॒ प्र वर्त॑यन्ति याव॑दे॒वास्या॑स्ति॒ तेन॑ स॒ह सु॑व॒र्गं लो॒कमे॑ति॒ नय॑वत्य॒र्चाऽऽग्नी॑द्धे जुहोति सुव॒र्गस्य॑ लो॒कस्या॑भिनी॒त्यै ग्राव्णो॑ वा॒युव्या॑नि द्रो॒णक॑ल॒शमाग्नी॑द्ध उप॑ वासयति॒ वि ह्ये॑नं तैर्गृ॒ह्यते॑ यथ् स॒होप॑वा॒सये॑-दपुवा॒येत॑ सौम्य॒र्चा प्र पा॑दयति॒ स्वयै॑- [ ] 9

TS 6.3.2.4

-वैनं॑ देव॒तया॑ प्र पा॑दयत्यदि॒त्याः सदो॑ऽस्यदि॒त्याः सद॑ आ सी॒देत्या॑ह यथा॒यजु॑रे॒वैतद्-यज॑मानो॒ वा ए॒तस्य॑ पु॒रा गो॒प्ता भ॑वत्येष वो॒ देव॑ स॒वितुः॑ सोम॒ इत्या॑ह स॒वितृ॑प्रसूत ए॒वैनं॑ देव॒ताभ्यः॑ सं प्रय॑च्छत्येतत् त्व॒ः सोम॑ दे॒वो दे॒वानु॑पा॒गा इत्या॑ह दे॒वो ह्येष॑ सन्- [ ] 10

TS 6.3.2.5

दे॒वानु॑पैती॒दम॑हं म॒नुष्यो॑ म॒नुष्या॑नित्या॒ह म॒नुष्यो॑(1) ह्येष॑ सन् म॒नुष्या॑नु॒पैति॑ यदे॒तद् यजु॑र्न ब्रूयादप्र॑जा॒ अप॑शु॒र्यज॑मानः स्याथ् स॒ह प्र॑जायां स॒ह रा॒यस्पो॑षेणे॒त्याह॑ प्र॒जयै॑व प॒शुभिः॑ स॒हेमं॑ लो॒कमु॑पावर्तते॒ नमो॑ दे॒वेभ्य॑ इत्या॒ह नम॑स्का॒रो हि दे॒वाना॑ऽस्व॒धा पि॒तृभ्य॑ इत्या॒ह स्व॒धाका॑रो हि- [ ] 11

TS 6.3.2.6

पि॒तृणा॑मि॒दम॑हं निर्व॒रुण॑स्य॒ पाशा॑दि॒त्याह॑ वरु॒णपा॑शादे॒व निर्मु॑च्यते ऽग्ने॒ व्रत॑पत आ॒त्मनः॑ पूर्वा॒ तनू॑रादे॒येत्या॑हुः को हि तद्वे॒द यद् वसी॑यान्थ् स्वे व॒शे भू॑ते पुन॑र्वा॒ ददा॑ति न वेति॒ ग्रावा॑णो॒ वै सोम॑स्य॒ राज्ञो॑ मलि॒स्रुसे॒ना य एवं॑ वि॒द्वान् ग्राव्ण॑ आग्नी॑द्ध उपवा॒सय॑ति नैनं॑ मलि॒स्रुसे॒ना वि॑न्दति ( ) ॥ 12

(अथ-ददते - स्वया - सन्थ - स्वधाकारो हि - विन्दति) (A2)

TS 6.3.3.1

वैष्णव्यर्चा हुत्वा यूपमच्छैति वैष्णवो वै देवतया यूपः स्वयैवैनं देवतया ऽच्छैत्यत्यन्यानां
नान्या-नुपागामित्याहाति ह्यन्यानेति नान्या-नुपैत्यर्वात्त्वा परैरविदं पुरोऽवरैरित्याहार्वागध्येनं परैर्विन्दति
पुरोऽवरैस्तं त्वा जुषे- [ ] 13

TS 6.3.3.2

वैष्णवं देवयज्याया इत्याह देवयज्यायै ह्येनं जुषते देवस्त्वा सविता मद्भानुत्तिवत्याह तेजसैवैनं-
मनुत्त्योषधे त्रायस्वैनं स्वधिते मैनं हिंसीरित्याह वज्रो वै स्वधितिः शान्त्यै स्वधितेर्वृक्षस्य
बिभ्यतः प्रथमेन शकलेन सह तेजः परा पतति यः प्रथमः शकलः परापतेत् तमप्या हरेथ
सतेजस- [ ] 14

TS 6.3.3.3

-मेवैनमा हंरतीमे वै लोका यूपीत् प्रयतो बिभ्यति दिवमग्रेण मा लेखीरन्तरिक्षं मद्भ्येन मा
हिंसीरित्याहैभ्य एवैनं लोकेभ्यः शमयति वनस्पते शतवल् शो वि रोहेत्याव्रश्चने जुहोति तस्मा-
दाव्रश्चनाद्-वृक्षाणां भूयांस उतिष्ठन्ति सहस्रवल्.शा वि वयः रुहेमेत्याह- ऽऽ*शिषमेवैतामा शास्ते
ऽनक्षसङ्ग- [ ] 15

TS 6.3.3.4

वृश्चेद्-यदक्षसङ्गं वृश्चेदधर्षं यजमानस्य प्रमायुकं स्याद्यं कामयेताप्रतिष्ठितः स्यादित्यारोहं तस्मै
वृश्चेदेष वै वनस्पतीना-मप्रतिष्ठितोऽप्रतिष्ठित एव भवति यं कामयेतापशुः स्यादित्यपूर्णं तस्मै शुष्काग्रं
वृश्चेदेष वै वनस्पतीना-मपशव्योऽपशुरेव भवति यं कामयेत पशुमान्थु स्यादिति बहुपूर्णं तस्मै
बहुशाखं वृश्चेदेष वै- [ ] 16

TS 6.3.3.5

वनस्पतीनां पशव्यः पशुमानेव भवति प्रतिष्ठितं वृश्चेत् प्रतिष्ठाकामस्यैष वै वनस्पतीनां प्रतिष्ठितो यः
समे भूम्यै स्वाद्योने रूढः प्रत्येव तिष्ठति यः प्रत्यङ्मुपनतस्तं वृश्चेत् स हि मेधमभ्युपनतः पञ्चारत्निं
तस्मै वृश्चेद्यं कामयेतोपैनुमुत्तरो यज्ञो नमेदिति पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तो यज्ञ उपैनुमुत्तरो यज्ञो- [ ] 17

TS 6.3.3.6

नमति षडरत्निं प्रतिष्ठाकामस्य षड्वा ऋतवं ऋतुष्वेव प्रति तिष्ठति सप्तारत्निं पशुकामस्य सप्तपदा
शक्वेरी पशवः शक्वेरी पशून्नेवावं रुन्धे नवारत्निं तेजस्कामस्य त्रिवृता स्तोमेन सम्मितं तेजस्त्रिवृत्
तेजस्व्येव भवत्येकादशारत्नि-मिन्द्रियकाम-स्यैकादशाक्षरा त्रिष्टुगिन्द्रियं त्रिष्टुगिन्द्रियाव्येव भवति
पञ्चदशारत्निं भ्रातृव्यवतः पञ्चदशो वज्रो भ्रातृव्याभिभूत्यै सप्तदशारत्निं प्रजाकामस्य सप्तदशः
प्रजापतिः प्रजापतेरास्या ( ) एकविंशत्यरत्निं प्रतिष्ठाकाम-स्यैकविंशः स्तोमानां प्रतिष्ठा प्रतिष्ठित्या
अष्टाश्रिर्भवत्यष्टाक्षरा गायत्री तेजो गायत्री गायत्री यज्ञमुखं तेजसैव गायत्रिया यज्ञमुखेन संमितः
॥ 18

(जुषे - सतेजस - मनक्षसङ्गं - बहुशाखं वृश्चेदेष वै - यज्ञ उपैनुमुत्तरो यज्ञ - आस्या -
एकात्रविंशतिश्च) (A3)

TS 6.3.4.1

पृथिव्यै त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा दिवे त्वेत्याहैभ्य एवैनं लोकेभ्यः प्रोक्षति पराञ्च प्रोक्षति पराडिव हि
सुवर्गो लोकः क्रूरमिव वा एतत् करोति यत् खनत्यपोऽव नयति शान्त्यै यवमतीरवं नयत्यूर्ग्वै
यवो यजमानेन यूपः संमितो यावानेव यजमान-स्तावती-मेवास्मि-न्नूर्जं दधाति- [ ] 19

TS 6.3.4.2

पितृणां सदनमसीति बरुहिरवं स्तृणाति पितृदेवत्याँ(1) ह्येतद्-यन्निखातं यद्-बरुहिरनवस्तीर्य

मि॒नुयात् पि॑तृदे॒व॒त्यो॑ नि॒खातः॑ स्याद् ब॒रु॒हि॒र॒व॒स्ती॒र्य॑ मि॒नो॒त्य॒स्यामे॒वैनं॑ मि॒नोति॑ यू॒प॒श॒क॒ल॒मवा॑स्यति
स॒ते॒ज॒स॒मे॒वैनं॑ मि॒नोति॑ दे॒व॒स्त्वा॑ सवि॒ता म॒द्धा॑ऽन॒त्ति॒व॒त्या॑ह॒ तेज॑सै॒वैनं॑म॒न॒क्ति॑ सु॒पि॒प्प॒ला॒भ्य॒-स्त्वौष॑धी॒भ्य॒
इति॑ च॒षालं॑ प्रति॒- [ ] 20

TS 6.3.4.3

मुञ्च॑ति तस्मा॑च्छी॒र॒ष॒त ओष॑धयः फलं॑ गृह्ण॑न्त्य॒न॒क्ति॑ तेजो॑ वा आ॒ज्यं॑ य॒ज॑मानेनाग्नि॒ष्ठाऽश्रिः॑ संमि॑ता
यद॑ग्नि॒ष्ठा-म॒श्रि॑म॒न॒क्ति॑ यज॑मानमे॒व तेज॑सा ऽन॒त्त्या॒न्त॒-म॑न॒त्त्या॒न्त॒मे॒व यज॑मानं॒ तेज॑सान॒क्ति॑ सर्व॑तः
परि॑ मृ॒श॒त्य॒परि॒वर्ग॑-मे॒वास्मि॑न् तेजो॑ दधा॒त्युद् दि॒व॑स् स्त॒भा॒नाऽन्त॑रि॒क्षं पृ॒णे॒त्या॒हैषां॑ लो॒कानां॑ वि॒धृत्यै॑
वैष्ण॒व्य॒र्चा॒- [ ] 21

TS 6.3.4.4

क॑ल्पयति वैष्ण॒वो वै दे॒व॒त॒या॒ यू॒पः स्वयै॑वैनं॑ दे॒व॒त॒या॒ क॑ल्पयति द्वा॒भ्यां॑ क॑ल्पयति द्वि॒पाद् यज॑मानः
प्रति॑ष्ठित्यै॒ यं का॒मये॑त् तेज॑सैनं॑ दे॒व॒ता॒भिरि॑न्द्रि॒येण॑ व्य॒र्द्धये॑य॒-मि॒त्य॒ग्नि॒ष्ठां तस्या॑श्रि॒-मा॒ह॒व॒नीया॑दि॒त्थं
वे॒त्थं॑ वाऽति॑ ना॒वये॑त् तेज॑सै॒वैनं॑ दे॒व॒ता॒भिरि॑न्द्रि॒येण॑ व्य॒र्द्धय॑ति॒ यं का॒मये॑त् तेज॑सैनं॑ दे॒व॒ता॒भिरि॑न्द्रि॒येण॑
सम॑र्द्धये॒य॒मि॒त्य॒- [ ] 22

TS 6.3.4.5

-ग्नि॒ष्ठां तस्या॑श्रि॒-मा॒ह॒व॒नीये॑न् सं मि॒नुया॑त् तेज॑सै॒वैनं॑ दे॒व॒ता॒भिरि॑न्द्रि॒येण॑ सम॑र्द्धयति ब्रह्म॒वनिं॑ त्वा
क्षत्र॒वनि॑मित्या॑ह॒ यथा॑य॒जुरे॒वैतत् परि॑ व्य॒य॒त्यू॒र्वै र॑श॒ना यज॑मानेन॒ यू॒पः संमि॑तो॒ यज॑मानमे॒वोर्जा॑
सम॑र्द्धयति नाभि॒दु॒घ्रे परि॑ व्य॒य॒ति नाभि॑दु॒घ्न ए॒वास्मा॑ ऊ॒र्जं दधा॑ति॒ तस्मा॑न्नाभि॒दु॒घ्न ऊ॒र्जा भु॑ञ्जते॒ यं
का॒मये॑तो॒र्जेन॑- [ ] 23

TS 6.3.4.6

व्य॒र्द्धये॑य॒-मि॒त्यू॒र्द्धां॑ वा॒ तस्या॑वा॒चीं॑ वाऽवो॑हेदू॒र्जे॒वैनं॑ व्य॒र्द्धय॑ति॒ यदि॑ का॒मये॑त् व॒र॒षु॒कः प॒र्जन्यः॑

स्यादित्य-वाचीमवोहेद् वृष्टिमेव नि यच्छति यदि कामयेतावरुषुकः स्यादित्यूद्धामुदूहेद् वृष्टिमेवोद् यच्छति पितृणां निखातं मनुष्याणामूद्धं निखातादा रशनाया ओषधीनाः रशना विश्वेषां- [ ] 24

TS 6.3.4.7

देवानामूद्धं रशनाया आ चषालादिन्द्रस्य चषालं साद्व्यानामतिरिक्तं स वा एष सर्वदेवत्यो यद्यूपो यद्यूपं मिनोति सर्वा एव देवताः प्रीणाति यज्ञेन वै देवाः सुवर्गं लोकमायन् तेऽमन्यन्त मनुष्या नोऽन्वाभविष्यन्तीति ते यूपेन योपयित्वा सुवर्गं लोकमायन् तमृषयो यूपेनैवानु प्राजानन् तद् यूपस्य यूपत्व- [ ] 25

TS 6.3.4.8

यद् यूपं मिनोति सुवर्गस्य लोकस्य प्रज्ञात्यै पुरस्तान् मिनोति पुरस्ताद्धि यज्ञस्य प्रज्ञायते प्रज्ञातः हि तद् यदतिपन्न आहुरिदं कार्यमासीदिति साद्व्या वै देवा यज्ञमत्यमन्यन्त तान् यज्ञो नास्पृशत् तान् यद् यज्ञस्यातिरिक्तमासीत् तदस्पृशदतिरिक्तं वा एतद् यज्ञस्य यदग्नावग्निं मथित्वा प्रहरत्यतिरिक्तमेत- [ ] 26

TS 6.3.4.9

यूपस्य यदूद्धं चषालात् तेषां तद् भागधेयं तानेव तेन प्रीणाति देवा वै सःस्थिते सोमे प्र सुचोऽहरन् प्र यूपं तेऽमन्यन्त यज्ञ्वेशसं वा इदं कुर्म इति ते प्रस्तुरः सुचां निष्क्रयण-मपश्यन्थ स्वरुं यूपस्य सःस्थिते सोमे प्र प्रस्तुरः हरति जुहोति स्वरुमयं यज्ञ्वेशसाय ॥ 27

(दुधाति - प्रत्यु - चा - समर्द्धयेयमित्यू - जैनं - विश्वेषां - यूपत्व - मतिरिक्तमेतद् - द्विचत्वारिंशच्च)
(A4)

TS 6.3.5.1

सा॒ङ्ख्या वै दे॒वा अ॒स्मिँल्लो॒क आ॑सन् नान्यत् किं च॒न मि॒षत् तैऽग्नि॑मे॒वाग्नये॑ मे॒धाया॑ ऽल॒भन्त॑ न
ह्य॒न्यदा॑ल॒भ्यं-म॒विन्द॑न् ततो॒ वा इ॒माः प्र॒जाः प्रा॒जाय॑न्त॒ यदु॒ग्राव॑ग्निं म॒थित्वा॑ प्र॒हर॑ति प्र॒जानां॑ प्र॒जन॑नाय
रु॒द्रो वा ए॒ष यदु॒ग्निर्य॑ज॒मानः॑ प॒शुर्य॑त् प॒शुमा॑ल॒भ्याग्निं॑ मन्थेद् रु॒द्राय॑ यज॒मान- [ ] 28

TS 6.3.5.2

-म॒पि द॒ङ्ख्यात् प्र॒मायु॑कः स्या॒दथो॑ ख॒ल्वाहु॑र॒ग्निः सर्वा॑ दे॒वता॑ ह॒विरे॑तद्यत् प॒शुरिति॑ यत् प॒शुमा॑ल॒भ्याग्निं॑
मन्थ॑ति ह॒व्यायै॑वाऽऽ*स॒न्नाय॑ सर्वा॑ दे॒वता॑ जनय॒त्युपा॑कृत्यैव मन्थ्य॒स्तन्ने॑वाऽऽ*ल॒ब्धं ने॒वाना॑ल॒ब्ध-
म॒ग्ने-ज॒नित्रं॑-म॒सीत्या॑हा॒ग्नेर्ह्ये॑त॒-ज॒नित्रं॑ वृष॒णौ स्थ॑ इत्या॒ह वृष॑णौ- [ ] 29

TS 6.3.5.3

ह्ये॒ता-वु॒र्वश्य॑स्या॒यु-र॒सीत्या॑ह मिथुन॒त्वाय॑ घृ॒तेना॑क्ते वृष॒णं द॒धाथा॑मित्या॒ह वृष॑णः॒ ह्ये॒ते द॒धाते॑ ये
अ॒ग्निं गा॑य॒त्रं छ॒न्दोऽनु॑ प्र जा॒यस्वे॑त्या॒ह छ॒न्दोभि॑रे॒वैनं॑ प्र ज॒नय॑त्य॒ग्नये॑ म॒थ्यमा॑ना॒यानु॑ ब्रू॒हीत्या॑ह
सा॒वित्री॑मृच॒मन्वा॑ह स॒वितृ॑प्रसूत ए॒वैनं॑ मन्थति जा॒तायानु॑ ब्रू॒हि- [ ] 30

TS 6.3.5.4

प्र॒ह्रिय॑मा॒णाया॑नु ब्रू॒हीत्या॑ह काण्डे॑काण्ड ए॒वैनं॑ क्रि॒यमा॑णे स॒मर्द्ध॑यति गा॒यत्रीः सर्वा॑ अ॒न्वाह॑ गा॒यत्र॑छ॒न्दा
वा अ॒ग्निः स्वेनै॑वैनं॒ छन्द॑सा॒ स॒मर्द्ध॑यत्य॒ग्निः पुरा॑ भव॒त्यग्निं॑ म॒थित्वा॑ प्र ह॒रति॑ तौ स॒म्वन्तौ॑ यज॒मानम॑भि
सं भ॑वतो॒ भव॑तं नः॒ स॒मन॑सा॒वित्या॑ह शान्त्यै॑ प्र॒हृत्य॑ जुहोति जा॒तायै॑वास्मा॒ अन्न॑म॒पि ( ) द॒धात्या॑ज्येन
जुहोत्ये॒तद्वा अ॒ग्नेः प्रि॒यं धाम॑ यदाज्यं प्रि॒येणै॑वैनं॒ धाम्ना॑ स॒मर्द्ध॑यत्यथो तेज॑सा ॥ 31

(यज॑मान-माह वृष॒णौ-जा॒तायानु॑ ब्रू॒ह्या-प्य॒ -ष्टाद॑श च) (A5)

TS 6.3.6.1

इ॒षे त्वेति॑ ब॒रु॒हिरा द॑त्त इ॒च्छत॑ इव ह्ये॒ष यो यज॑त उ॒पवी॑र॒सीत्या॑हो॒प ह्ये॑नानाक॒रोत्यु॑पो दे॒वान्

दैवीर्विशः प्रागुरित्याह दैवीर्ह्येता विशः सतीर्देवानुपयन्ति वहीरुशिज इत्याहर्त्विजो वै वह्नय उशिज-
स्तस्मादेवमाह बृहस्पते धारया वसूनीत्या- [ ] 32

TS 6.3.6.2

-ह ब्रह्म वै देवानां बृहस्पति ब्रह्मणैवास्मै पशूनव रुन्धे हव्या ते स्वदन्तामित्याह स्वदयत्येवैनान् देवं
त्वष्टर्वसु रण्वेत्याह त्वष्टा वै पशूनां मिथुनानां रूपकृद् रूपमेव पशुषु दधाति रेवती रमद्धमित्याह
पशवो वै रेवतीः पशूनेवास्मै रमयति देवस्य त्वा सवितुः प्रसव इति- [ ] 33

TS 6.3.6.3

रशनामा दत्ते प्रसूत्या अश्विनोर्बाहुभ्यामित्याहाश्विनौ हि देवानामद्धर्यू आस्तां पूष्णो हस्ताभ्यामित्याह
यत्यां ऋतस्य त्वा देवहविः पाशेनाऽऽ* रभ इत्याह सत्यं वा ऋतः सत्येनैवैनमृतेना ऽऽ*रभते
ऽक्षण्या परि हरति वद्धयः हि प्रत्यञ्च प्रति मुञ्चन्ति व्यावृत्त्यै धरूषा मानुषानिति नि युनक्ति धृत्या
अद्धय- [ ] 34

TS 6.3.6.4

स्त्वौषधीभ्यः प्रोक्षामीत्याहाद्धयो ह्येष ओषधीभ्यः सभवंति यत् पशुरपां पेरुरसीत्याहैष ह्यपां पाता
यो मेधायाऽऽ* रभ्यते स्वात्तं चिथ् सदेवः हव्यमापो देवीः स्वदतैनमित्याह स्वदयत्येवैनं-मुपरिष्टात्
प्रोक्षत्युपरिष्टादेवैनं मेद्धयं करोति पाययत्यन्तरत एवैनं ( ) मेद्धयं करोत्यधस्तादुपौक्षति सर्वत एवैनं
मेद्धयं करोति ॥ 35

(वसूनीति-प्रसव इत्य-द्धयो-ऽन्तरत एवैनं - दशं च) (A6)

TS 6.3.7.1

अग्निना वै होत्रा देवा असुरा-नभ्यभव-न्नग्नये समिद्धयमानायानु ब्रूहीत्याह भ्रातृव्याभिभूत्यै सप्तदश

सामिधेनीरन्वाह सप्तदशः प्रजापतिः प्रजापतेरास्यै सप्तदशान्वाह द्वादश मासाः पञ्चतवः स संवत्सरः
संवत्सरं प्रजा अनु प्रजायन्ते प्रजानां प्रजननाय देवा वै सामिधेनीरनूच्य यज्ञं नान्वपश्यन्थ स
प्रजापति-स्तूष्णीमाधार- [ ] 36

TS 6.3.7.2

-मा ऽधारयत् ततो वै देवा यज्ञमन्वपश्यन् यत् तूष्णी-माधार-माधारयति यज्ञस्यानुख्यात्या असुरेषु
वै यज्ञ आसीत् तं देवास्तूष्णीः होमेनावृञ्जत यत् तूष्णी-माधार-माधारयति भ्रातृव्यस्यै व तद् यज्ञं
वृङ्के परिधीन्थ सं माँष्टि पुनात्येवैनान् त्रिस्त्रिः सं माँष्टि त्र्यावृद्धि यज्ञोऽथो रक्षसामपहत्यै द्वादश सं
पद्यन्ते द्वादश- [ ] 37

TS 6.3.7.3

मासाः संवत्सरः संवत्सरमेव प्रीणात्यथो संवत्सरमेवास्मा उप दधाति सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै
शिरो वा एतद् यज्ञस्य यदाधारोऽग्निः सर्वा देवता यदाधार-माधारयति शीरूषत एव यज्ञस्य यजमानः
सर्वा देवता अव रुन्धे शिरो वा एतद् यज्ञस्य यदाधार आत्मा पशुराधारमाधार्य पशुः समनक्त्यात्मन्नेव
यज्ञस्य- [ ] 38

TS 6.3.7.4

शिरः प्रति दधाति सं ते प्राणो वायुना गच्छतामित्याह वायुदेवत्यो वै प्राणो वायावेवास्य प्राणं
जुहोति सं यज्ञत्रैरङ्गानि सं यज्ञपतिराशिषेत्याह यज्ञपतिमेवास्य ऽऽशिषं गमयति विश्वरूपो वै त्वाष्ट्र
उपरिष्ठात् पशुमभ्यवमीत् तस्मादुपरिष्ठात् पशोर्नाव द्यन्ति यदुपरिष्ठात् पशुः समनक्ति मेद्वयमेवै-
[ ] 39

TS 6.3.7.5

-नं करोत्यृत्विजो वृणीते छन्दांस्येव वृणीते सप्त वृणीते सप्त ग्राम्याः पशवः सप्ताऽऽरण्याः

सप्त छन्दाःस्युभयस्या वरुद्ध्या एकादश प्रयाजान् यजति दश वै पशोः प्राणा आत्मैकादशो यावानेव पशुस्तं प्र यजति वपामेकः परि शय आत्मैवाऽऽत्मानं परि शये वज्रो वै स्वर्धितिर्वज्रो यूपशकलो घृतं खलु वै ( ) देवा वज्रं कृत्वा सोममघ्नन् घृतेनाक्तौ पशुं त्रायेथामित्याह वज्रेणैवैनं वशे कृत्वाऽऽलभते ॥ 40

(आधारं - पद्यन्ते द्वादशा - ऽऽत्मन्नेव यज्ञस्य - मेध्यमेव - खलु वा - अष्टादश च) (A7)

TS 6.3.8.1

पर्याग्निं करोति सर्वहुतमेवैनं करोत्य-स्कन्दाया-स्कन्नः हि तद् यद् धृतस्य स्कन्दति त्रिः पर्याग्निं करोति त्र्यावृद्धिं यज्ञोऽथो रक्षसामपहत्यै ब्रह्मवादिनो वदन्त्यन्वारभ्यः पशू(3)र्नान्वारभ्या(3)इति मृत्यवे वा एष नीयते यत् पशुस्तं यदन्वारभेत प्रमायुको यजमानः स्यादथो खल्वाहुः सुवर्गाय वा एष लोकाय नीयते यत्- [ ] 41

TS 6.3.8.2

पशुरिति यन्नान्वारभेत सुवर्गाल्लोकाद् यजमानो हीयेत वपाश्रपणीभ्या-मन्वारभते तन्नेवान्वारब्धं नेवानन्वारब्धमुप प्रेष्यं होतरहव्या देवेभ्य इत्याहेषितः हि कर्म क्रियते रेवतीर्यज्ञपतिं प्रियधा ऽऽविंशतेत्याह यथायजुरेवैतदग्निना पुरस्तादेति रक्षसामपहत्यै पृथिव्याः संपृचं पाहीति बरूहि- [ ] 42

TS 6.3.8.3

-रूपीस्यत्य-स्कन्दाया-स्कन्नः हि तद् यद् बरूहिषि स्कन्दत्यथो बरूहिषदमेवैनं करोति पराडा वर्ततेऽद्भ्युः पशोः सैज्ञप्यमानात् पशुभ्य एव तन्नि हुत आत्मनोऽनौव्रस्काय गच्छति श्रियं प्र पशूनौमोति य एवं वेद पश्चाल्लोका वा एषा प्राच्युदानीयते यत् पत्नी नमस्त आतानेत्याहाऽऽदित्यस्य वै रश्मय- [ ] 43

TS 6.3.8.4

आता॒नास्तेभ्य॑ ए॒व नम॑स्करोत्यन॒र्वा प्रेही॑त्याह॒ भ्रातृ॑व्यो॒ वा अर्वा॑ भ्रातृ॑व्यापनुत्त्यै घृतस्य॑ कुल्यामनु॑ सह
प्रजया॑ सह रा॒यस्पोषे॑णे-त्याह॒ ऽऽ*शिष॑मे॒वैता॒मा शा॑स्त॒ आपो॑ दे॒वीः शु॒द्धायु॑व॒ इत्या॑ह यथा॒यजु॑रे॒वैतत्
॥ 44

(लो॒काय॑ नीयते॒ यद् - ब॒र॒ही - र॒श्मयः॑ - स॒प्तत्रिं॑शच्च) (A8)

TS 6.3.9.1

प॒शोर्वा आल॑ब्धस्य प्रा॒णाञ्छु॑गृच्छति॒ वाक्त् आ॒ प्या॑यतां प्रा॒णस्त॒ आ प्या॑यता॒मित्या॑ह प्रा॒णेभ्य॑ ए॒वास्य॑
शुच॑ः शमयति॒ सा प्रा॒णेभ्यो॑ऽधि॒ पृथि॑वीः शुक् प्र वि॑शति॒ शमहो॑भ्या॒मिति॑ नि न॑यत्यहोरा॒त्राभ्या॑मे॒व
पृथि॑व्यै शुच॑ः शमय॒त्योष॑धे॒ त्राय॑स्वैनः स्व॒धिते॑ मै॒नः हि॑ःसीरित्या॒ह वज्रो॑ वै स्व॒धितिः॑- [ ] 45

TS 6.3.9.2

शान्त्यै॑ पा॒र्श्वत॑ आ च्छ॒यति॑ म॒द्भ्यतो॑ हि म॑नु॒ष्या आ च्छ॒यन्ति॑ ति॒रश्ची॑न॒मा च्छ॒यत्य॑नू॒चीनः॑ हि म॑नु॒ष्या
आ॒च्छ॒यन्ति॑ व्यावृ॑त्त्यै रक्ष॑सां भा॒गोऽसी॑ति॒ स्थवि॑म॒तो ब॒र॒हि॒र॒त्तवा॑ऽपा॒स्यत्य॑स्त्रै॒व रक्षा॑सि नि॒रव॑दयत
इ॒दम॒हः रक्षो॑ऽध॒मं तमो॑ नयामि॒ योऽस्मान् द्वेष्टि॑ यं च॑ व॒यं द्विष्म॑ इत्या॒ह द्वौ वा॑व पु॒रुषौ॑ यं चै॒व
[ ] 46

TS 6.3.9.3

द्वेष्टि॑ यश्चैनं॒ द्वेष्टि॑ तावु॒भावंध॑मं तमो॑ नयती॒षे त्वेति॑ व॒पामु॑त्खि॒दती॑च्छत॒ इव॑ ह्येष॒ यो यज॑ते
यदु॑प॒तृन्धाद्-रु॒द्रोऽस्य॑ प॒शून् घातु॑कः स्याद् यन्नो॑प॒तृन्धा॑-दय॑ता स्या॒-दु॒न्ययो॑प॒तृण॑त्य॒न्यया॑ न धृत्यै
घृते॑न॒ द्यावा॑पृथि॒वी प्रो॒र्वाथा॑मित्या॒ह द्यावा॑पृथि॒वी ए॒व रसे॑नान॒क्त्यच्छि॑न्नो- [ ] 47

TS 6.3.9.4

रायः सुवीर इत्याह यथायजुरेवैतत् क्रूरमिव वा एतत् करोति यद् वपा-मुत्खिद-त्युर्वन्तरिक्ष-
मन्विहीत्याह शान्त्यै प्र वा एषोऽस्माल्लोकाच्चयवते यः पशुं मृत्यवे नीयमानमन्वारभते वपाश्रपणी
पुनरन्वारभतेऽस्मिन्नेव लोके प्रति तिष्ठत्यग्निना पुरस्तादेति रक्षसामपहत्या अथो देवता एव हव्येना-
[ ] 48

TS 6.3.9.5

-न्वेति नान्तममङ्गारमति हरेद् यदन्तममङ्गारमति हरेद्-देवता अति मन्येत वायो वीहिं स्तोकानामित्याह
तस्माद् विभक्ताः स्तोका अव पद्यन्तेऽग्रं वा एतत् पशूनां यद् वपाऽग्रमोषधीनां ब्रूहिरेणैवाग्रः
समर्द्धयत्यथो ओषधीष्वेव पशून् प्रतिष्ठापयति स्वाहाकृतीभ्यः प्रेष्येत्याह- [ ] 49

TS 6.3.9.6

यज्ञस्य समिष्ट्यै प्राणापानौ वा एतौ पशूनां यत् पृषदाज्यमात्मा वपा पृषदाज्यमभिघार्य वपामभि
घारयत्यात्मन्नेव पशूनां प्राणापानौ दधाति स्वाहोर्द्धनभसं मारुतं गच्छतमित्याहोर्द्धनभा ह स्म वै
मारुतो देवानां वपाश्रपणी प्र हरति तेनैवैने प्र हरति विषूची प्र हरति तस्माद् विष्वञ्चौ प्राणापानौ
॥ 50

(स्वधिति - श्वैवा - च्छिन्नो - हव्येने - प्येत्याह - षट्त्वारिंशच्च) (A9)

TS 6.3.10.1

पशुमालभ्य पुरोडाशं निर्वपति समेधमेवैनमा लभते वपया प्रचर्य पुरोडाशेन प्र चरत्यूर्ग्वै पुरोडाश
ऊर्जमेव पशूनां मर्द्धयतो दधात्यथो पशोरेव छिद्रमपि दधाति पृषदाज्यस्योपहत्य त्रिः पृच्छति शृतः
हवी(3): शमितरिति त्रिषत्या हि देवा योऽशृतः शृतमाह स एनसा प्राणापानौ वा एतौ पशूनां- [ ] 51

TS 6.3.10.2

यत् पृषदाज्यं पशोः खलु वा आलब्धस्य हृदयमात्माऽभि समेति यत् पृषदाज्येन हृदय-मभिघारयत्यात्मन्नेव पशूनां प्राणापानौ दधाति पशुना वै देवाः सुवर्गं लोकमायन् तेऽमन्यन्त मनुष्या नोऽन्वाभविष्यन्तीति तस्य शिरः छित्त्वा मेधं प्राक्षारयन्त्स प्रक्षोऽभवत् तत् प्रक्षस्य प्रक्षत्वं यत् प्लक्षशाखो-त्तरबृ-हि-र्भवति समेधस्यैव- [ ] 52

TS 6.3.10.3

पशोरवं द्यति पशुं वै ह्रियमाणः रक्षाऽस्यनु सचन्तेऽन्तरा यूपं चाऽऽहवनीयं च हरति रक्षसामपहत्यै पशोर्वा आलब्धस्य मनोऽपं क्रामति मनोतायै हविषोऽवदीयमानस्यानु ब्रूहीत्याह मन एवास्याव रुन्ध एकादशावदानान्यव द्यति दश वै पशोः प्राणा आत्मैकादशो यावानेव पशुस्तस्याव- [ ] 53

TS 6.3.10.4

द्यति हृदयस्याग्रेऽव द्यत्यथ जिह्वाया अथ वक्षसो यद्वै हृदयेनाभिगच्छति तज्जिह्वा वदति यज्जिह्वा वदति तदुरसोऽधि निर्वदत्येतद्वै पशोर्यथापूर्वं यस्यैवमवदाय यथाकाम-मुत्तरेषामवद्यति यथा पूर्वमेवास्य पशोरवत्तं भवति मद्ध्यतो गुदस्याव द्यति मद्ध्यतो हि प्राण उत्तमस्याव द्यत्यु- [ ] 54

TS 6.3.10.5

-त्तमो हि प्राणो यदीतरं यदीतर-मुभयमेवाजामि जायमानो वै ब्राह्मणस्त्रिभिर्ऋणवा जायते ब्रह्मचर्येणर्षिभ्यो यज्ञेन देवेभ्यः प्रजया पितृभ्य एष वा अनुणो यः पुत्री यज्वा ब्रह्मचारिवासी तदवदानैरेवाव दयत् तदवदानाना-मवदानत्वं देवासुराः संयन्ता आसन् ते देवा अग्निमब्रुवन् त्वया वीरेणासुरानभि भवामेति- [ ] 55

TS 6.3.10.6

सोऽब्रवीद् वरं वृणै पशोरुद्धारमुद्धरा इति स एतमुद्धारमुदहरत् दोः पूर्वार्द्धस्य गुदं मद्ध्यतः श्रोणिं जघनार्द्धस्य ततो देवा अभवन् पराऽसुरा यत् त्र्यङ्गाणां समवद्यति भ्रातृव्याभिभूत्यै भवत्यात्मना पराऽस्य भ्रातृव्यो भवत्यक्षण्याऽव द्यति तस्मादक्षण्या पशवोऽङ्गानि प्र हरन्ति प्रतिष्ठित्यै ॥ 56

(एतौ पशूनाः - समेधस्यैव - तस्याऽवो - तुमस्याव द्यती - ति - पञ्चचत्वारिंशच्च) (A10)

TS 6.3.11.1

मेदसा सुचौ प्रोर्णोति मेदोरूपा वै पशवो रूपमेव पशुषु दधाति यूषन्नवधाय प्रोर्णोति रसो वा एष पशूनां यद्य रसमेव पशुषु दधाति पार्श्वेन वसाहोमं प्रयौति मद्ध्यं वा एतत् पशूनां यत् पार्श्वं रस एष पशूनां यद्वसा यत् पार्श्वेन वसाहोमं प्रयौति मद्ध्यत एव पशूनां रसं दधाति घन्ति- [ ] 57

TS 6.3.11.2

वा एतत् पशुं यथ सैजुपयन्त्यैन्द्रः खलु वै देवतया प्राण ऐन्द्रोऽपान ऐन्द्रः प्राणो अङ्गेअङ्गे नि दैद्व्यदित्याह प्राणापानावेव पशुषु दधाति देवं त्वष्टर्भूरि ते सः संमेत्वित्याह त्वाष्ट्रा हि देवतया पशवो विषुरूपा यथ सलक्षमाणो भवथेत्याह विषुरूपा ह्येते सन्तः सलक्षमाण एतरहि भवन्ति देवत्रा यन्त- [ ] 58

TS 6.3.11.3

-मवसे सखायोऽनु त्वा माता पितरो मदन्त्वित्याहा-नुमतमेवैनं मात्रा पित्रा सुवर्गं लोकं गमयत्यर्द्धं वसाहोमं जुहोत्यसौ वा अर्द्धं इयमर्द्धं इमे एव रसेनानक्ति दिशो जुहोति दिश एव रसेनानुत्तयथो दिग्भ्य एवोर्जः रसमव रुन्धे प्राणापानौ वा एतौ पशूनां यत् पृषदाज्यं वानस्पत्याः खलु- [ ] 59

TS 6.3.11.4

वै देवतया पशवो यत् पृषदाज्यस्यो-पहत्याऽऽ*ह वनस्पतयेऽनु ब्रूहि वनस्पतये प्रेष्येति प्राणापानावेव

पशुषु^१ दधात्यन्यस्यान्यस्य समवृत्तः समवद्यति तस्मान्नानारूपाः पशवो^२ यूष्णोप^३ सिञ्चति रसो वा
एष पशूनां^४ यद्य रसमेव पशुषु^५ दधातीडामुप^६ ह्वयते पशवो^७ वा इडां पशूनेवोप^८ ह्वयते चतुरुप^९ ह्वयते-
[ ] 60

TS 6.3.11.5

चतुष्पादो^१ हि पशवो^२ यं कामयेता पशुः^३ स्यादित्यमेदस्कं^४ तस्मा^५ आ दद्व्यान्मेदोरूपा^६ वै पशवो^७
रूपेणैवैनं^८ पशुभ्यो^९ निर्भजत्यपशुरेव^{१०} भवति यं कामयेत पशुमान्थ^{११} स्यादिति मेदस्वत्^{१२} तस्मा^{१३} आ
दद्व्यान्मेदोरूपा^{१४} वै पशवो^{१५} रूपेणैवास्मै^{१६} पशूनव^{१७} रुन्धे पशुमानेव^{१८} भवति प्रजापतिर्यश्मसृजत^{१९} स
आज्यं- [ ] 61

TS 6.3.11.6

पुरस्तादसृजत पशुं^१ मद्ध्यतः^२ पृषदाज्यं^३ पश्चात् तस्मादाज्येन^४ प्रयाजा^५ इज्यन्ते पशूनां^६ मद्ध्यतः^७
पृषदाज्येना-नूयाजा-स्तस्मादेतन्मिश्रमिव^८ पश्चात् सृष्टः^९ ह्येकादशानूयाजान्^{१०} यजति दश^{११} वै पशोः^{१२}
प्राणा आत्मैकादशो^{१३} यावानेव पशुस्तमनुं^{१४} यजति घ्नन्ति वा एतत् पशुं^{१५} यथ^{१६} सैज्यं पयन्ति प्राणापानौ^{१७}
खलु वा एतौ पशूनां^{१८} यत् पृषदाज्यं^{१९} यत् पृषदाज्येनां^{२०} ( ) नूयाजान्^{२१} यजति प्राणापानावेव पशुषु^{२२}
दधाति ॥ 62

(घ्नन्ति - यन्तं - खलु - चतुरुप ह्वयत - आज्यं - यत् पृषदाज्येन - षट् च) (A11)

praSna korvai with starting padams of 1 to 11 anuvAkams :-

(चात्वालाथ - सुवर्गाय यद् वैसर्जनानि - वैष्णव्यर्चा - पृथिव्यै - साध्या - इषे त्वे - त्यग्निना -
पर्याग्नि - पशोः - पशुमालभ्य - मेदसां सुचा - वेकादश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

6.3 षष्ठकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं <https://www.vedavms.in> 54

(चात्वालाद् - देवानुपैति - मुञ्चति - प्रहियमाणाय - पर्यग्नि - पशुमालभ्य - चतुष्पादो - द्विषष्टिः)

first and last padam of third praSnam of 6th KANDam

(चात्वालात् - पशुषु दधाति)

॥ हरिः ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां षष्ठकाण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

6.4 षष्ठकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

TS 6.4.1.1

यज्ञेन वै प्रजापतिः प्रजा असृजत् ता उपयङ्ङि-रेवासृजत् यदुपयजं उपयजति प्रजा एव तद् यजमानः सृजते जघनार्द्धादवं द्यति जघनार्द्धाद्धि प्रजाः प्रजायन्ते स्थविमतोऽवं द्यति स्थविमतो हि प्रजाः प्रजायन्ते ऽसंभिन्दन्नवं द्यति प्राणाना-मसंभेदाय न पर्यावर्तयति यत् पर्यावर्तयेदुदावर्तः प्रजा ग्राहुकः स्यात् समुद्रं गच्छ स्वाहेत्याह रेते- [ ] 1

TS 6.4.1.2

एव तद् दधात्यन्तरिक्षं गच्छ स्वाहेत्याहाऽन्तरिक्षेणैवास्मै प्रजाः प्र जनयत्यन्तरिक्षं ह्यनु प्रजाः प्रजायन्ते देवः सवितारं गच्छ स्वाहेत्याह सवितृप्रसूत एवास्मै प्रजाः प्र जनयत्य-होरात्रे गच्छ स्वाहेत्याहा-होरात्राभ्या-मेवास्मै प्रजाः प्र जनयत्य-होरात्रे ह्यनु प्रजाः प्रजायन्ते मित्रावरुणौ गच्छ स्वाहे- [ ] 2

TS 6.4.1.3

-त्याह प्रजास्वेव प्रजातासु प्राणापानौ दधाति सोमं गच्छ स्वाहेत्याह सौम्या हि देवतया प्रजा यज्ञं गच्छ स्वाहेत्याह प्रजा एव यज्ञियाः करोति छन्दांसि गच्छ स्वाहेत्याह पशवो वै छन्दांसि पशून्नेवाव रुन्धे द्यावापृथिवी गच्छ स्वाहेत्याह प्रजा एव प्रजाता द्यावापृथिवीभ्यामुभयतः परि गृह्णाति नभो- [ ] 3

TS 6.4.1.4

दिव्यं गच्छ स्वाहेत्याह प्रजाभ्य एव प्रजाताभ्यो वृष्टिं नियच्छत्यग्निं वैश्वानरं गच्छ स्वाहेत्याह प्रजा एव प्रजाता अस्यां प्रतिं षापयति प्राणानां वा एषोऽवं द्यति योऽवद्यति गुदस्य मनो मे हार्दि यच्छेत्याह प्राणानेव यथास्थानमुप ह्वयते पशोर्वा आलब्धस्य हृदयः शुगृच्छति सा हृदयशूल- [ ]

] 4

TS 6.4.1.5

-म॒भि॒ समे॑ति॒ यत् पृ॑थि॒व्याः॑ हृ॒दय॑शूल-मु॒द्रास॑यैत् पृथि॒वीः॑ शु॒चाऽर्प॑येद् यदु॒प्स्वपः॑ शु॒चाऽर्प॑येच्छु॒ष्कस्य॑
चाऽऽ*र्द्र॑स्यं च स॒न्धावु॑द्रा॒सय॑त्यु॒भय॑स्य॒ शान्त्यै॑ यं द्वि॒ष्यात् तं ध्या॑ये-च्छु॒चैवैन॑-म॒र्पय॑ति ॥ 5

(रेतो॑ - मि॒त्रावरु॑णौ गच्छ॒ स्वाहा॑ - नभो॑ - हृदय॑शूलं - द्वात्रि॑ंशच्च) (A1)

TS 6.4.2.1

दे॒वा वै य॒ज्ञमा॒ग्नी॒द्वे व्य॑भजन्त॒ ततो॑ यदु॒त्यशि॑ष्यत् तद॑ब्रुवन् वस॑तु॒ नु न॑ इ॒दमि॑ति॒ तद् व॑सती॒वरी॑णां
व॑सती॒ वरि॑त्वं तस्मि॑न् प्रा॒तर्न॑ सम॑शक्रुवन् तदु॒प्सु प्रा॑वेशयन् ता व॑सती॒ वरी॑रभवन् वसती॒वरी॑र्गृ॒हाति॑
य॒ज्ञो वै व॑सती॒ वरी॑र्य॒ज्ञमे॒वाऽऽ*र॑भ्यं गृही॒त्वोप॑ वसति॒ यस्या॑गृही॒ता अ॒भि नि॒म्रोचे॑-दना॑र॒ब्धोऽस्य॑ य॒ज्ञः
स्या॑- [ ] 6

TS 6.4.2.2

द्य॒ज्ञं वि॑च्छि॒न्द्या-ज्यो॑ति॒ष्यां वा गृ॒हीया॑द्वि॒रण्यं॑ वा ऽव॒धाय॑ सशु॒क्राणामे॒व गृ॒हाति॑ यो वा॑ ब्राह्म॒णो
ब॑हु॒याजी॑ तस्य॒ कुंभ्या॑नां गृही॒याथ॑ स हि गृही॒त व॑सती॒वरी॑को वसती॒वरी॑र्गृ॒हाति॑ प॒शवो॑ वै व॑सती॒वरीः॑
प॒शूने॒वाऽऽ*र॑भ्यं गृही॒त्वोप॑ वसति॒ यद॑न्वी॒पं तिष्ठ॑न् गृही॒यान्निर्मा॑र्गु॒का अ॒स्मात् प॒शवः॑ स्युः प्र॒तीपं॑
तिष्ठ॑न् गृ॒हाति॑ प्र॒तिरु॑द्व्यैवास्मै॑ प॒शून् गृ॒हातीन्द्रो॑- [ ] 7

TS 6.4.2.3

वृ॒त्रम॑ह॒न्थ सौ॑(1)पौ॑(1)भ्य॑मि॒यत् तासां॑ यन्मे॒द्व्यं य॒ज्ञियः॑ सदे॒वमा॑सीत् तद॒त्यमु॑च्यत् ता व॑ह॒न्तीर॑भवन्
व॑ह॒न्तीनां॑ गृ॒हाति॑ या ए॒व मे॒द्व्या य॒ज्ञियाः॑ सदे॒वा आ॑प॒स्ता सा॑मे॒व गृ॒हाति॑ नान्त॒मा व॑ह॒न्तीर॑ती॒याद्-
यद॑न्त॒मा व॑ह॒न्तीर॑ती॒याद् य॒ज्ञमि॑ति॒ मन्ये॑त् न स्था॑व॒राणां॑ गृही॒याद् वरु॑णगृही॒ता वै स्था॑व॒रा यथ॑

स्थावराणां गृहीयाद्- [ ] 8

TS 6.4.2.4

-वरुणेनास्य यज्ञं ग्राहयेद् यद्वै दिवा भवत्यपो रात्रिः प्र विंशति तस्मात् ताम्रा आपो दिवा ददृशे यन्नक्तं भवत्यपोऽहः प्र विंशति तस्माच्चन्द्रा आपो नक्तं ददृशे छायायै चाऽऽतपतश्च सुधौ गृह्णात्य-होरात्रयोरेवास्मै वर्णं गृह्णाति हविष्मतीरिमा आप इत्याह हविष्कृतानामेव गृह्णाति हविष्माऽ अस्तु- [ ] 9

TS 6.4.2.5

सूर्य इत्याह सशुक्राणामेव गृह्णात्यनुष्टुभां गृह्णाति वाग्वा अनुष्टुग् वाचैवैनाः सर्वया गृह्णाति चतुष्पदयर्चा गृह्णाति त्रिः सादयति सप्त सं पद्यन्ते सप्तपदा शक्करी पशवः शक्करी पशून्नेवाव रुन्धे ऽस्मै वै लोकाय गार्हपत्य आ धीयतेऽमुष्मा आहवनीयो यद् गार्हपत्य उपसादयेदस्मिन् लोके पशुमान्थ स्याद् यदाहवनीयेऽमुष्मिन्- [ ] 10

TS 6.4.2.6

लोके पशुमान्थ स्यादुभयोरुप सादयत्युभयोरेवैनं लोकयोः पशुमन्तं करोति सर्वतः परिं हरति रक्षसामपहत्या इन्द्राग्निर्भोग्धेयीः स्थेत्याह यथायजुरेवैतदाग्नीद्ध उप वासयत्येतद्वै यज्ञस्यापराजितं यदाग्नीद्धं यदेव यज्ञस्यापराजितं तदेवैना उप वासयति यतः खलु वै यज्ञस्य विततस्य न क्रियते ( ) तदनु यज्ञः रक्षाऽस्य चरन्ति यद् वहन्तीनां गृह्णाति क्रियमाणमेव तद् यज्ञस्य शये रक्षसा-मनन्ववचाराय न ह्येता ईलयन्त्या तृतीयसवनात् परिं शरे यज्ञस्य संतत्यै ॥ 11

(स्या - दिन्द्रो - गृहीया - दस्त्व - मुष्मिन् - क्रियते - षड्विंशतिश्च) (A2)

TS 6.4.3.1

ब्रह्मवादिनो वदन्ति स त्वा अ॒द्ध्युः स्या॒द्यः सोम॑मुपाव॒हरन्थ॑ सर्वा॒भ्यो दे॒वता॑भ्य उपाव॒हरे॒दिति॑ ह॒दे
त्वेत्या॑ह मनु॒ष्येभ्य॑ ए॒वैतेन॑ करोति मन॑से त्वेत्या॑ह पि॒तृभ्य॑ ए॒वैतेन॑ करोति दि॒वे त्वा सूर्या॑य त्वेत्या॑ह
दे॒वेभ्य॑ ए॒वैतेन॑ करोत्ये॒तावती॑र्वे दे॒वता॑स्ताभ्य ए॒वैन॑ सर्वा॒भ्य उपाव॑हरति पुरा वाचः- [ ] 12

TS 6.4.3.2

प्र॒व॒दि॒तोः प्रा॒तरनु॒वाक॑मुपाक॑रोति याव॑त्ये॒व वाक् ताम॑व रुन्धे ऽपोऽग्रेऽभि॒व्याह॑रति य॒ज्ञो वा आपो॑
य॒ज्ञमे॒वाभि॑ वाचं॑ वि॒सृज॑ति सर्वा॑णि छन्दा॑स्यन्वा॒ह प॒शवो॑ वै छन्दा॑सि प॒शूने॒वाव॑ रुन्धे गाय॑त्रिया
तेज॑स्कामस्य परि॑ द॒द्वयात् त्रि॒ष्टुभेन्द्रि॑य का॒मस्य॑ जग॑त्या प॒शुका॑मस्यानु॒ष्टुभौ॑ प्रति॒ष्ठाका॑मस्य प॒ङ्क्या
य॒ज्ञका॑मस्य वि॒राजाऽन्न॑कामस्य शृ॒णोत्व॑ग्निः स॒मिधा॑ हव॑- [ ] 13

TS 6.4.3.3

म॒ इत्या॑ह सवि॒तृप्र॑सूत ए॒व दे॒वता॑भ्यो नि॒वेद्या॑पोऽच्छै॒त्यप॑ इ॒ष्य हो॒तरि॒त्याहे॑षित॑ हि कर्म॑ क्रियते
मै॒त्रावरु॑णस्य चमसा॒द्ध्यवा॑ द्र॒वेत्या॑ह मि॒त्रावरु॑णौ वा अ॒पां ने॒तारौ॑ ताभ्या॑मे॒वैना॒ अच्छै॑ति दे॒वीरा॑पो
अ॒पां नपा॑दित्या॒हाऽऽ*हु॑त्यै॒वैनां॑ नि॒ष्क्रीय॑ गृ॒ह्णात्यथो॑ ह॒विष्कृ॑ताना-मे॒वाभिघृ॑तानां गृ॒ह्णाति॑- [ ] 14

TS 6.4.3.4

का॒र॒षि॒रसी॒त्याह॑ श॒मल॑मे॒वाऽऽ*सा॑मप॑ प्लावयति स॒मुद्र॑स्य वोऽक्षि॑त्या उ॒न्नय॑ इत्या॑ह तस्मा॑दु॒द्यमा॑नाः
पी॒यमा॑ना आपो॑ न क्षी॒यन्ते॑ योनि॑र्वै य॒ज्ञस्य॑ चात्वा॒लं य॒ज्ञो व॑सती॒वरी॑र॒होतृ॑चम॒सं च॑ मै॒त्रावरु॑णचम॒सं
च॑ स॒स्पश्य॑ वसती॒वरी॑र्व्या॒नय॑ति य॒ज्ञस्य॑ सयो॒नित्वा॑याथो स्वा॒दे॒वैना॒ योनेः॑ प्र ज॑नय॒त्यद्ध्यो॑ऽवे॒रपा॑(3)
इत्या॑होते ( ) -म॒नन्न॑मु॒रुते॑माः प॒श्येति॑ वावै॒तदा॑ह॒ यद्य॑ग्नि॒ष्टोमो॑ जु॒होति॑ यद् यु॒क्थ्यः॑ परि॒धौ नि॑ मा॒ष्टि
यद् य॑तिरा॒त्रो य॒जुर्वद॑न् प्र प॑द्यते य॒ज्ञकृ॑तूनां॒ व्यावृ॑त्त्यै ॥ 15

(वा॒चो-हव॑-म॒भिघृ॑तानां गृ॒ह्णात्यु॑ - त - प॒ञ्चवि॑ंशतिश्च) (A3)

TS 6.4.4.1

देवस्य॑ त्वा सवितुः॑ प्रस॑व इति॑ ग्रावा॑ण॒मा द॑त्ते प्रसू॑त्या अ॒श्विनो॑-र्बा॒हुभ्या॑मित्या॑हा॒श्विनो॑ हि देवाना॑मद्भ्यू॒
आस्ता॑ पू॒ष्णो हस्ता॑भ्या॒मित्या॑ह॒ यत्यै॑ प॒शवो॑ वै सोमो॑ व्या॒न उ॑पा॒शुस॑र्व॒नो यदु॑पा॒शुस॑र्व॒न-म॒भि
मिमी॑ते व्या॒नमे॒व प॒शुषु॑ दधा॒तीन्द्रा॑य॒ त्वेन्द्रा॑य॒ त्वेति॑ मिमी॒त इन्द्रा॑य॒ हि सोम॑ आ॒ह्रिय॑ते पञ्च॒ कृत्वो॑
यजु॑षा मिमी॒ते- [ ] 16

TS 6.4.4.2

पञ्चा॑क्षरा प॒ङ्क्तिः पा॒ङ्क्तो य॒ज्ञो य॒ज्ञमे॒वाव॑ रुन्धे पञ्च॒ कृत्व॑स्तू॒ष्णीं द॒श सं प॑द्यन्ते दशा॑क्षरा वि॒राडन्तं॑
वि॒राड् वि॒राजै॒वान्नाद्य॑म॒व रुन्धे॑ श्वा॒त्राः स्थं॑ वृ॒त्रतु॑र॒ इत्या॑हैष॒ वा अ॒पा॒ सोम॑पीथो य एवं॑ वेद॒
नाप॑स्वार्ति॒माच्छ॑ति॒ यत्ते॑ सोम॒ दिवि॑ ज्योति॒रित्या॑हैभ्य ए॒वैनं॑- [ ] 17

TS 6.4.4.3

लो॒केभ्यः॑ सं भ॑रति॒ सोमो॑ वै राजा॒ दिशो॑ऽभ्य॒द्व्याय॑थ॒ स दिशो॑ऽनु प्रावि॑शत् प्राग॒पागु॑द॒गध॑रागित्या॑ह॒
दिग्भ्य॑ ए॒वैनं॑ सं भ॑रत्यथो॒ दिशं॑ ए॒वास्मा॑ अ॒व रुन्धे॑ ऽम्ब॒ नि ष्व॑रेत्या॑ह॒ कामु॑का ए॒नं स्त्रियो॑ भवन्ति॒
य एवं॑ वेद॒ यत् ते॑ सोमा॒दीभ्यं॑ नाम॒ जागृ॑वीत्या॑- [ ] 18

TS 6.4.4.4

-हैष॑ वै सोम॑स्य सोम॒पीथो॑ य एवं॑ वेद॒ न सौ॒म्यामा॑र्ति॒माच्छ॑ति॒ घ्नन्ति॑ वा ए॒तथ॑ सोमं॒ यद॑भिषु॒ण्वन्त्यः॑
शू॒नपं॑ गृह्णाति॒ त्राय॑त ए॒वैनं॑ प्रा॒णा वा अ॒श्वः प॒शवः॑ सोमो॑ ऽ॒शून् पु॒नर॑पि॒ सृज॑ति प्रा॒णाने॒व प॒शुषु॑
दधा॑ति॒ द्वौद्वा॑वपि॒ सृज॑ति॒ तस्मा॑द् द्वौद्वा॑ प्रा॒णाः ॥ 19

(यजु॑षा मिमी॒त - ए॒नं - जागृ॑वीति॒ - चतु॑श्चत्वारि॒शच्च॑) (A4)

TS 6.4.5.1

प्रा॒णो वा ए॒ष यदु॑पा॒शु र्यदु॑पा॒श्वग्रा॑ ग्रहा॑ गृह्यन्ते॑ प्रा॒णमे॒वानु॑ प्र यन्त्य॑रू॒णो ह॑ स्मा॒ऽऽ*हौप॑वेशिः
प्रात॑स्सव॒न ए॒वाहं॑ य॒ज्ञः स॑ स्थापयामि॑ तेन॒ ततः॑ स॒स्थिते॑न च॒रामी॑त्य॒ष्टौ कृ॒त्वोऽग्रे॑-ऽभिषु॑णो-
त्य॒ष्टाक्ष॑रा गाय॒त्री गा॑य॒त्रं प्रा॑त॒स्सव॒नं प्रा॑त॒स्सव॒नमे॒व तेना॑ ऽऽ*प्रो॒त्येका॑द॒श कृ॒त्वौ द्वि॑तीय॒-मेका॑द॒शाक्ष॑रा
त्रि॒ष्टुप् त्रै॒ष्टुभं॑ मा॒द्व्यदि॑नः- [ ] 20

TS 6.4.5.2

सव॑नं मा॒द्व्यदि॑नमे॒व सव॑नं तेना॑ऽऽ*प्रो॒ति द्वा॑द॒श कृ॒त्वस्तृ॑तीयं॒ द्वा॑द॒शाक्ष॑रा जग॑ती जा॒ग॑तं तृ॒तीय॑सव॒नं
तृ॒तीय॑सव॒नमे॒व तेना॑ ऽऽ*प्रो॒त्येता॑ ह॒ वाव॑ स य॒ज्ञस्य॑ स॒स्थिति॑मुवा॒चा स्क॑न्दा॒यास्क॑न्नः॒ हि तद्-
यद्-य॒ज्ञस्य॑ स॒स्थित॑स्य॒ स्कन्द॑त्यथो॒ खल्वा॑हुर्गा॒यत्री॑ वाव॒ प्रा॑त॒स्सव॒ने ना॑ति॒वाद् इ॒त्यन॑ति॒वादु॑क ए॒नं
भ्रा॑तृ॒व्यो भ॑वति॒ य ए॒वं वे॒द तस्मा॑द॒ष्टाव॑ष्टौ- [ ] 21

TS 6.4.5.3

कृ॒त्वोऽभि॑षु॒त्यं ब्र॑ह्मवा॒दिनो॑ वदन्ति॒ प॒वित्र॑व॒न्तोऽन्ये॑ ग्रहा॑ गृह्यन्ते॑ किं॒पवि॑त्र उपा॒शुरि॑ति॒ वाक्प॑वि॒त्र
इति॑ ब्रूयाद्-वा॒चस्प॑तये॒ पव॑स्व वा॒जिन्नि॑त्याह॒ वाचै॑वैनं॒ पव॑यति॒ वृष्णो॑ अ॒शुभ्या॑मित्याह॒ वृष्णो॑
ह्ये॒ताव॑शू॒ यौ सोम॑स्य॒ गभ॑स्ति॒पूत॑ इत्याह॒ गभ॑स्ति॒ना ह्ये॒नं प॒वय॑ति॒ दे॒वो दे॒वानां॑ प॒वित्र॑म॒सीत्या॑ह
दे॒वो ह्ये॒ष- [ ] 22

TS 6.4.5.4

सन् दे॒वानां॑ प॒वित्रं॑ येषां॑ भा॒गोऽसि॑ तेभ्य॒स्त्वेत्या॑ह॒ येषां॑ ह्ये॒ष भा॒गस्तेभ्य॑ ए॒नं गृ॒ह्णाति॑ स्वां
कृ॒तोऽसी॑त्याह॒ प्रा॒णमे॒व स्व॑म॒कृत॑ मधु॒मती॑र्न॒ इष॑स्कृ॒धीत्या॑ह॒ सर्व॑मे॒वास्मा॑ इ॒दं स्व॑दयति॒ विश्वे॑भ्य॒-
स्त्वेन्द्रि॑येभ्यो॒ दि॒व्येभ्यः॑ पा॒थिवे॑भ्य॒ इत्या॑हो॒भये॑ष्वे॒व दे॒वमनु॑ष्येषु॒ प्रा॒णान् द॑धाति॒ मन॑स्त्वा- [ ] 23

TS 6.4.5.5

ऽष्टि॑त्याह॒ मन॑ ए॒वाशु॑त उ॒र्वन्त॑रि॒क्ष-म॑न्विहीत्या॒हा-न्त॑रि॒क्षदे॒वत्यो॑ हि प्रा॒णः स्वा॒हो त्वा॑ सु॒भ॒वः

सूर्यायेत्याह प्राणा वै स्वभंवसो देवास्तेष्वेव पुरोक्षं जुहोति देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्य इत्याहा ऽऽदित्यस्य
वै रुमयो देवा मरीचिपास्तेषां तद् भागधेयं तानेव तेन प्रीणाति यदि कामयेत् वरुषुकः पर्जन्यः-
[ ] 24

TS 6.4.5.6

स्यादिति नीचा हस्तेन नि मृज्याद्-वृष्टिमेव नि यच्छति यदि कामयेतावरुषुकः स्यादित्युत्तानेन
नि मृज्याद्-वृष्टिमेवोद्-यच्छति यद्यभिचरेदमुं जह्यथ त्वा होष्यामीति ब्रूयादाहुतिमेवैनं प्रेप्सन् हन्ति
यदि दूरे स्यादा तमितोस्तिष्ठेत् प्राणमेवास्यानुगत्य हन्ति यद्यभिचरेदमुष्य- [ ] 25

TS 6.4.5.7

त्वा प्राणे सादयामीति सादयेदसन्नो वै प्राणः प्राणमेवास्य सादयति षड्भिरशुभिः पवयति षड् वा
ऋतव ऋतुभिरेवैनं पवयति त्रिः पवयति त्रयं इमे लोका एभिरेवैनं लोकैः पवयति ब्रह्मवादिनो
वदन्ति कस्माश्च सत्यात् त्रयः पशूनाः हस्तादाना इति यत् त्रिरुपाः शुः हस्तेन विगृह्णाति तस्मात्
त्रयः पशूनाः हस्तादानाः पुरुषो ( ) हस्ती मर्कटः ॥ 26

(माध्यादिन - मृष्टावष्टा - वेष - मनस्त्वा - पर्जन्यो - ऽमुष्य - पुरुषो - द्वे च) (A5)

TS 6.4.6.1

देवा वै यद् यज्ञेऽकुर्वत् तदसुरा अकुर्वत् ते देवा उपाशौ यज्ञः सःस्थाप्यमपश्यन् तमुपाशौ
समस्थापयन् तेऽसुरा वज्रमुद्यत्य देवानभ्यायन्त ते देवा बिभ्यन् इन्द्रमुपाधावन् तानिन्द्रोऽन्तर्यामिणान्तरधत्त
तदन्तर्यामस्यान्तर्यामत्वं यदन्तर्यामो गृह्यते भ्रातृव्यानेव तद् यजमानोऽन्तर्द्धत्ते ऽन्तस्ते- [ ] 27

TS 6.4.6.2

दधामि द्यावापृथिवी अन्तरु-र्वन्तरिक्ष-मित्याहैभिरेव लोकैर्यजमानो भ्रातृव्यानन्तर्द्धत्ते ते देवा अमन्यन्तेन्द्रो

वा इ॒दम॑भू॒द्यद् व॒यः॑ स्म इति॑ ते॒ऽब्रु॒वन् म॑घ॒वन्ननु॑ न॒ आ भ॒जेति॑ स॒जोषा॑ दे॒वैर॒वरैः॑ परै॒श्चेत्य॑ब्रवी॒द्ये चै॒व दे॒वाः परे॒ ये चा॒वरै॒ तानु॑भया॑- [ ] 28

TS 6.4.6.3

न॒न्वाभ॑जथ॒ स॒जोषा॑ दे॒वैर॒वरैः॑ परै॒श्चेत्या॑ह॒ ये चै॒व दे॒वाः परे॒ ये चा॒वरै॒ तानु॑भया॑-न॒न्वाभ॑ज-त्यन्तर्या॒मे म॑घ॒वन् मा॒दय॑स्वेत्या॒ह य॒ज्ञादे॒व यज॑मानं॒ नान्तरे॑त्युपया॒म-गृ॑हीतो॒ ऽसी॒त्याहा॒पान॑स्य॒ धृत्यै॑ यदु॒भावं॑पवि॒त्रौ गृ॒ह्येया॑तां प्रा॒णम॑पा॒नोऽनु॑ नृ॒च्छेत् प्र॒मायु॑कः स्यात् प॒वित्र॑वानन्तर्या॒मो गृ॒ह्यते॑- [ ] 29

TS 6.4.6.4

प्रा॒णापा॒नयो॒-र्वि॒धृत्यै॑ प्रा॒णापा॒नौ वा ए॒तौ यदु॑पा॒श्चन्त॑र्या॒मौ व्या॒न उ॑पा॒शु स॒र्वनो॑ यं का॒मये॑त प्र॒मायु॑कः स्या॒दित्य॑सः॒ स्पृष्टौ॑ तस्य॒ साद॑येद्-व्या॒नेनै॒वास्य॑ प्रा॒णापा॒नौ वि च्छि॑न॒त्ति ता॒जक् प्र मी॑यते॒ यं का॒मये॑त॒ सर्व॑मायु॒रिया॑दिति॒ सः स्पृष्टौ॑ तस्य॒ साद॑येद्-व्या॒नेनै॒वास्य॑ प्रा॒णापा॒नौ सं त॑नोति॒ सर्व॑मायु॒रेति॑ ॥ 30

(त - उ॒भया॑न् - गृ॒ह्यते॑ - चतु॑श्चत्वारि॒शच्च॑) (A6)

TS 6.4.7.1

वाग्वा ए॒षा यदै॑न्द्रवा॒यवो॑ यदै॑न्द्रवा॒यवा॒ग्रा ग्र॑हा॒ गृ॒ह्यन्ते॑ वाच॑मे॒वानु॑ प्र य॑न्ति वा॒युं दे॒वा अ॑ब्रु॒वन्थ॒ सोमः॑ राजा॑नः॒ हना॑मेति॒ सोऽब्र॑वीद् वरं॑ वृ॒णै म॑द॒ग्रा ए॒व वो॒ ग्र॑हा॒ गृ॒ह्यान्ता॑ इति॒ तस्मा॑दै॒न्द्रवा॒यवा॒ग्रा ग्र॑हा॒ गृ॒ह्यन्ते॑ तम॑घ्नन्थ॒ सोऽपू॑यत् तं दे॒वा नो॑पा॒धृष्णु॑वन् ते वा॒ युम॑ब्रुवन्नि॒मं नः॑ स्व॒दये॑- [ ] 31

TS 6.4.7.2

-ति॒ सोऽब्र॑वीद् वरं॑ वृ॒णै म॑दे॒वत्या॑न्ये॒व वः॒ पात्रा॑ण्यु॒च्यान्ता॑ इति॒ तस्मा॑न्ना॒नादे॒वत्या॑नि॒ सन्ति॑ वा॒यव्या॑न्यु॒च्यन्ते॑ तमे॑भ्यो वा॒युरे॒वास्व॑दयत् तस्मा॒द्यत् पू॑यति॒ तत् प्र॑वा॒ते वि ष॑जन्ति वा॒युर॒हि तस्य॑

पवयिता स्वदयिता तस्य विग्रहणं नाविन्दन्थ सादितिरब्रवीद् वरं वृणा अथ मया वि गृहीद्धं मदेवत्या एव वः सोमाः - [ ] 32

TS 6.4.7.3

सुत्रा असन्त्रित्युपयामगृहीतोऽसी-त्याहा-दितिदेवत्यास्तेन यानि हि दारुमयाणि पात्राण्यस्यै तानि योनेः संभूतानि यानि मृन्मयानि साक्षात् तान्यस्यै तस्मादेवमाह वाग्वै पराच्य-व्याकृताऽवदत् ते देवा इन्द्रमब्रुवन्निमां नो वाचं व्याकुर्विति सोऽब्रवीद् वरं वृणै मह्यं चैवैष वायवे च सह ( ) गृह्याता इति तस्मादैन्द्रवायवः सह गृह्यते तामिन्द्रो मद्ध्यतोऽवक्रम्य व्याकरोत् तस्मादियं व्याकृता वागुद्यते तस्मात् स कृदिन्द्राय मद्ध्यतो गृह्यते द्विर्वायवे द्वौ हि स वराववृणीत ॥ 33

(स्वदय - सोमाः - सुहा - षाविंशतिश्च) (A7)

TS 6.4.8.1

मित्रं देवा अब्रुवन्थ सोमः राजानं हनामेति सोऽब्रवीन्नाहः सर्वस्य वा अहं मित्रमुस्मीति तमब्रुवन्. हनामैवेति सोऽब्रवीद् वरं वृणै पयंसैव मे सोमः श्रीणन्निति तस्मान्-मैत्रावरुणं पयंसा श्रीणन्ति तस्मात् पशवोऽपक्रामन् मित्रः सन् क्रूरमंकरिति क्रूरमिव खलु वा एषः - [ ] 34

TS 6.4.8.2

करोति यः सोमेन यजते तस्मात् पशवोऽप क्रामन्ति यन्मैत्रावरुणं पयंसा श्रीणाति पशुभिरेव तन्मित्रः समृद्धयति पशुभिर्यजमानं पुरा खलु वावैवं मित्रोऽवेदप मत् क्रूरं चक्रुषः पशवः क्रमिष्यन्तीति तस्मादेवमवृणीत वरुणं देवा अब्रुवन् त्वयाऽऽशुभुवा सोमः राजानं हनामेति सोऽब्रवीद् वरं वृणै मह्यं चै- [ ] 35

TS 6.4.8.3

वैष मि॒त्राय॑ च स॒ह गृ॑ह्याता॒ इति॑ तस्मा॑न्मै॒त्रावरु॑णः स॒ह गृ॑ह्यते तस्मा॑द् राज्ञा॒ राजा॑नमश्शु॒भुवा॑ घ्नन्ति॒
वैश्ये॑न॒ वैश्यः॑ शू॒द्रेण॑ शू॒द्रं न वा इ॒दं दि॒वा न नक्त॑मासीदव्यावृत्तं ते दे॒वा मि॒त्रावरु॑णावब्रुवन्निदं नो
विवा॑सयतमिति॒ ताव॑ब्रूतां॒ वरं॑ वृ॒णावहा॑ एकं ए॒वाऽऽव॑त् पूर्वो॒ ग्रहो॑ गृह्याता॒ इति॑ तस्मा॑दैन्द्रवा॒यवः
( ) पूर्वो॑ मै॒त्रावरु॑णाद्-गृह्यते प्राणापा॒नौ ह्येतौ॑ यदु॒पाश्-श्चन्त॑र्यामौ मि॒त्रोऽह॑रज॒नय॑द्-वरु॒णो रात्रिं॑ ततो॒
वा इ॒दं व्यौ॑च्छद्यन्-मै॒त्रावरु॑णो गृह्यते व्यु॑ष्ट्यै ॥ 36

(एष - चै - न्द्रवा॒यवो - द्वावि॑ंशतिश्च) (A8)

TS 6.4.9.1

य॒ज्ञस्य॑ शिरोऽच्छिद्यत॒ ते दे॒वा अ॒श्विना॑वब्रुवन् भिष॒जौ वै स्थं॑ इ॒दं य॒ज्ञस्य॑ शिरः॒ प्रति॑ धत्तमिति॒
ताव॑ब्रूतां॒ वरं॑ वृ॒णावहै॑ ग्रहं ए॒व ना॒वत्रा॑पि गृह्यता॒मिति॑ ताभ्या॑-मे॒तमा॑श्विन-मंगृह्णन् ततो॒ वै तौ य॒ज्ञस्य॑
शिरः॒ प्रत्य॑धत्तां॒ यदा॑श्विनो गृह्यते य॒ज्ञस्य॑ निष्कृत्यै॒ तौ दे॒वा अ॒ब्रुव॑न्नपूर्तौ वा इ॒मौ म॑नुष्यच॒रौ- [ ] 37

TS 6.4.9.2

भिष॒जा॒विति॑ तस्मा॑द् ब्राह्म॒णेन॑ भेष॒जं न का॒र्यम॑पूर्तो ह्यै॒(1)षो॑ ऽमे॒द्धयो॑ यो भिष॒क्तौ ब॑हिष्पवमा॒नेन॑
पवयित्वा ताभ्या॑-मे॒तमा॑श्विन-मंगृह्णन् तस्मा॑द् बहिष्पवमा॒ने स्तु॑त आ॒श्विनो गृ॑ह्यते तस्मा॑दे॒वं वि॒दुषां॑
बहिष्पवमा॒न उ॑प॒सद्यः॑ प॒वित्रं॑ वै ब॑हिष्पवमा॒न आ॒त्मानं॑मे॒व प॑वयते॒ तयो॑ऽस्त्रे॒धा भैष॑ज्यं॒ वि न्य॑दधुर॒ग्नौ
तृतीय॑म॒प्सु तृतीयं॑ ब्राह्म॒णे तृतीयं॑ तस्मा॑दुदपा॒त्र- [ ] 38

TS 6.4.9.3

-मु॒पनि॑धाय॒ ब्राह्म॑णं दक्षिण॒तो नि॒षाद्यं॑ भेष॒जं कु॑र्याद् याव॑दे॒व भेष॑जं तेन॑ करोति॒ सम॑र्द्धकमस्य कृतं
भ॑वति ब्रह्म॒वादि॑नो वदन्ति॒ कस्मा॑त् स॒त्यादे॑कपात्रा द्विदे॒वत्यां॑ गृह्यन्ते॒ द्विपात्रा॑ हूयन्त॒ इति॑ यदे॑कपात्रा
गृह्यन्ते॒ तस्मा॑दे॒कोऽन्तर॑तः प्रा॒णो द्विपात्रा॑ हूयन्ते॒ तस्मा॑द् द्वौद्वौ॑ ब॒हिष्ठा॑त् प्रा॒णाः प्रा॒णा वा ए॒ते यद्
द्विदे॒वत्याः॑ प॒शव॑ इडा॒ यदि॑डां पूर्वा॑ द्विदे॒वत्ये॑भ्य उप॒ह्वये॑त- [ ] 39

TS 6.4.9.4

पशुभिः प्राणानन्तर्दधीत प्रमायुकः स्याद् द्विदेवत्यान् भक्षयित्वेडामुप ह्वयते प्राणानेवाऽऽत्मन् धित्वा
पशूनुप ह्वयते वाग्वा ऐन्द्रवायवश्चक्षुर्मैत्रावरुणः श्रोत्रमाश्विनः पुरस्तादैन्द्रवायवं भक्षयति तस्मात्
पुरस्ताद् वाचा वंदति पुरस्तान्मैत्रावरुणं तस्मात् पुरस्ताच्चक्षुषा पश्यति सर्वतः परिहारमाश्विनं
तस्मात् सर्वतः श्रोत्रेण शृणोति प्राणा वा एते यद् द्विदेवत्या- [ ] 40

TS 6.4.9.5

अरिक्तानि पात्राणि सादयति तस्मादरिक्ता अन्तरतः प्राणा यतः खलु वै यज्ञस्य विततस्य न
क्रियते तदनु यज्ञः रक्षास्य चरन्ति यदरिक्तानि पात्राणि सादयति क्रियमाणमेव तद् यज्ञस्य
शये रक्षसा -मनन्ववचाराय दक्षिणस्य हविर्द्धानस्योत्तरस्यां वर्तन्त्याः सादयति वाच्येव वाचं दधात्या
तृतीयसवनात् परि शोरे यज्ञस्य सन्तत्यै ॥ 41

(मनुष्यचरा - बुदपात्र - मुपह्वयेत - द्विदेवत्याः - षट्त्वारिंशच्च) (A9)

TS 6.4.10.1

बृहस्पतिर्देवानां पुरोहित आसीच्छण्डामर्का-वसुराणां ब्रह्मण वन्तो देवा आसन् ब्रह्मण वन्तोऽसुरास्ते(1)
ऽन्योऽन्यं नाशक्नुवन्नाभिभवितुं ते देवाः शण्डामर्का-वुषामन्त्रयन्त ता वब्रूतां वरं वृणावहै ग्रहावेव
नावत्रापि गृह्येतामिति ताभ्यामेतौ शुक्रामन्थिना-वगृह्णन् ततो देवा अभवन् पराऽसुरा यस्यैवं विदुषः
शुक्रामन्थिनौ गृह्येते भवत्यात्मना परा- [ ] 42

TS 6.4.10.2

ऽस्य भ्रातृव्यो भवति तौ देवा अपनुद्याऽऽत्मन् इन्द्रायाजुहवु-रपनुत्तौ शण्डामर्कौ सहामुनेति ब्रूयाद्यं
द्विष्याद्यमेव द्वेष्टि तेनैनौ सहापं नुदते स प्रथमः संकृति-विश्वकर्मेत्येवैनौ-वात्मन् इन्द्राया-जुहवुरिन्द्रो

ह्येतानि रूपाणि करि॑क॒दच॑रद॒सौ वा आ॑दित्यः शु॒क्रश्च॑न्द्रमा॑ म॒न्थ्यपि॑-गृह्य॒ प्राञ्चौ नि॒- [ ] 43

TS 6.4.10.3

-ष्क्राम॑त॒-स्तस्मा॑त् प्राञ्चौ॑ यन्तौ॑ न पश्य॑न्ति प्र॒त्यञ्चा॑वावृ॒त्य जुहु॑त॒स्तस्मा॑त् प्र॒त्यञ्चौ॑ यन्तौ॑ पश्य॑न्ति चक्षु॑षी॒ वा ए॒ते य॒ज्ञस्य॑ यच्छु॑क्राम॒न्थिनौ॑ नासि॑कोत्तरवे॒दि॒रभितः॑ परि॒क्रम्य॑ जुहु॑त॒स्तस्मा॑द॒भितो॑ नासि॑कां चक्षु॑षी॒ तस्मा॑न्नासि॑कया॒ चक्षु॑षी॒ विधृ॑ते स॒र्वतः॑ परि॑ क्राम॒तो रक्ष॑साम॒पह॑त्यै दे॒वा वै याः प्रा॑ची॒राहु॑ती॒रजु॑हवुर्ये पुर॒स्ताद॑सुरा॒ आस॑न् ताश्स्ताभिः॒ प्रा- [ ] 44

TS 6.4.10.4

-णु॑दन्त॒ याः प्र॒तीची॑र्ये प॒श्चाद॑सुरा॒ आस॑न् ताश्स्ताभि॒रपा॑नुदन्त॒ प्राची॑र॒न्या आहु॑तयो हूयन्ते॑ प्र॒त्यञ्चौ॑ शु॒क्राम॑न्थिनौ॑ प॒श्चाच्चै॒व पुर॒स्ताच्च॑ यज॑मानो॒ भ्रातृ॑व्यान् प्र णु॑दते॒ तस्मा॑त् परा॑चीः प्र॒जाः प्र वी॑यन्ते प्र॒तीची॑र्जायन्ते शु॒क्राम॑न्थिनौ॒ वा अनु॑ प्र॒जाः प्र जा॑यन्तेऽ॒क्षीश्चा॑द्याँश्च सु॒वीराः॑ प्र॒जाः प्र॑ज॒नय॑न् परी॑हि शु॒क्रः शु॒क्रशो॑चिषा- [ ] 45

TS 6.4.10.5

सुप्र॒जाः प्र॒जाः प्र॑ज॒नय॑न् परी॑हि म॒न्थी म॒न्थिशो॑चिषेत्या॑हैता वै सु॒वीरा॒ या अ॒क्षीरे॑ताः सुप्र॒जा या आ॒द्या य एवं॑ वेदा॒त्र्यस्य॑ प्र॒जा जा॑यते॒ नाऽऽद्याँ॑ प्र॒जाप॑तेरक्ष्य॑श्चयत् तत् परा॑ऽऽप॒तत् तद् वि॑क॒ङ्कतं॑ प्रावि॑शत् तद् वि॑क॒ङ्कते॑ नार॑मत् तद् य॒वं प्रावि॑शत् तद् यवे॑ऽरमत् तद् य॒वंस्य॑- [ ] 46

TS 6.4.10.6

यव॑त्वं यद् वैक॑ङ्कतं म॒न्थिपा॒त्रं भव॑ति स॒क्तुभिः॑ श्री॒णाति॑ प्र॒जाप॑तेरे॒व तच्चक्षुः॑ सं भ॑रति ब्रह्म॒वादि॑नो॒ वद॑न्ति कस्मा॑त् स॒त्यान्म॑न्थिपा॒त्रं स॒दो नाशु॑त॒ इत्या॑र्तपा॒त्रं ही॑ति ब्रूया॒द्-यद॑श्रु॒वीता॑न्धोऽद्भ्युः॒ स्या॒दार्ति॑माच्छे॒त् तस्मा॑न्नाशु॑ते ॥ 47

(आत्मना परा - नि - ष्र - शुक्रशोचिषा - यवस्य - सप्तत्रिंशच्च) (A10)

TS 6.4.11.1

देवा वै यद् यज्ञेऽकुर्वन् तदसुरा अकुर्वन् ते देवा आग्रयणाग्रान् ग्रहानपश्यन् तानगृह्णन् ततो वै तेऽग्रं पर्यायन्. यस्यैवं विदुषं आग्रयणाग्रा ग्रहा गृह्यन्तेऽग्रमेव समानानां पर्येति रुग्णवत्यर्चा भ्रातृव्यवतो गृह्णीयाद्-भ्रातृव्यस्यैव रुक्त्वाग्रं समानानां पर्येति ये देवा दिव्येकादश स्थेत्याहै- [ ] 48

TS 6.4.11.2

-तावतीर्वै देवतास्ताभ्यं एवैनं सर्वाभ्यो गृह्णात्येष ते योनिं विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य इत्याह वैश्वदेवो ह्येष देवतया वाग्वै देवेभ्यो-ऽपौक्रामद्-यज्ञायातिष्ठमाना ते देवा वाच्यपक्रान्तायां तूष्णीं ग्रहानगृह्णन् सामन्यत्वागन्तर्यन्ति वै मेति साऽऽग्रयणं प्रत्यागच्छत् तदाग्रयणस्याऽऽग्रयणत्वं- [ ] 49

TS 6.4.11.3

तस्मादाग्रयणे वाग्वि सृज्यते यत् तूष्णीं पूर्वे ग्रहा गृह्यन्ते यथाश्वासीरयति म आस्व इयति नाप राश्या-मीत्युपावसृजत्येवमेव तदद्वयुराग्रयणं गृहीत्वा यज्ञमारभ्य वाचं वि सृजते त्रिर्हिं करोत्युद्गातृ- नेव तद् वृणीते प्रजापतिर्वा एष यदाग्रयणो यदाग्रयणं गृहीत्वा हिं करोति प्रजापतिरेव- [ ] 50

TS 6.4.11.4

तत् प्रजा अभि जिघ्रति तस्माद् वृथ्सं जातं गौरुभि जिघ्रत्यात्मा वा एष यज्ञस्य यदाग्रयणः सर्वनेसवनेऽभि गृह्णात्यात्मन्नेव यज्ञं सं तनोत्युपरिष्ठादा नयति रेत एव तद् दधात्यधस्तादुप गृह्णाति प्र जनयत्येव तद्ब्रह्मवादिनो वदन्ति कस्मात् सत्याद्-गायत्री कनिष्ठा छन्दसाः सती सर्वाणि सर्वनानि वहतीत्ये ( )-ष वै गायत्रियै वृथ्सो यदाग्रयणस्तमेव तदभिनिवर्तं सर्वाणि सर्वनानि वहति तस्माद् वृथ्समपाकृतं गौरुभि नि वर्तते ॥ 51

6.4 षष्ठकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं <https://www.vedavms.in> 68

(आ॒हाऽऽ - ग्र॒य॒ण॒त्वं - प्र॒जाप॑तिरे॒वे - ति॑ - वि॒श्॒तिश्च॑) (A11)

praSna korvai with starting padams of 1 to 11 anuvAkams :-

(य॒ज्ञेन॑ ता उ॒प॒य॒ङ्गि - दे॒वा वै य॒ज्ञमा॒ग्नीध्रे॑ - ब्र॒ह्मवा॑दि॒नः स त्वै॑ - दे॒वस्य॑ ग्रावा॑णं - प्रा॒णो वा उ॒पा॒श्व॒ग्रा - दे॒वा वा उ॒पा॒शौ - वा॒ग्वै - मि॒त्रं - य॒ज्ञस्य॑ - बृ॒ह॒स्पति॑ - दे॒वा वा आ॒ग्र॒य॒णा॒ग्रा - नेका॑दश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(य॒ज्ञेन॑ - लो॒के प॑शु॒मान्ध्र॑ स्या॒ध्व - स॒र्व॒नं मा॒ध्य॒न्दि॒नं - वा॒ग्वा - अ॒रि॒क्तानि॑ - तत् प्र॒जा - ए॒क॒प॒ञ्चा॒श॒त्)

first and last padam of fourth praSnam of 6th KANDam

(य॒ज्ञेन॑ - नि॒ वर्त॑ते)

॥ हरिः॑ ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां षष्ठकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः समाप्तः ॥

6.5 षष्ठकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

TS 6.5.1.1

इन्द्रो॑ वृ॒त्राय॑ वज्रमुदयच्छत् स वृ॒त्रो वज्रा॑दुद्य॒ताद॑बिभेथ॒ सोऽब्रवी॑न्मा मे प्र हार॑स्ति वा इ॒दं मयि॑ वी॒र्यं॑ तत् ते प्र दा॑स्यामीति॒ तस्मा॑ उ॒क्थ्यं॑ प्रायच्छत् तस्मै॑ द्वितीयमुदयच्छत् सोऽब्रवी॑न्मा म॒ प्र हार॑स्ति वा इ॒दं मयि॑ वी॒र्यं॑ तत् ते प्र दा॑स्यामीति- [ ] 1

TS 6.5.1.2

तस्मा॑ उ॒क्थ्यमे॒व प्राय॑च्छत् तस्मै॑ तृतीयमुदयच्छत् तं विष्णु॑रन्वतिष्ठत ज॒हीति॑ सोऽब्रवी॑न्मा मे प्र हार॑स्ति वा इ॒दं मयि॑ वी॒र्यं॑ तत् ते प्र दा॑स्यामीति॒ तस्मा॑ उ॒क्थ्यमे॒व प्राय॑च्छत् तं निर्मा॑यं भूतम॑हन्. य॒ज्ञो हि॑ तस्य॑ मा॒याऽऽसीद्-यदु॒क्थ्यो गृह्य॑त इन्द्रि॒यमे॒व- [ ] 2

TS 6.5.1.3

तद् वी॒र्यं॑ यज॑मानो भ्रातृ॒व्यस्य॑ वृ॒द्ध इन्द्रा॑य त्वा बृ॒हद्-व॑ते वय॑स्वत् इत्या॒हेन्द्रा॑य हि स तं प्राय॑च्छत् तस्मै॑ त्वा विष्ण॑वे त्वेत्या॒ह यदे॒व विष्णु॑रन्वतिष्ठत ज॒हीति॑ तस्मा॑द्-विष्णु॑मन्वाभ॑जति॒ त्रिर्निर्गृ॑हाति॒ त्रिर॒हि स तं॑ तस्मै॑ प्राय॑च्छदेष॒ ते योनिः॑ पुन॑र॒हविर॑सीत्या॒ह पुनः॑ पुन॒- [ ] 3

TS 6.5.1.4

-ह्य॑स्मा-न्निर्गृ॑हाति॒ चक्षु॑र्वा ए॒तद्-य॒ज्ञस्य॑ यदु॒क्थ्यं-स्तस्मा॑दु॒क्थ्यं॑ हु॒तं सोमा॑ अ॒न्वाय॑न्ति॒ तस्मा॑दा॒त्मा चक्षु॑रन्वेति॒ तस्मा॑देकं॒ यन्त॑ ब॒हवोऽनु॑ यन्ति॒ तस्मा॑देको॒ बहूनां॑ भ॒द्रो भ॑वति॒ तस्मा॑देको॒ ब॒ह्वीर्जा॑या वि॒न्दते॑ यदि॒ काम॑येता-द्ध॒र्यु-रा॒त्मानं॑ य॒ज्ञ य॒ज्ञसेना॑-प॒येय॑-मित्य॑न्तराऽऽह॑व॒नीयं॑ च ह॒विर्द्धानं॑ च॒ तिष्ठ॑न्न॒व नये॑- [ ] 4

TS 6.5.1.5

दा॒त्मानं॑मे॒व यं॑श्च॒श॒सेना॑र्पयति॒ यदि॑ का॒मये॑त् यज॑मानं॒ यज्ञ॑ य॒श॒सेना॑र्पये॒य॒-मि॒त्यन्त॑रा स॒दोह॑वि॒द्धि॒ने तिष्ठ॑न्न॒वं नये॑द्-यज॑मानमे॒व यं॑श्च॒श॒सेना॑र्पयति॒ यदि॑ का॒मये॑त् स॒द॒स्यान् यज्ञ॑ य॒श॒सेना॑र्पये॒य॒मिति॑ स॒दं आ॒लभ्या॑वं नये॒थ स॒द॒स्यान्मे॒व यं॑श्च॒श॒सेना॑र्पयति ॥ 5

(इती॑ - न्द्वि॒यमे॒व - पुनः॑ पुन॑ - नये॑त् - त्रय॑स्त्रि॒श॒च्च) (A1)

TS 6.5.2.1

आयु॒र्वा ए॒तद्-य॒ज्ञस्य॑ यद् ध्रु॒व उ॑त्त॒मो ग्र॑हाणां गृह्य॑ते तस्मा॒दायुः॑ प्रा॒णाना॑मुत्त॒मं मू॒र्द्धानं॑ दि॒वो अ॑र॒तिं पृ॑थि॒व्या इ॒त्याह॑ मू॒र्द्धानं॑मे॒वैन॑ समा॒नानां॑ करोति वै॒श्वान॑रमृ॒ताय॑ जा॒तम॑ग्नि॒मित्या॑ह वै॒श्वान॑र॒ हि दे॒वत॒याऽऽयु॑रु॒भय॑तो वै॒श्वान॑रो गृह्य॑ते तस्मा॒दुभ॑यतः प्रा॒णा अ॒धस्ता॑-च्चो॒परि॑ष्ठा-च्चा॒र्द्धिनो॑ऽन्ये ग्र॑हा गृह्य॑न्तेऽर्द्धी॑ ध्रु॒वस्त॑स्मा- [ ] 6

TS 6.5.2.2

-दु॒र्द्ध्यवा॑ङ् प्रा॒णोऽन्ये॑षां प्रा॒णाना॑मु॒पोऽन्ये॑ ग्र॑हाः सा॒द्यन्ते॑ऽनु॒पोषे॑ ध्रु॒वस्त॑स्मा॒दुश्चा॑न्याः प्र॒जाः प्र॑ति॒तिष्ठ॑न्ति मा॒सेना॑न्या असु॑रा वा उ॒त्तर॑तः पृ॑थि॒वीं प॒र्याचि॑कीर॒षन् तां दे॒वा ध्रु॒वेणा॑द॒हन् तद् ध्रु॒वस्य॑ ध्रु॒वत्वं यद् ध्रु॒व उ॑त्तर॑तः सा॒द्यते॑ धृ॒त्या आयु॒र्वा ए॒तद्-य॒ज्ञस्य॑ यद् ध्रु॒व आ॒त्मा होता॑ यद्धो॒तृच॑म॒से ध्रु॒वम॑न॒यत्या॑त्म॒न्नेव॑ य॒ज्ञस्या॑- [ ] 7

TS 6.5.2.3

-यु॒र्दधा॑ति पु॒रस्ता॑दु॒क्थस्या॑व॒नीय॑ इ॒त्याहुः पु॒रस्ता॑द्व्यायु॑षो भु॒ङ्क्ते म॑द्व्य॒तोऽव॒नीय॑ इ॒त्याहुर्म॑द्व्य॒मेन॑ ह्यायु॑षो भु॒ङ्क्ते उ॑त्तरा॒र्द्धेऽव॒नीय॑ इ॒त्याहु॑रु॒त्तमे॑न॒ ह्यायु॑षो भु॒ङ्क्ते वै॒श्वदे॒व्यामृ॑चि॒ शस्य॑मा॒नाया॑म॒वं न॑यति वै॒श्वदे॒व्यो वै प्र॒जाः प्र॒जास्वे॒वाऽऽयु॑र्दधाति ॥ 8

(ध्रु॒वस्त॑स्मा॑ - दे॒व य॒ज्ञस्यै॑ - का॒न्नच॑त्वारि॒श॒च्च) (A2)

TS 6.5.3.1

यज्ञेन॒ वै दे॒वाः सु॒वर्गं॑ लो॒कमा॑यन् तेऽमन्यन्त॑ मनु॒ष्या नोऽन्वाभ॑विष्यन्तीति॒ ते सँव॑त्सुरेण॑ योपयित्वा
सु॒वर्गं॑ लो॒कमा॑यन् तमृष॑य ऋतु॒ग्रहै॑रेवानु॒ प्राजा॑नन्. यद्द॑तु॒ग्रहा गृ॑ह्यन्ते सु॒वर्गस्य॑ लो॒कस्य॑ प्रज्ञा॑त्यै
द्वाद॑श गृह्यन्ते द्वाद॑श मा॒साः सँव॑त्सुरः सँव॑त्सुरस्य॑ प्रज्ञा॑त्यै स॒ह प्र॑थ॒मौ गृ॑ह्येते स॒होत्त॑मौ तस्मा॑द्
द्वौद्वा॑वृ॒तू उ॑भयतो॒मुख॑-मृ॒तुपा॑त्रं भवति॒ को- [ ] 9

TS 6.5.3.2

हि तद्-वेद॑ यत॑ ऋतू॒नां मुख॑मृ॒तुना॑ प्रेष्येति॒ षट् कृ॒त्वं आह॑ षड्वा ऋ॒तव॑ ऋ॒तूने॑व प्री॒णात्यृ॑तुभि॒रिति॑
च॒तुश्च॑तु॒ष्पद॑ ए॒व प॒शून् प्री॑णाति॒ द्विः पुन॑र्ऋ॒तुना॑ऽऽह द्वि॒पद॑ ए॒व प्री॑णात्यृ॒तुना॑ प्रेष्येति॒ षट् कृ॒त्वं
आह॑र्तुभि॒रिति॑ च॒तुस्त॑स्मा॒च्चतु॑ष्पादः प॒शव॑ ऋ॒तूनु॑प॒ जीव॑न्ति॒ द्विः- [ ] 10

TS 6.5.3.3

पुन॑र्ऋ॒तुना॑ऽऽह॒ तस्मा॑द्-द्वि॒पाद॑श्चतु॒ष्पदः॑ प॒शूनु॑प॒ जीव॑न्त्यृ॒तुना॑ प्रेष्येति॒ षट् कृ॒त्वं आह॑र्तुभि॒रिति॑
च॒तुर्द्विः॑ पुन॑र्ऋ॒तुना॑ऽऽहा ऽऽक्र॑मणमे॒व तथ॑ सेतुं॒ यज॑मानः कुरु॒ते सु॒वर्गस्य॑ लो॒कस्य॑ सम॑ष्ट्यै
नान्यो॑ऽन्यम॒नु प्र॑पद्ये॒त यद॑न्यो॑ऽन्यम॒नु प्र॑पद्ये॒तर्तु॑र्ऋ॒तुम॒नु प्र॑पद्ये॒तर्त॑वो मोहु॑काः स्युः- [ ] 11

TS 6.5.3.4

प्रसि॑द्धमे॒वा-द्ध॑र्यु॒र्दक्षि॑णेन॒ प्रप॑द्यते॒ प्रसि॑द्धं प्रति॒प्रस्था॑तोत्तरेण॒ तस्मा॑दादित्यः षण्मा॒सो दक्षि॑णेनैति॒ षडु॑त्तरेणो-
प॒याम॑गृहीतोऽसि॒ सꣳ स॒र्पोऽस्य॑ऽहस्प॒त्याय॑ त्वेत्या॒हास्ति॑ त्रयो॒दशो॑ मा॒स इत्या॑हुस्तमे॒व तत् प्री॑णाति
॥ 12

(को - जीव॑न्ति॒ द्विः - स्यु॑ - श्चतु॑स्त्रि॒ंशच्च॑) (A3)

TS 6.5.4.1

सुवर्गाय वा एते लोकाय गृह्यन्ते यदंतुग्रहा ज्योतिरिन्द्राग्नी यदैन्द्राग्रमृतुपात्रेण गृह्णाति ज्योतिरेवास्मां उपरिष्ठाद्-दधाति सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्या ओजोभृतौ वा एतौ देवानां यदिन्द्राग्नी यदैन्द्राग्रो गृह्यत ओज एवाव रुन्धे वैश्वदेवः शुक्रपात्रेण गृह्णाति वैश्वदेव्यो वै प्रजा असावादित्यः शुक्रो यद्वैश्वदेवः शुक्रपात्रेण गृह्णाति तस्मादुसावादित्यः- [ ] 13

TS 6.5.4.2

सर्वाः प्रजाः प्रत्यङ्मुदेति तस्माथ सर्व एव मन्यते मां प्रत्युदंगादिति वैश्वदेवः शुक्रपात्रेण गृह्णाति वैश्वदेव्यो वै प्रजास्तेजः शुक्रो यद्वैश्वदेवः शुक्रपात्रेण गृह्णाति प्रजास्वेव तेजो दधाति ॥ 14

(तस्मादुसावादित्य - स्त्रिःशच्च) (A4)

TS 6.5.5.1

इन्द्रो मरुद्भिः साँविधेन माद्व्यन्दिने सवने वृत्रमहन् यन्माद्व्यन्दिने सवने मरुत्वतीयां गृह्यन्ते वार्त्रघ्ना एव ते यजमानस्य गृह्यन्ते तस्य वृत्रं जघ्नुष ऋतवोऽमुह्यन्त्स ऋतुपात्रेण मरुत्वतीयानगृह्णात् ततो वै स ऋतून् प्राजानाद्-यदंतुपात्रेण मरुत्वतीयां गृह्यन्त ऋतूनां प्रज्ञात्यै वज्रं वा एतं यजमानो भ्रातृव्याय प्र हरति यन्मरुत्वतीया उदेव प्रथमेन- [ ] 15

TS 6.5.5.2

यच्छति प्र हरति द्वितीयेन स्तृणुते तृतीयेनाऽऽयुधं वा एतद्-यजमानः सः स्क्रुरुते यन्मरुत्वतीया धनुरेव प्रथमो ज्या द्वितीय इषुस्तृतीयः प्रत्येव प्रथमेन धत्ते विसृजति द्वितीयेन विद्व्यति तृतीयेनेन्द्रो वृत्रं हत्वा परां परावत-मगच्छ-दपाराधमिति मन्यमानः स हरितोऽभवथ स एतान् मरुत्वतीया-नात्मुस्परणा-नपश्यत् तानगृहीत- [ ] 16

TS 6.5.5.3

प्राणमेव प्रथमेना-स्पृणुतापानं द्वितीयेनाऽऽत्मानं तृतीयेनाऽऽत्मस्पर्णा वा एते यजमानस्य गृह्यन्ते यन्मरुत्वतीयाः प्राणमेव प्रथमेन स्पृणुतेऽपानं द्वितीयेनाऽऽत्मानं तृतीयेनेन्द्रो वृत्रमहन् तं देवा अब्रुवन् महान् वा अयमभूद्यो वृत्रमवधीदिति तन्महेन्द्रस्य महेन्द्रत्वः स एतं माहेन्द्र-मुद्गार-मुदहरत वृत्रं हत्वाऽन्यासुं देवतास्व ( ) धि यन्माहेन्द्रो गृह्यत उद्गारमेव तं यजमान उद्गरतेऽन्यासुं प्रजास्वधिं शुक्रपात्रेण गृह्णाति यजमानदेवत्यो वै माहेन्द्रस्तेजः शुक्रो यन्माहेन्द्रः शुक्रपात्रेण गृह्णाति यजमान एव तेजो दधाति ॥ 17

(प्रथमेना - गृहीत - देवतास्व - षाविंशतिश्च) (A5)

TS 6.5.6.1

अदितिः पुत्रकामा साद्वयेभ्यो देवेभ्यो ब्रह्मौदनमपचत् तस्या उच्छेषणमददुस्तत् प्राश्नाथ सा रेतोऽधत्त तस्यै चत्वार आदित्या अजायन्त सा द्वितीयमपचत् साऽमन्यतोच्छेषणान्म इमेऽस्तु यदग्रे प्राशिष्यामीतो मे वसीयाऽसो जनिष्यन्त इति साऽग्रे प्राश्नाथ सा रेतोऽधत्त तस्यै व्यृद्धमाण्डमजायत् साऽऽदित्येभ्य एव- [ ] 18

TS 6.5.6.2

तृतीयमपचद्-भोगाय म इदः श्रान्तमस्त्विति तेऽब्रुवन् वरं वृणामहे योऽतो जायाता अस्माकः स एकोऽसृद्योऽस्य प्रजायामृद्ध्याता अस्माकं भोगाय भवादिति ततो विवस्वानादित्योऽजायत् तस्य वा इयं प्रजा यन्मनुष्यास्तास्वेक एवर्द्धो यो यजते स देवानां भोगाय भवति देवा वै यज्ञा- [ ] 19

TS 6.5.6.3

-दुद्र-मन्तरायन्थ स आदित्यानन्वाक्रमत् ते द्विदेवत्यान् प्रापद्यन्त तान् न प्रति प्रायच्छन् तस्मादपि

वद्धयं प्रपन्नं न प्रति प्रयच्छन्ति तस्माद् द्विदेवत्येभ्य आदित्यो निर्गृह्यते यदुच्छेषणा-दजायन्त
तस्मादुच्छेषणाद्-गृह्यते तिसृभिर्, ऋग्भिर्गृह्णाति माता पिता पुत्रस्तदेव तन्मिथुनमुल्बं गर्भो ज्जरायु
तदेव तन्- [ ] 20

TS 6.5.6.4

-मिथुनं पशवो वा एते यदादित्य ऊर्गधि दुद्धा मद्धयतः श्रीणात्यूर्जमेव पशूनां मद्धयतो दधाति
शृतातुङ्क्येन मेद्धयत्वाय तस्मादामा पक्वं दुहे पशवो वा एते यदादित्यः परिश्रित्यं गृह्णाति प्रतिरुद्धयैवास्मै
पशून् गृह्णाति पशवो वा एते यदादित्य एष रुद्रो यदग्निः परिश्रित्यं गृह्णाति रुद्रादेव पशून्तर्दधा-
[ ] 21

TS 6.5.6.5

-त्येष वै विवस्वानादित्यो यदुपाः शुसवनः स एतमेव सोमपीथं परि शय आ तृतीयसवनाद्-विवस्व
आदित्येष ते सोमपीथ इत्याह विवस्वन्तमेवाऽऽदित्यः सोमपीथेन समर्द्धयति या दिव्या वृष्टिस्तया
त्वा श्रीणामीति वृष्टिकामस्य श्रीणीयाद्-वृष्टिमेवाव रुन्धे यदि ताजक् प्रस्कन्देद्-वरषुकः पर्जन्यः
स्याद्यदि चिरमवरषुको न ( ) सादयत्यसन्नाद्धि प्रजाः प्रजायन्ते नानु वर्षट् करोति यदनुवषट्कुर्याद् -
रुद्रं प्रजा अन्ववसृजेन्न हुत्वान्वीक्षेत् यदन्वीक्षेत् चक्षुरस्य प्रमायुकः स्यात् तस्मान्नान्वीक्ष्यः ॥ 22

(एव - यज्ञा - ज्जरायु तदेव तद् - न्तर्दधाति - न - सप्तविंशतिश्च) (A6)

TS 6.5.7.1

अन्तर्यामपात्रेण सावित्रमाग्रयणाद्-गृह्णाति प्रजापतिर्वा एष यदाग्रयणः प्रजानां प्रजननाय न सादयत्यसन्नाद्धि
प्रजाः प्रजायन्ते नानु वर्षट् करोति यदनुवषट्कुर्याद्-रुद्रं प्रजा अन्ववसृजेदेष वै गायत्रो देवानां यथ
संवितैष गायत्रियै लोके गृह्यते यदाग्रयणो यदन्तर्यामपात्रेण सावित्रमाग्रयणाद्-गृह्णाति स्वादेवैनं
योनेर्निर्गृह्णाति विश्वे- [ ] 23

TS 6.5.7.2

दे॒वास्तृ॒तीयः॑ स॒र्व॒नं॑ नोद॑यच्छन् ते स॒वितारं॑ प्रा॒तस्स॒व॒नभा॑गः स॒न्तं॑ तृ॒तीयस॒व॒नम॒भि पर्य॑णयन्
ततो॒ वै ते तृ॒तीयः॑ स॒र्व॒नमु॑द॑यच्छन्. यत् तृ॒तीयस॒व॒ने सा॑वि॒त्रो गृ॒ह्यते॑ तृ॒तीयस्य॑ स॒र्व॒नस्यो॑द्य॒त्यै
स॒वि॒तृपा॒त्रेण॑ वै॒श्वदे॒वं क॒लशा॑द्-गृ॒ह्णाति॑ वै॒श्वदे॒व्यो वै प्र॒जा वै॒श्वदे॒वः क॒लशः॑ स॒वि॒ता प्र॑स॒वाना॑मी॒शे
यथ् स॒वि॒तृपा॒त्रेण॑ वै॒श्वदे॒वं क॒लशा॑द्-गृ॒ह्णाति॑ स॒वि॒तृप्र॑सू॒त ए॒वास्मै॑ प्र॒जाः प्र- [ ] 24

TS 6.5.7.3

ज॑नयति सोमे सोमं॒म॒भि गृ॒ह्णाति॑ रे॒तं ए॒व तद्-द॑धाति सु॒शर्मा॑ऽसि सु॒प्रति॑ष्ठान इत्या॒ह सोमे॑ हि
सोमं॒म॒भिगृ॒ह्णाति॑ प्र॒ति॑ष्ठित्या ए॒तस्मिन्॑ वा अ॒पि ग्र॑हे म॒नुष्यै॑भ्यो दे॒वेभ्यः॑ पि॒तृभ्यः॑ क्रियते सु॒शर्मा॑ऽसि
सु॒प्रति॑ष्ठान इत्या॒ह म॒नुष्यै॑भ्य ए॒वैतेन॑ करोति बृ॒हदि॒त्याह॑ दे॒वेभ्य॑ ए॒वैतेन॑ करोति न॒म इत्या॒ह पि॒तृभ्य॑
ए॒वैतेन॑ करोत्ये ( ) ताव॑न्ती वै दे॒वता॒स्ताभ्य॑ ए॒वैनः॑ सर्वा॑भ्यो गृ॒ह्णात्येष॑ ते योनिर्वि॒श्वेभ्य॑स्त्वा दे॒वेभ्य॑
इत्या॒ह वै॒श्वदे॒वो ह्येषः॑ ॥ 25

(विश्वे - प्र - पि॒तृभ्य॑ ए॒वैतेन॑ करोत्ये - का॒न्नवि॑श्शतिश्च) (A7)

TS 6.5.8.1

प्रा॒णो वा ए॒ष यदु॑पा॒शु-र्यदु॑पा॒शुपा॒त्रेण॑ प्रथ॒मश्चो॑त्त॒मश्च॑ ग्र॒हौ गृ॒ह्येते॑ प्रा॒णमे॒वानु॑ प्र॒यन्ति॑ प्रा॒णम॒नूद्य॑न्ति
प्र॒जाप॑ति॒र्वा ए॒ष यदा॑ग्र॒यणः॑ प्रा॒ण उ॑पा॒शुः प॒त्नीः॑ प्र॒जाः प्र ज॑नयन्ति यदु॑पा॒शुपा॒त्रेण॑ पा॒त्नीव॑त॒माग्र॑य॒णाद्-
गृ॒ह्णाति॑ प्र॒जाना॑ प्र॒जन॑नाय॒ तस्मा॑त् प्रा॒णं प्र॒जा अनु॑ प्र जा॑यन्ते दे॒वा वा इ॒त इ॒तः प॒त्नीः॑ सु॒वर्ग- [ ] 26

TS 6.5.8.2

लो॒कम॑जिगा॒शसु॑न् ते सु॒वर्गं॑ लो॒कं न प्रा॑जा॒नुन् त ए॒तं पा॑त्नीव॒तम॑पश्यन् तम॑गृ॒ह्णत॑ ततो॒ वै ते
सु॒वर्गं॑ लो॒कं प्रा॑जा॒नुन्. यत् पा॑त्नीव॒तो गृ॒ह्यते॑ सु॒वर्गस्य॑ लो॒कस्य॑ प्र॒ज्ञा॑त्यै स सोमो॒ नाति॑ष्ठत स्त्री॒भ्यो

गृह्यमाणस्तं घृतं वज्रं कृत्वाऽघ्नन् तं निरिन्द्रियं भूतमगृह्णन् तस्मात् स्त्रियो निरिन्द्रिया अदायादीरपि पापात् पुंस उपस्तितरं- [ ] 27

TS 6.5.8.3

वदन्ति यद्-घृतेन पात्नीवतः श्रीणाति वज्रेणैवैनं वशं कृत्वा गृह्णा-त्युपयामगृहीतोऽसीत्याहेयं वा उपयामस्तस्मादिमां प्रजा अनु प्र जायन्ते बृहस्पतिसुतस्य त इत्याह ब्रह्म वै देवानां बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवास्मै प्रजाः प्र जनयतीन्द्रो इत्याह रेतो वा इन्द्र रेत एव तद्-दधातीन्द्रियाव इ- [ ] 28

TS 6.5.8.4

-त्याह प्रजा वा इन्द्रियं प्रजा एवास्मै प्र जनयत्यग्ना(3) इत्याहाग्निर्वै रेतोधाः पत्नीव इत्याह मिथुनत्वाय सजूर्देवेन त्वष्टा सोमं पिबेत्याह त्वष्टा वै पशूनां मिथुनानां रूपकृद्-रूपमेव पशुषु दधाति देवा वै त्वष्टारमजिघासन्थ स पत्नीः प्रापद्यत तं न प्रति प्रायच्छन् तस्मादपि- [ ] 29

TS 6.5.8.5

वद्धयं प्रपन्नं न प्रति प्रयच्छन्ति तस्मात् पात्नीवते त्वष्टेऽपि गृह्यते न सादयत्यसन्नाद्धि प्रजाः प्रजायन्ते नानु वषट् करोति यदनुवषट् कुर्याद्-रुद्रं प्रजा अन्ववसृजेद्-यन्नानुवषट्कुर्या-दशान्त-मग्नीथ सोमं भक्षयेदुपाश्वनु वषट् करोति न रुद्रं प्रजा अन्ववसृजति शान्तमग्नीथ सोमं भक्षयत्यग्नी-न्नेष्टुरुपस्थमा सीदु- [ ] 30

TS 6.5.8.6

नेष्टः पत्नी-मुदानयेत्याहा-ग्नीदेव नेष्टरि रेतो दधाति नेष्टा पत्नियामुद्-गात्रा सं ख्यापयति प्रजापतिर्वा एष यदुद्गाता प्रजानां प्रजननायाप उप प्र वर्तयति रेत एव तथ सिञ्चत्यूरुणोप प्र वर्तयत्यूरुणा हि रेतः सिच्यते नग्नं कृत्यो-रुमुप प्र वर्तयति यदा हि नग्न ऊरुर्भवत्यथ मिथुनी ( ) भवतोऽथ रेतः सिच्यतेऽथ प्रजाः प्र जायन्ते ॥ 31

(पत्नीः सुवर्ग - मुपस्तितर - मिन्द्रियाव इत्य - पिं - सीद - मिथुन्य - ष्ठौ च) (A8)

TS 6.5.9.1

इन्द्रो वृत्रमहन् तस्य शीरूषकपाल-मुदौञ्जथ स द्रोणकलशोऽभवत् तस्माथ सोमः समस्रवथ
स हारियोजनोऽभवत् तं व्यचिकिथ्स-ज्जुहवानी(3) मा हौषा(3)मिति सोऽमन्यत यद्वोष्याम्यामः
होष्यामि यन्न होष्यामि यश्वेशसं करिष्यामीति तमद्वियत होतुः सोऽग्निरब्रवीन्न मय्यामः होष्यसीति
तं धानाभिरश्रीणात्- [ ] 32

TS 6.5.9.2

तः शृतं भूतमजुहोद्-यद्धानाभिरू हारियोजनः श्रीणाति शृतत्वाय शृतमेवैनं भूतं जुहोति ब्रह्मीभिः
श्रीणात्येतावती-रेवास्य-मुष्मिन् लोके कामदुघा भवन्त्यथो खल्वाहुरेता वा इन्द्रस्य पृश्नयः कामदुघा
यद्धारियोजनीरिति तस्माद्-ब्रह्मीभिः श्रीणीयाद्वस्सामे वा इन्द्रस्य हरी सोमपानौ तयोः परिधय आधानं
यदप्रहृत्य परिधी-ञ्जुहुया-दुन्तराधानाभ्यां- [ ] 33

TS 6.5.9.3

घासं प्र यच्छेत् प्रहृत्य परिधीञ्जुहोति निराधानाभ्यामेव घासं प्र यच्छत्युन्नेता जुहोति यातयामेव
ह्येतर्ह्यद्वर्युः स्वगाकृतो यदद्वर्युर्जुहुयाद्-यथा विमुक्तं पुनर्युनक्ति तादृगेव तच्छीरूष-न्नधिनिधाय जुहोति
शीरूषतो हि स समभवद्-विक्रम्य जुहोति विक्रम्य हीन्द्रो वृत्रमहन्थ समृद्धयै पशवो वै हारियोजनीर्यथ
संभिन्द्यादल्पा- [ ] 34

TS 6.5.9.4

एनं पशवो भुञ्जन्त उपतिष्ठेरन् यन्न संभिन्द्याद्-बहव एनं पशवोऽभुञ्जन्त उप तिष्ठेरन् मनसा सं
बाधत उभयं करोति बहव एवैनं पशवो भुञ्जन्त उप तिष्ठन्त उन्नेतर्युपहवमिच्छन्ते य एव तत्र

सोमपीथस्तमेवाव रुन्धत उत्तरवेद्यां निवपति पशवो वा उत्तरवेदिः पशवो हारियोजनीः पशुष्वेव पशून् प्रति ष्ठापयन्ति ( ) ॥ 35

(अश्रीणा - दुन्तराधानाभ्या - मल्पाः - स्थापयन्ति) (A9)

TS 6.5.10.1

ग्रहान् वा अनु प्रजाः पशवः प्र जायन्त उपाश्चन्तर्या-मावजावयः शुक्रामन्थिनौ पुरुषा ऋतुग्रहा-
नेकशफा आदित्यग्रहं गावं आदित्यग्रहो भूयिष्ठाभिर ऋग्भिर्गृह्यते तस्माद्-गावः पशूनां भूयिष्ठा
यत् त्रिरुपाश् शुः हस्तेन विगृह्णाति तस्माद् द्वौ त्रीनजा जिनयत्यथावयो भूयसीः पिता वा एष
यदाग्रयणः पुत्रः कलशो यदाग्रयण उपदस्येत् कलशाद्-गृह्णीयाद्-यथा पिता- [ ] 36

TS 6.5.10.2

पुत्रं क्षित उपधावति तादृगेव तद्यत् कलशं उपदस्ये-दाग्रयणाद्-गृह्णीयाद्-यथा पुत्रः पितरं क्षित
उपधावति तादृगेव तदात्मा वा एष यस्स्य यदाग्रयणो यद्गर्हो वा कलशो वोपदस्ये-दाग्रयणाद्-
गृह्णीयादात्मन एवाधि यज्ञं निष्करोत्यविज्ञातो वा एष गृह्यते यदाग्रयणः स्थाल्या गृह्णाति वायव्येन
जुहोति तस्माद्- [ ] 37

TS 6.5.10.3

गर्भेणा विज्ञातेन ब्रह्महा ऽवभृथमव यन्ति परां स्थालीरस्यन्त्युद्-वायव्यानि हरन्ति तस्मात् स्त्रियं
जातां परां ऽस्यन्त्युत् पुमाश् सः हरन्ति यत् पुरोरुचमाह यथा वस्यस आहरति तादृगेव तद्-यद्-ग्रहं
गृह्णाति यथा वस्यस आहत्य प्राऽऽ*हं तादृगेव तद्-यत् सादयति यथा वस्यस उपनिधाया-पक्रामति
तादृगेव तद् य ( ) द्वै यस्स्य साम्ना यजुषा क्रियते शिथिलं तद्-यद्-चा तद् दृढं पुरस्तादुपयामा
यजुषा गृह्यन्त उपरिष्ठा-दुपयामा ऋचा यस्स्य धृत्यै ॥ 38

(यथा पिता-तस्मा-दपक्रामति तादृगेव तद् य-दृष्टा दंश च) (A10)

TS 6.5.11.1

प्रान्यानि पात्राणि युज्यन्ते नान्यानि यानि पराचीनानि प्रयुज्यन्तेऽमुमेव तैर्लोकमभि जयति पराडिव ह्यसौ लोको यानि पुनः प्रयुज्यन्ते इममेव तैर्लोकमभि जयति पुनः पुनरिव ह्ययं लोकः प्रान्यानि पात्राणि युज्यन्ते नान्यानि यानि पराचीनानि प्रयुज्यन्ते तान्यन्वोषधयः परा भवन्ति यानि पुनः- [ ] 39

TS 6.5.11.2

प्रयुज्यन्ते तान्यन्वोषधयः पुनरा भवन्ति प्रान्यानि पात्राणि युज्यन्ते नान्यानि यानि पराचीनानि प्रयुज्यन्ते तान्यन्वारण्याः पशवोऽरण्यमप यन्ति यानि पुनः प्रयुज्यन्ते तान्यनु ग्राम्याः पशवो ग्राममुपावयन्ति यो वै ग्रहाणां निदानं वेदं निदानवान् भवत्याज्यमित्युक्थं तद्वै ग्रहाणां निदानं यदुपांशु शंसति त- [ ] 40

TS 6.5.11.3

-दुपांश्चन्तर्यामयो-र्यदुच्चै-स्तदितरेषां ग्रहाणामेतद्वै ग्रहाणां निदानं य एवं वेदं निदानवान् भवति यो वै ग्रहाणां मिथुनं वेदं प्र प्रजया पशुभिर्मिथुनैर्जायते स्थालीभिर्न्ये ग्रहा गृह्यन्ते वायव्यैरन्य एतद्वै ग्रहाणां मिथुनं य एवं वेदं प्र प्रजया पशुभिर्मिथुनैर्जायत इन्द्रस्त्वष्टुः सोममभीषहाऽपिबथ स विष्वङ्- [ ] 41

TS 6.5.11.4

व्याच्छथ स आत्मन्नारमणं नाविन्दथ स एताननुसवनं पुरोडाशानपश्यत् तान् निरवपत् तैर्वै स आत्मन्नारमण-मकुरुत् तस्मादनुसवनं पुरोडाशा निरुप्यन्ते तस्मादनुसवनं पुरोडाशानां प्राश्नीयादात्म-न्नेवाऽऽरमणं कुरुते नैनः सोमोऽति पवते ब्रह्मवादिनो वदन्ति नर्चा न यजुषा पङ्क्तिरप्यतेऽथ किं

( ) य॒ज्ञस्य॑ पा॒ङ्कत्व॑मिति॑ धा॒नाः के॒रुभः॑ परि॒वापः॑ पु॒रोडा॑शः पय॒स्यां तेन॑ पु॒ङ्क्तिरा॑प्यते तद्-य॒ज्ञस्य॑ पा॒ङ्कत्वं ॥ 42

(भव॒न्ति॒ यानि॒ पुनः॑ - श॒संति॒ त - द्विष्व॑ङ् - किं - चतु॑र्दश च) (A11)

praSna korvai with starting padams of 1 to 11 anuvAkams :-

(इन्द्रो॑ वृ॒त्राय॑- ऽऽयु॒र्वे - य॒ज्ञेन॑ - सुव॒र्गा - येन्द्रो॑ म॒रुद्भि - रदि॑ति - रन्त॒र्याम॑पा॒त्रेण॑ - प्रा॒ण उ॑पा॒शु पा॒त्रे - णेन्द्रो॑ वृ॒त्रम॑हन् तस्य॒ - ग्रहा॑न् - प्रा॒न्या - न्येका॑दश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(इन्द्रो॑ वृ॒त्राय॑ - पुन॑र॒ ऋ॒तुना॑ऽऽह - मिथु॑नं प॒शवो॑ - नेष्टुः॑ प॒त्नी - मुपा॑श्चन्त॒र्याम॑यो - द्विच॑त्वारि॒ंशत्)

first and last padam of fifth praSnam of 6th KANDam

(इन्द्रो॑ वृ॒त्राय॑ - पा॒ङ्कत्वं)

॥ हरिः॑ ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां षष्ठकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः समाप्तः ॥

6.6 षष्ठकाण्डे षष्ठः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

TS 6.6.1.1

सुव॒र्गाय॒ वा ए॒तानि॑ लो॒काय॑ हूयन्ते॒ यद्-दाक्षि॑णानि॒ द्वाभ्यां॑ गार॒ह॑पत्ये जुहोति॒ द्विपाद्-यज॑मानः॒
प्रति॑ष्ठित्या॒ आग्नी॑द्धे जुहोत्यन्तरि॑क्ष ए॒वाऽऽ*क्र॑मते॒ सदोऽभ्यै॑ति॒ सुव॒र्गमे॒वैनं॑ लो॒कं ग॑मयति॒ सौरी॑भ्यामृ॒ग्भ्यां॑
गार॒ह॑पत्ये जुहोत्यमु॒मेवैनं॑ लो॒कः॒ समा॑रोहयति॒ नय॑वत्यर्चाऽऽ*ग्नी॑द्धे जुहोति॒ सुव॒र्गस्य॑ लो॒कस्या॒भिनी॑त्यै
दि॒वं गच्छ॑ सु॒वः प्र॑तेति॒ हिर॑ण्यः- [ ] 1

TS 6.6.1.2

हु॒त्वोद्-गृ॑ह्णाति सुव॒र्गमे॒वैनं॑ लो॒कं ग॑मयति॒ रूपे॑ण॒ वो रू॒पम॒भ्यैमी॑त्याह॒ रूपे॑ण॒ ह्यासा॑ः रू॒पम॒भ्यैति॑
यद्वि॑रण्येन॒ तुथो॑ वो वि॒श्ववे॑दा॒ वि भ॑ज॒त्वित्या॑ह॒ तुथो॑ ह॒ स्म वै वि॒श्ववे॑दा॒ दे॒वानां॑ दक्षि॒णा वि॑ भ॑जति॒
तेनै॒वैना॒ वि भ॑जत्ये॒ तत् ते॑ अ॒ग्ने रा॒ध- [ ] 2

TS 6.6.1.3

ऐति॑ सोम॑च्युतमित्या॒ह सोम॑च्युतः॒ ह्यस्य॑ रा॒ध ऐति॑ तन्मि॒त्रस्य॑ प॒था न॒येत्या॑ह॒ शान्त्या॑ ऋ॒तस्य॑
प॒था प्रे॑तं च॒न्द्र दक्षि॑णा॒ इत्या॑ह॒ सत्यं॑ वा ऋ॒तः स॒त्येनै॒वैनां॑ ऋ॒तेन॑ वि भ॑जति॒ य॒ज्ञस्य॑ प॒था सु॒विता॑
नय॑न्तीरित्या॒ह य॒ज्ञस्य॑ ह्ये॒ताः प॒था य॒न्ति यद्-दक्षि॑णा ब्राह्म॑णम॒द्य रा॑द्ध्यासु- [ ] 3

TS 6.6.1.4

मृषि॑मार॒षेय॑मित्या॒हैष वै ब्रा॑ह्म॒ण ऋषि॑रा॒षेयो॒ यः शु॑श्रुवान् तस्मा॑दे॒वमा॑ह॒ वि सु॒वः पश्य॑ व्यन्तरि॑क्षमित्या॒ह
सुव॒र्गमे॒वैनं॑ लो॒कं ग॑मयति॒ यत॑स्व॒ सद॒स्यैरि॑त्या॒ह मि॒त्रत्वा॒यास्मद्वा॑त्रा॒ दे॒वत्रा॑ गच्छ॒त् मधु॑मतीः
प्रदा॒तार॒मा वि॑शतेत्या॒ह व॒यमि॒ह प्र॑दा॒तारः॒ स्मोऽस्मा॑न॒मुत्र॑ मधु॑मती॒रा वि॑शतेति- [ ] 4

TS 6.6.1.5

वावैतदाह हिरण्यं ददाति ज्योतिर्वै हिरण्यं ज्योतिरेव पुरस्ताद्धते सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्या अग्नीधे ददात्यग्निमुखानेवर्तून् प्रीणाति ब्रह्मणे ददाति प्रसूत्यै होत्रे ददात्यात्मा वा एष यज्ञस्य यद्धोताऽऽत्मानमेव यज्ञस्य दक्षिणाभिः समर्द्धयति ॥ 5

(हिरण्यः - राधो - राध्यास - ममुत्र मधुमतीरा विशतेत्य - षात्रिंशच्च) (A1)

TS 6.6.2.1

समिष्टं यजूंषि जुहोति यज्ञस्य समिष्ट्यै यद्वै यज्ञस्य क्रूरं यद्-विलिष्टं यदुत्येति यन्नात्येति यदतिकरोति यन्नापि करोति तदेव तैः प्रीणाति नवं जुहोति नव वै पुरुषे प्राणाः पुरुषेण यज्ञः संमितो यावानेव यज्ञस्तं प्रीणाति षड् ऋग्मियाणि जुहोति षड्वा ऋतवं ऋतूनेव प्रीणाति त्रीणि यजूंषि- [ ] 6

TS 6.6.2.2

त्रयं इमे लोका इमानेव लोकान् प्रीणाति यज्ञं यज्ञं गच्छ यज्ञंति गच्छेत्याह यज्ञंतिमेवैनं गमयति स्वां योनिं गच्छेत्याह स्वामेवैनं योनिं गमयत्येष ते यज्ञो यज्ञपते सहसूक्तवाकः सुवीर इत्याह यजमान एव वीर्यं दधाति वासिष्ठो ह सात्यहव्यो देवभागं पप्रच्छ यथ सृञ्ज्यान् बहुयाजिनोऽयीयजो यज्ञे- [ ] 7

TS 6.6.2.3

यज्ञं प्रत्यतिष्ठिपा(3) यज्ञपता(3)विति स होवाच यज्ञपताविति सत्याद्वै सृञ्ज्याः परां बभूवुरिति होवाच यज्ञे वाव यज्ञः प्रतिष्ठाप्य आसीद्-यजमानस्या-पराभावायेति देवा गातुविदो गातुं वित्त्वा गातु -मितेत्याह यज्ञ एव यज्ञं प्रति स्थापयति यजमानस्या-पराभावाय ॥ 8

(यजूंषि - यज्ञ - एकचत्वारिंशच्च) (A2)

TS 6.6.3.1

अवभृथ-यजूंषि जुहोति यदेवार्वाचीन्-मेकहायनादेनः करोति तदेव तैरव यजते ऽपोऽवभृथ-मवैत्यप्सु वै वरुणः साक्षादेव वरुणमव यजते वर्त्मना वा अन्वित्य यज्ञं रक्षांसि जिघांसन्ति साम्नां प्रस्तोताऽन्ववैति साम् वै रक्षोहा रक्षसामपहत्यै त्रिर्निधनमुपैति त्रयं इमे लोका एभ्य एव लोकेभ्यो रक्षां- [ ] 9

TS 6.6.3.2

-स्यप हन्ति पुरुषः पुरुषो निधनमुपैति पुरुषः पुरुषो हि रक्षस्वी रक्षसामपहत्या उरुं हि राजा वरुणश्चकारेत्याह प्रतिष्ठित्यै शतं ते राजन् भिषजः सहस्रमित्याह भेषजमेवास्मै करोत्यभिष्ठितो वरुणस्य पाश इत्याह वरुणपाशमेवाभि तिष्ठति बरुहिभि जुहोत्याहुतीनां प्रतिष्ठित्या अथो अग्निवत्येव जुहोत्यपं बरुहिषः प्रयाजान्- [ ] 10

TS 6.6.3.3

यजति प्रजा वै बरुहिः प्रजा एव वरुणपाशान्-मुञ्चत्याज्यभागौ यजति यज्ञस्यैव चक्षुषी नान्तरेति वरुणं यजति वरुणपाशादेवैनं मुञ्चत्यग्नीवरुणौ यजति साक्षादेवैनं वरुणपाशान् मुञ्चत्य-पंबरुहिषावनूयजौ यजति प्रजा वै बरुहिः प्रजा एव वरुणपाशान्-मुञ्चति चतुरं प्रयाजान् यजति द्वावनूयजौ षट्थं संपद्यन्ते षड्वा ऋतव- [ ] 11

TS 6.6.3.4

ऋतुष्वेव प्रति तिष्ठ-त्यवभृथ-निचङ्कुणेत्याह यथोदितमेव वरुणमव यजते समुद्रे ते हृदय-मप्स्वन्तरित्याह समुद्रे ह्यन्तर्वरुणः सं त्वा विश-न्त्वोषधी-रुताऽऽप इत्याहाद्भि-रेवैनमोषधीभिः सम्यञ्च दधाति देवीराप एष वो गर्भ इत्याह यथायजुरेवैतत् पशवो वै- [ ] 12

TS 6.6.3.5

सोमो यद्-भिन्दूनां भक्षयेत् पशुमान्-स्याद्-वरुण-स्त्वेनं गृहीयाद्यन्न भक्षयेदपशुः स्यान्नैनं वरुणो गृहीया-दुपस्पृश्यमेव पशुमान् भवति नैनं वरुणो गृह्णाति प्रतियुतो वरुणस्य पाश इत्याह वरुणपाशादेव निर्मुच्यते ऽप्रतीक्षमा यन्ति वरुणस्यान्तरहित्या एधोऽस्येधिषीमही-त्याह समिधैवाग्निं नमस्यन्तं ( ) उपायन्ति तेजोऽसि तेजो मयि धेहीत्याह तेज एवाऽऽत्मन् धत्ते ॥ 13

(रक्षांसि - प्रयाजा - नृतवो - वै - नमस्यन्तो - द्वादश च) (A3)

TS 6.6.4.1

स्प्येन वेदिमुद्धन्ति रथाक्षेण वि मिमीते यूपं मिनोति त्रिवृतमेव वज्रं सुभृत्य भ्रातृव्याय प्र हरति स्तृत्यै यदन्तर्वेदि मिनुयाद्-देवलोकमभि जयेद्-यद्-बहिर्वेदि मनुष्य लोकं वैद्यन्तस्य सन्धौ मिनोत्युभयो-लोकयो-रभिजित्या उपरसंमितां मिनुयात् पितृलोककामस्य रश्नसंमितां मनुष्यलोककामस्य चषाल-संमितामिन्द्रिय कामस्य सर्वान्थ सुमान् प्रतिष्ठाकामस्य ये त्रयो मद्ध्यमास्तान्थ सुमान् पशुकामस्यैतान्. वा- [ ] 14

TS 6.6.4.2

अनु पशव उप तिष्ठन्ते पशुमानेव भवति व्यतिषजेदितरान् प्रजयैवैनं पशुभिर्यतिषजति यं कामयेत प्रमायुकः स्यादिति गर्तमितं तस्य मिनुयादुत्तराद्ध्यै वर.षिष्ठमथ हसीयाऽसमेषा वै गर्तमिद्यस्यैवं मिनोति ताजक् प्र मीयते दक्षिणाद्ध्यै वर.षिष्ठं मिनुयाथ सुवर्गकामस्याथ हसीयाऽस-माक्रमणमेव तथ सेतुं यजमानः कुरुते सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै- [ ] 15

TS 6.6.4.3

यदेकस्मिन्. यूपे द्वे रश्ने परिर्व्ययति तस्मादेको द्वे जाये विन्दते यन्नैकाऽ रश्नां द्वयोर्यूपयोः परिर्व्ययति तस्मान्नैका द्वौ पती विन्दते यं कामयेत रुयस्य जायेतेत्युपान्ते तस्य व्यतिषजेथ रुयेवास्य जायते यं कामयेत पुमानस्य जायेतेत्यान्तं तस्य प्र वैष्टयेत् पुमानेवास्य- [ ] 16

TS 6.6.4.4

जायते ऽसुरा वै देवान् दक्षिणत उपांनयन् तान् देवा उपशयेनैवापां-नुदन्त त-दुपशयस्यो-पशयत्वं
यद्-दक्षिणत उपशय उपशये भ्रातृव्यापनुत्यै सर्वे वा अन्ये यूपाः पशुमन्तोऽथोपशय एवापशुस्तस्य
यजमानः पशुर्यन्न निर्दिशेदार्ति-माच्छेद्-यजमानोऽसौ ते पशुरिति निर्दिशेद्यं द्विष्याद्-यमेव- [ ] 17

TS 6.6.4.5

द्वेष्टि तमस्मै पशुं निर्दिशति यदि न द्विष्यादाखुस्ते पशुरिति ब्रूयान्न ग्राम्यान् पशून्. हिनस्ति
नाऽऽ*रुण्यान् प्रजापतिः प्रजा असृजत सोऽन्नाद्येन व्याद्धर्यत स एतामेकादशिनी-मपश्यत् तथा वै
सोऽन्नाद्यमवारुन्ध यदश यूपा भवन्ति दशाक्षरा विराडन्नं विराड् विराजैवा-न्नाद्यमव रुन्धे- [ ] 18

TS 6.6.4.6

य एकादशः स्तन एवास्यै स दुह एवैनां तेन वज्रो वा एषा सं मीयते यदेकादशिनी सेश्वरा पुरस्तात्
प्रत्यञ्च यज्ञः संमर्दितोर्यत् पात्नीवतं मिनोति यज्ञस्य प्रत्युत्तब्ध्यै सयत्वाय ॥ 19

(वै - समष्ट्यै - पुमानेवास्य - यमेव - रुन्धे - त्रिंशच्च) (A4)

TS 6.6.5.1

प्रजापतिः प्रजा असृजत स रिरिचानोऽमन्यत स एतामेकादशिनी-मपश्यत् तथा वै स आयुरिन्द्रियं
वीर्यमात्मन्नधत्त प्रजा इव खलु वा एष सृजते यो यजते स एतर्हि रिरिचान इव यदेषैकादशिनी
भवत्यायुरेव तयैन्द्रियं वीर्यं यजमान आत्मन् धत्ते प्रैवाऽऽ*ग्रेयेन वापयति मिथुनः सारस्वत्या
करोति रेतः- [ ] 20

TS 6.6.5.2

सौम्येन दधाति प्र जंनयति पौष्णेन बारहस्पत्यो भवति ब्रह्म वै देवानां बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवास्मै प्रजाः प्रजंनयति वैश्वदेवो भवति वैश्वदेव्यो वै प्रजाः प्रजा एवास्मै प्रजंनयतीन्द्रियमेवैन्द्रेणाव रुन्धे विशं मारुतेनौजो बलमैन्द्राग्नेन प्रसवाय सावित्रो निर्वरुणत्वाय वारुणो मद्ध्यत ऐन्द्रमा लभते मद्ध्यत एवेन्द्रियं यजमाने दधाति- [ ] 21

TS 6.6.5.3

पुरस्तादैन्द्रस्य वैश्वदेवमा लभते वैश्वदेवं वा अन्नमन्नमेव पुरस्ताद्धत्ते तस्मात् पुरस्तादन्नमद्यत ऐन्द्रमालभ्य मारुतमा लभते विड् वै मरुतो विशमेवास्मा अनु बद्धाति यदि कामयेत योऽवंगतः सोऽप रुद्ध्यतां योऽपरुद्धः सोऽव गच्छत्वित्यैन्द्रस्य लोके वारुणमा लभेत वारुणस्य लोक ऐन्द्र- [ ] 22

TS 6.6.5.4

य एवावंगतः सोऽप रुद्ध्यते योऽपरुद्धः सोऽव गच्छति यदि कामयेत प्रजा मुह्येयुरिति पशून् व्यतिषजेत् प्रजा एव मोहयति यदभिवाहतोऽपां वारुणमालभेत प्रजा वरुणो गृह्णीयाद्-दक्षिणत उदञ्चमा लभतेऽपवाहतोऽपां प्रजाना-मवरुण ग्राहाय ॥ 23

(रेतो - यजमाने दधाति - लोक ऐन्द्रः - सप्तत्रिंशच्च) (A5)

TS 6.6.6.1

इन्द्रः पत्न्या मनुमयाजयत् तां पर्यग्निकृता-मुदंसृजत् तया मनुराद्धोद्यत् पर्यग्निकृतं पात्नीवतमुथ सृजति यामेव मनुः ऋद्धिमाद्धोत् तामेव यजमान ऋध्नोति यज्ञस्य वा अप्रतिष्ठिताद्-यज्ञः परा भवति यज्ञं पराभवन्तं यजमानोऽनु परा भवति यदाज्येन पात्नीवतः सःस्थापयति यज्ञस्य प्रतिष्ठित्यै यज्ञं प्रतिष्ठन्तं यजमानोऽनु प्रति तिष्ठतीष्टं वपया- [ ] 24

TS 6.6.6.2

भवत्यनिष्टं वशयाऽथ पात्नीवृतेन प्र चरति तीर्थ एव प्र चरत्यथो एतर्ह्येवास्य यामस्त्वाष्ट्रो भवति त्वष्टा वै रेतसः सिक्तस्य रूपाणि वि करोति तमेव वृषाणं पत्नीष्वपि सृजति सोऽस्मै रूपाणि वि करोति ॥ 25

(वृषया - षट्त्रिंशच्च) (A6)

TS 6.6.7.1

घ्नन्ति वा एतथ सोमं यदभिषुण्वन्ति यथ सौम्यो भवति यथा मृतायानुस्तरणीं घ्नन्ति तादृगेव तद् यदुत्तरार्द्धे वा मद्ध्ये वा जुहुयाद्-देवताभ्यः समदं दद्म्याद्-दक्षिणार्द्धे जुहोत्येषा वै पितृणां दिख स्वायामेव दिशि पितृन् निरवदयत उद्धातृभ्यो हरन्ति सामदेवत्यो वै सौम्यो यदेव साम्नः छंबद्वन्ति तस्यैव स शान्तिरवै- [ ] 26

TS 6.6.7.2

-क्षन्ते पवित्रं वै सौम्य आत्मानमेव पवयन्ते य आत्मानं न परिपश्येदित्यासुः स्यादभिदुदिं कृत्वाऽवैक्षेत तस्मिन्. ह्यात्मानं परिपश्यत्यथो आत्मानमेव पवयते यो गुतमनाः स्याथ सोऽवैक्षेत यन्मे मनः परागतं यद्वा मे अपरागतं । राज्ञा सोमेन तद्वयमस्मासु धारयामसीति मन एवात्मन् दाधार- [ ] 27

TS 6.6.7.3

न गुतमना भवत्यप वै तृतीयसवने यज्ञः क्रामतीजाना-दनीजानभ्या-ग्रावैष्णव्यर्चा घृतस्य यजत्यग्निः सर्वा देवता विष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं च दाधारोपाशु यजति मिथुनत्वाय ब्रह्मवादिनो वदन्ति मित्रो यज्ञस्य स्विष्टं युवते वरुणो दुरिष्टं कं तरहिं यज्ञः कं यजमानो भवतीति यन्मैत्रावरुणीं वशामालभते मित्रेणैव- [ ] 28

TS 6.6.7.4

य॒ज्ञस्य॑ स्वि॑ष्टः॒ शम॑यति॒ वरु॑णेन॒ दुरि॑ष्टं॒ नाऽऽ*ति॑माच्छति॒ यज॑मानो॒ यथा॒ वै लाङ्ग॑लेनो॒र्वरां॑ प्रभि॒न्दन्-
त्ये॒वमृ॑त्स्मा॒मे य॒ज्ञं प्र भि॑न्तो॒ यन्मै॑त्रावरु॒णीं व॑शामा॒लभ॑ते॒ यज्ञा॑यै॒व प्रभि॑न्नाय॒ मृत्य॑मन्ववा॒स्यति॑ शान्त्यै
या॒तया॑मानि॒ वा ए॒तस्य॑ छन्दा॑सि॒ य ई॒जानः॑ छन्द॑सामेष॒ रसो॑ यद्-व॒शा यन्मै॑त्रावरु॒णीं व॑शामा॒लभ॑ते
छन्दा॑स्ये॒व पुन॑रा प्रीणा॒त्य ( ) या॑तयामत्वा॒याथो॑ छन्द॑स्स्वे॒व रसं॑ दधाति ॥ 29

(अव - दाधार - मित्रेणैव - प्रीणाति - षट्) (A7)

TS 6.6.8.1

दे॒वा वा इन्द्रि॑यं॒ वी॒र्या॑(1) व्य॑भजन्त॒ ततो॑ यदु॒त्यशि॑ष्यत॒ तद॑तिग्रा॒ह्यां अ॒भवन्॑ तद॑तिग्रा॒ह्याणा॑-
मति॑ग्राह्यत्वं॒ यद॑तिग्रा॒ह्यां गृ॒ह्यन्त॑ इन्द्रि॒यमे॒व तद्-वी॒र्यं॑ यज॑मान॒ आत्म॑न् धत्ते॒ तेज॑ आग्ने॒येनेन्द्रि॑य-
मैन्द्रे॑ण॒ ब्रह्म॑वर्चसः॒ सौर्ये॑णोप॒स्तंभ॑न्॒ वा ए॒तद्-य॒ज्ञस्य॑ यद॑तिग्रा॒ह्यांश्च॑क्रे पृ॒ष्ठानि॑ यत् पृ॒ष्ठये॑ न गृ॒ह्णीयात्
प्राञ्च॑ य॒ज्ञं पृ॒ष्ठानि॑ सः॒ शृ॒णीयु॑र्यदु॒क्थ्ये- [ ] 30

TS 6.6.8.2

गृ॒ह्णीयात् प्र॒त्यञ्च॑ य॒ज्ञम॑तिग्रा॒ह्याः सः॒ शृ॒णीयु॑र्विश्च॒जिति॑ सर्व॑पृ॒ष्ठे ग्र॑हीत॒व्यां य॒ज्ञस्य॑ सवी॒र्यत्वा॑य॒
प्र॒जाप॑तिदे॒वेभ्यो॑ य॒ज्ञान् व्यादि॑शथ॒ स प्रि॒यास्त॑नूरप॒ न्यध॑त्त॒ तद॑तिग्रा॒ह्यां अ॒भवन्॑ वि॒तनु॑स्तस्य॒ यज्ञ॑
इत्या॑हु॒र्य-स्या॑तिग्रा॒ह्यां न गृ॒ह्यन्त॑ इत्य॒प्यग्नि॑ष्टो॒मे ग्र॑हीत॒व्यां य॒ज्ञस्य॑ सतनु॒त्वाय॑ दे॒वता॒ वै सर्वाः॑
सृ॒दशी॑रासन् ता न व्यावृ॒त-म॑गच्छन् ते दे॒वा- [ ] 31

TS 6.6.8.3

ए॒त ए॒तान् ग्र॑हा॒नप॑श्यन् तान॑गृ॒ह्णताऽऽ*ग्ने॒ यम॑ग्निरैन्द्रमिन्द्रः॒ सौर्यः॑ सूर्य॒स्ततो॑ वै तेऽन्या॑भि॒-दे॒वता॑भि॒-
व्यावृ॑तमगच्छन्॒ यस्यै॒वं वि॒दुष॑ ए॒ते ग्र॑हा॒ गृ॒ह्यन्ते॑ व्यावृ॒तमे॒व पा॑प्मना॒ भ्रातृ॑व्येण गच्छती॒मे लो॒का

ज्योतिष्मन्तः सुमावद्-वीर्याः कार्या इत्याहुराग्नेयेनास्मिन् लोके ज्योतिर्द्धत्त ऐन्द्रेणान्तरिक्ष इन्द्रवायू हि सयुजौ सौर्येणामुष्मिन् लोके- [ ] 32

TS 6.6.8.4

ज्योतिर्द्धत्ते ज्योतिष्मन्तोऽस्मा इमे लोका भवन्ति सुमावद्-वीर्यानेनान् कुरुत एतान्, वै ग्रहीन् बृबां- विश्ववयसा-ववित्तां ताभ्यामिमे लोकाः पराञ्चश्चार्वाञ्चश्च प्राभुर्यस्यैवं विदुषं एते ग्रहा गृह्यन्ते प्रास्मा इमे लोकाः पराञ्चश्चार्वाञ्चश्च भान्ति ॥ 33

(उक्थ्ये - देवा - अमुष्मिन् लोक - एकान्नचत्वारिंशच्च) (A8)

TS 6.6.9.1

देवा वै यद्-यज्ञेऽकुर्वत तदसुरा अकुर्वत ते देवा अदाभ्ये छन्दांसि सवनानि समस्थापयन् ततो देवा अभवन् पराऽसुरा यस्यैवं विदुषोऽदाभ्यो गृह्यते भवत्यात्मना पराऽस्य भ्रातृव्यो भवति यद्वै देवा असुरा-नदाभ्ये-नादभ्रवन् तददाभ्यस्या-दाभ्य त्वं य एवं वेद दभ्रोत्येव भ्रातृव्यं नैनं भ्रातृव्यो दभ्रोत्ये- [ ] 34

TS 6.6.9.2

-षा वै प्रजापते-रतिमोक्षिणी नाम तनूर्यददाभ्य उपनद्धस्य गृह्यात्यतिमुक्त्या अतिं पाप्मानं भ्रातृव्यं मुच्यते य एवं वेद घ्नन्ति वा एतथ सोमं यदभिषुण्वन्ति सोमे हन्यमाने यज्ञो हन्यते यज्ञे यजमानो ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं तद्-यज्ञे यजमानः कुरुते येन जीवन्थ सुवर्गं लोकमेतीति जीवग्रहो वा एष यददाभ्यो ऽनभिषुतस्य गृह्णाति ( ) जीवन्तमेवैनं सुवर्गं लोकं गमयति वि वा एतद्-यज्ञं छिन्दन्ति यददाभ्ये सः-स्थापयन्त्यंशूनपि सृजति यस्स्य सन्तत्यै ॥ 35

(दभ्रोत्य - नभिषुतस्य गृह्यात्ये - कान्नविंशतिश्च) (A9)

TS 6.6.10.1

दे॒वा वै प्र॒बाहु॑ग्रहा॒-न॒गृह्ण॑तु स ए॒तं प्र॒जाप॑ति-र॒शु-म॑पश्य॒तु तम॑गृह्णी॒तु तेन॑ वै स औ॒र्द्धोद्-य॑स्यै॒वं वि॒दुषो॑ऽशु-गृह्य॑तं ऋ॒द्धोत्ये॑व स॒कृद॑भिषु॒तस्य॑ गृह्णा॒ति स॒कृद्धि॑ स तेनाऽऽ*र्द्धो॒न्मन॑सा गृह्णा॒ति मन॑ इ॒व हि प्र॒जाप॑तिः प्र॒जाप॑ते॒रास्या॒ औदु॑बरेण गृह्णा॒त्यूर्वा॑ उ॒दुब॑र ऊ॒र्जमे॑वा॒व रुन्धे॑ चतुः॒स्रक्ति॑ भवति दि॒क्ष्वे- [ ] 36

TS 6.6.10.2

-व प्र॒ति तिष्ठ॑ति यो वा अ॒शोरा॑य॒तं वे॒दाऽऽय॑त॒नवान् भव॑ति वाम॒दे॒व्यमि॑ति॒ साम॒ तद्वा अ॑स्याऽऽ*य॒तं मन॑सा गा॒यमा॑नो गृह्णा॒त्याय॑त॒नवाने॑व भ॒वति॑ यद॒र्द्ध्युर॑र॒शुं गृह्ण॑न् ना॒र्द्धये॑दु॒भाभ्यां॑ न॒र्द्धये॑ता॒र्द्ध्यवे॑ च यज॑मानाय च यद॒र्द्धये॑-दु॒भाभ्यां॑-मृ॒द्धये॑ता॒नवान् गृह्णा॑ति सै॒वास्य॑र्द्धि॒र- हिर॑ण्यम॒भि व्य॑नित्य ( )-मृ॒तं वै हिर॑ण्यमा॒युः प्रा॒ण आ॒युषै॒वामृ॑तम॒भि धि॑नोति श॒तमा॑नं भवति श॒तायुः॑ पु॒रुषः॑ श॒तेन्द्रि॑य आ॒युष्ये॑वेन्द्रि॒ये प्र॒ति तिष्ठ॑ति ॥ 37

(दि॒क्ष्वे - नि॒ति - वि॒श्रुति॑श्च) (A10)

TS 6.6.11.1

प्र॒जाप॑ति-दे॒वेभ्यो॑ य॒ज्ञान् व्यादि॑श॒त् स रि॑रि॒चानो॑ऽमन्य॒तु स य॒ज्ञानां॑ षोड॒शेन्द्रि॑यं वी॒र्य॑मा॒त्मान॑म॒भि सम॑क्खि॒दुत् तथ् षो॒डश॑य॒भव॑न्न वै षो॒डशी॑ नाम॒ यज्ञो॑ऽस्ति॒ यद्वा॒व षो॒डश॑ऽस्तोत्र॑ षो॒डश॑ऽशस्त्रं॑ तेन॑ षो॒डशी॑ तथ् षो॒डशि॑नः॒ षोड॑शित्वं यथ् षो॒डशी॑ गृह्य॑त इन्द्रि॒यमे॒व तद्-वी॒र्यं॑ यज॑मान आ॒त्मन् ध॑त्ते दे॒वेभ्यो॑ वै सु॒वर्गो॑ लो॒को- [ ] 38

TS 6.6.11.2

न प्रा॒भ॒वत् त ए॒तः षो॒डशि॑नम॒पश्य॑न् तम॑गृह्ण॒तु ततो॑ वै तेभ्यः सु॒वर्गो॑ लो॒कः प्रा॒भ॒वद्य॑थ् षो॒डशी॑ गृह्य॑ते

सुवर्गस्य लोकस्याभिजित्या इन्द्रो वै देवानामानुजावर आसीत् स प्रजापतिमुपाधावत् तस्मा एतः षोडशिनं प्रायच्छत् तमगृहीत् ततो वै सोऽग्रं देवतानां पर्यैद्यस्यैवं विदुषः षोडशी गृह्यते- [ ] 39

TS 6.6.11.3

ऽग्रमेव समानानां पर्यैति प्रातस्सवने गृह्णाति वज्रो वै षोडशी वज्रः प्रातस्सवनः स्वादेवैनं योनेर्निगृह्णाति सवनेसवनेऽभि गृह्णाति सवनाथ्सवनादेवैनं प्र जनयति तृतीयसवने पशुकामस्य गृहीयाद्-वज्रो वै षोडशी पशवस्तृतीयसवनं वज्रेणैवास्मै तृतीयसवनात् पशूनं रुन्धे नोक्थ्ये गृहीयात् प्रजा वै पशवं उक्थानि यदुक्थ्ये- [ ] 40

TS 6.6.11.4

गृहीयात् प्रजां पशूनस्य निर्दहेदतिरात्रे पशुकामस्य गृहीयाद्-वज्रो वै षोडशी वज्रेणैवास्मै पशूनं वरुद्धय रात्रि-योपरिष्ठा-च्छमयत्यप्यग्निष्टोमे राजन्यस्य गृहीयाद्-व्यावृत्कामो हि राजन्यो यजते साह एवास्मै वज्रं गृह्णाति स एनं वज्रो भूत्या इन्धे निर्वा दह-त्येकविंशः स्तोत्रं भवति प्रतिष्ठित्यै हरिवच्छस्यत् इन्द्रस्य प्रियं धामो- [ ] 41

TS 6.6.11.5

-प्राप्नोति कनीयांसि वै देवेषु छन्दास्यासन्-ज्याया-स्यसुरेषु ते देवाः कनीयसा छन्दसा ज्यायः छन्दोऽभि व्यशंसन् ततो वै तेऽसुराणां लोकमवृञ्जत् यत् कनीयसा छन्दसा ज्यायः छन्दोऽभिविशंसति भ्रातृव्यस्यैव तल्लोकं वृद्धे षडक्षराण्यति रेचयन्ति षड् वा ऋतवं ऋतूनेव प्रीणाति चत्वारि पूर्वाण्यवं कल्पयन्ति- [ ] 42

TS 6.6.11.6

चतुष्पद एव पशूनं रुन्धे द्वे उत्तरे द्विपद एवाव रुन्धे ऽनुष्टुभमभि सं पादयन्ति वाग्वा अनुष्टुप् तस्मात् प्राणानां वागुत्तमा समयाविषिते सूर्ये षोडशिनः स्तोत्र-मुपाकरोत्येतस्मिन् वै लोक इन्द्रो

वृत्रम॑हन्थ॒ सा॒क्षादे॒व वज्रं॑ भ्रातृ॑व्याय॒ प्र ह॑र-त्यरुणपिश॒ङ्गोऽश्वो॑ दक्षि॑णैतद्वै वज्र॑स्य रू॒पः समृ॑द्धयै ॥

43

(लो॒को - वि॒दुषः॑ षोड॒शी गृ॒ह्यते॑ - यदु॒क्थ्ये॑ - धाम॑ - कल्पयन्ति - सु॒प्तच॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A11)

praSna korvai with starting padams of 1 to 11 anuvAkams :-

(सु॒व॒र्गाय॑ यद् द॒क्षि॒णानि॑ - समिष्ट॑ य॒जूः - ष्य॑वभृथ॒ य॒जूःषि॑ - स्प॒त्येन॑ - प्र॒जाप॑तिरेकाद॒शिनी॑
- मि॒न्द्रः प॒त्न्या - घ्नन्ति॑ - दे॒वा वा इ॑न्द्रि॒यं वी॑र्यं - दे॒वा वा अ॒दो॒भ्ये - दे॒वा वै प्र॒बाहु॑क् -
प्र॒जाप॑तिर्दे॒वेभ्यः॑ स रि॑रि॒चानः॑ - षोड॒श॒धैका॑दश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(सु॒व॒र्गाय॑ - यज॑ति प्र॒जाः - सौ॒म्येन॑ - गृ॒ह्णी॒यात् प्र॒त्यञ्च॑ - गृ॒ह्णी॒यात् प्र॒जां प॒शून् - त्रि॑च॒त्वारि॒ंशत्)

first and last padam of sixth praSnam of 6th KANDam :-

(सु॒व॒र्गाय॑ - वज्र॑स्य रू॒पः समृ॑द्धयै)

॥ हरिः॑ ॐ ॥ ॥ कृ॒ष्ण य॒जुर्वे॑दीय॒ तैत्ति॑रीय॒ संहि॑तायां षष्ठकाण्डे षष्ठः प्रश्नः समाप्तः ॥

॥ इति॑ षष्ठं काण्डं ॥ = = = = =